

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY NIEGOWA

WARSZAWA 2016

Nazwa opracowania:	Prognoza oddziaływania na środowisk podstawowe do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa
Zlecniodawca:	Wójt Gminy Niegowa
Opracowujący:	Budplan Sp. z o.o. 04-327 Warszawa ul. Kordeckiego 20
Kierownik zespołu autorskiego:	inż. Zuzanna Górecka-Gąbka
Zespół:	mgr Joanna Gosk mgr inż. Magdalena Smoczyńska mgr Ewelina Skirzyńska mgr inż. Katarzyna Łysyganicz-Francuzik mgr inż. arch. Anna Olbomska-Matusiak mgr inż. Anna Bereś inż. Anna Wojtczuk inż. Monika Nasiłowska

Spis treści

1	WPROWADZENIE	9
1.1	PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA OPRACOWANIA	9
1.2	CEL, ZAKRES I STOPIEŃ SZCZEGÓŁOWOŚCI INFORMACJI WYMAGANYCH W PROGNOZIE	9
2	ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNymi DOKUMENTAMI	10
3	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	22
4	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	23
5	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	23
6	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	24
7	CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OBSZARU OBJĘTEGO SPORZĄDZENIEM STUDIUm UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	27
7.1	POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I GEOMORFOLOGIA	27
7.2	BUDOWA GEOLOGICZNA	29
7.3	SUROWCE MINERALNE	30
7.4	GLEBY	31
7.5	HYDROLOGIA I HYDROGEOLOGIA	32
7.5.1	WODY POWIERZCHNIOWE	32
7.5.2	WODY PODZIEMNE	32
7.6	WARUNKI KLIMATYCZNE	35
7.7	SZATA ROŚLINNA	36
7.8	FAUNA	38
7.9	FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY	38
7.9.1	OBSZAR NATURA 2000	39
7.9.2	PARK KRAJOBRAZOWY	42
7.9.3	STANOWISKO DOKUMENTACYJNE	43
7.9.4	POMNIKI PRZYRODY	43
7.9.1	OCHRONA GEORÓŻNORODNOŚCI	44
7.9.2	FORMY OCHRONY PRZYRODY SĄSIADUJĄCE Z TERENEM GMINY (DO 10 KM)	45
7.10	SIEĆ EKOLOGICZNA	45
7.11	ZASOBY KRAJOBRAZOWE I ZABYTKI	47
8	STAN ZASOBÓW I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA	48
8.1	STAN ŚRODOWISKA	49
8.1.1	POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	49
8.1.2	JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH	51
8.1.3	JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH	52

8.1.4	OBSZARY CHRONIONE WYZNACZONE ZGODNIE Z RDW	52
8.1.5	PRZEKSZTAŁCENIA POWIERZCHNI ZIEMI	53
8.1.6	STAN GLEB	54
8.1.7	WARUNKI PODŁOŻA BUDOWLANEGO	54
8.1.8	STAN ZDROWOTNY I SANITARNY LASÓW ORAZ ODPORNOŚĆ SZATY ROŚLINNEJ NA UŻYTKOWANIE	54
8.2	OCENA STANU OCHRONY I UŻYTKOWANIA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, W TYM BIORÓŻNORODNOŚCI	55
9	TENDENCJE ZMIAN ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	55
10	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	56
10.1	OSUWISKA	56
10.2	ZAGROŻENIE POWODZIOWE	57
10.3	HAŁAS I PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	57
10.4	ZAGROŻENIA DLA JAKOŚCI POWIETRZA	58
10.5	ZAGROŻENIA DLA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH	58
10.6	ZAGROŻENIA DLA JAKOŚCI GLEB	60
10.7	ZAGROŻENIA DLA OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ PRAWNĄ NA MOCY USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY, W TYM OBSZARÓW NATURA 2000	60
11	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBU W JAKI TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	61
12	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE, CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOTY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	63
12.1	ODDZIAŁYWANIE NA LUDZI	63
12.2	ODDZIAŁYWANIE NA ROŚLINY	65
12.3	ODDZIAŁYWANIE NA ZWIERZĘTA	73
12.4	ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ	77
12.5	ODDZIAŁYWANIE NA WODĘ	78
12.6	ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE	80
12.7	ODDZIAŁYWANIE NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI	81
12.8	ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ	83
12.9	ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT	85
12.10	ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY NATURALNE	85
12.11	ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	86
12.12	ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY NATURA 2000 I INNE OBSZARY CHRONIONE NA MOCY USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	86
12.13	RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII	93
12.14	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, OBEJMUJĄCY BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE,	

	ŚREDNIOTERMINOWE, DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	94
13	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	103
14	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU	103
15	AKTY PRAWNE UWZGLĘDNIONE W OPRACOWANIU	104
16	MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	105

1 Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa, sporządzonego zgodnie z uchwałą Rady Gminy Niegowa uchwała nr 124/XVIII/2012 Rady Gminy Niegowa z dnia 30 marca 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa.

1.1 Podstawa formalno-prawna opracowania

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

1. Uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. Poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
3. Zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.
4. Bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach w piśmie z dnia 12 marca 2014 r. (znak pisma: WOOŚ.411.35.2014.MG) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pabianicach (PPIS nie odpowiedział na pismo z wystąpieniem o zakres, tym samym zaakceptował proponowany w piśmie zakres prognozy).

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej. Część kartograficzna została ujęta w tekście w formie schematów i zestawień.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń projektu studium. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest rozpatrywane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w projekcie studium warunki zagospodarowania przestrzennego, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i

leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie studium, sprzyjających ochronie środowiska.

Prognoza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Podstawa prawna

Konieczność sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa wynika z uchwały nr 124/XVIII/2012 Rady Gminy Niegowa z dnia 30 marca 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa. Rada gminy podjęła niniejszą uchwałę celem dostosowania studium do obecnego stanu prawnego oraz zmian zachodzących w sferze społeczno-gospodarczej. Obecnie na terenie gminy obowiązuje studium z 2002 r.

Wykonanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi jeden z elementów dostosowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz sporządzanych na jego podstawie planów miejscowych do zmienionych uwarunkowań wewnętrznych, zewnętrznych i przepisów prawa.

Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

Gmina Niegowa położona jest w powiecie częstochowskim, w województwie śląskim, w odległości 45 km od Częstochowy, 75 km od Katowic i 90 km od Krakowa. Od północy graniczy z gminami Janów i Lelów, od wschodu z gminą Irządze, od południa z gminami Kroczyce i Włodowice, od zachodu z gminą Żarki.

Gmina zajmuje obszar o powierzchni 87,8 km² i obwodzie granic 69,06 km. O atrakcyjności gminy świadczy znaczne urozmaicenie terenu związane z występowaniem licznych rozcięć, głębokich jarów oraz skałek i ostańców zbudowanych z wapieni jurajskich oraz położenie w obrębie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Cechą charakterystyczną gminy jest uboga sieć hydrograficzna. Nieliczne, stałe ciek wodne występują w jej północno-wschodniej części. W obrębie gminy nie występują zbiorniki wodne.

Gmina składa się z 20 sołectw: Antolka, Bliżyce, Bobolice, Brzeziny, Dąbrowno, Gorzków Nowy, Gorzków Stary, Ludwinów, Łutowiec, Mirów, Moczydło, Mzurów, Niegowa, Niegówka, Ogorzelnik, Postaszowice, Sokolniki, Tomiszowice, Trzebnów, Zagórze. Gminę zamieszkuje ok. 5700 osób.

Głównymi drogami w gminie Niegowa jest droga wojewódzka 789 (Żarki – Lelów) oraz droga powiatowa z Góry Włodawskiej do Złotego Potoku.

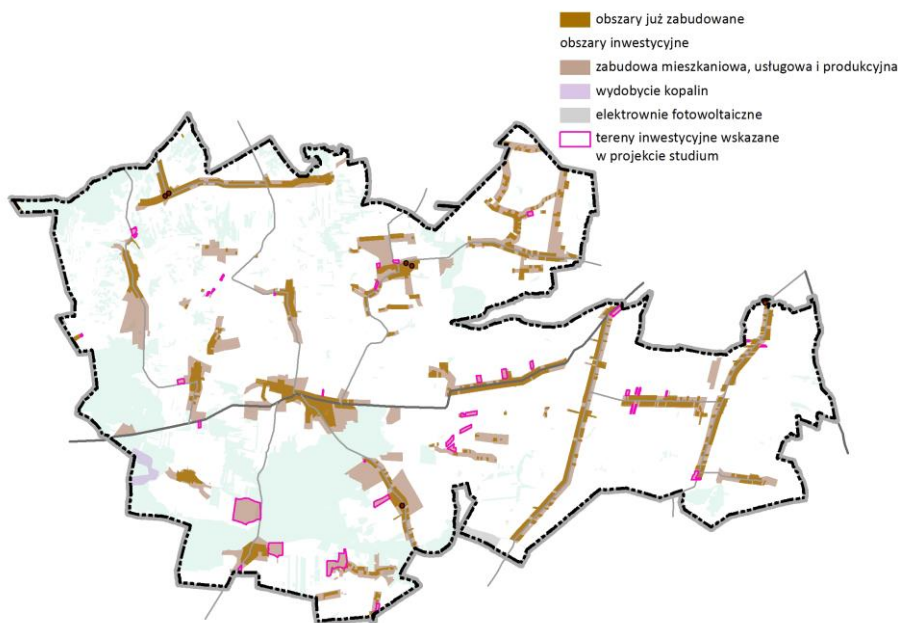

Rysunek 1 Gmina Niegowa w podziale na sołectwa

źródło: opracowanie własne

Charakterystyka ustaleń studium i zakres wprowadzonych zmian

W porównaniu z obowiązującym studium dla obszaru gminy zasadniczo nie zmieniono przeznaczeń terenu, zachowując rezerwę terenową pod budownictwo mieszkaniowe i inne zgodnie z obowiązującym studium i planami.

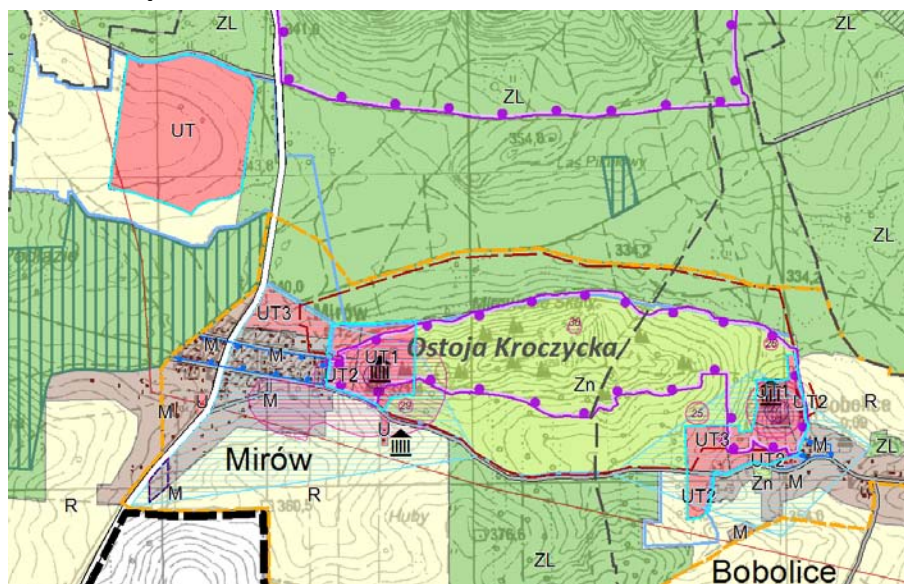

Rysunek 2 Porównanie zasięgów zabudowy istniejącej, projektowanej w obowiązujących dokumentach planistycznej i nowoprojektowanej w projekcie studium

źródło: opracowanie własne

Zmiany dotyczą przede wszystkim:

- aktualizacji zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i dokumentami strategicznymi, ewidencjami, dokumentacjami itp.;
- wprowadzenie terenów UT (UT1, UT2, UT3) – usług turystyki w okolicach zamków w Bobolicach, Mirowie i okolicach Łutowca (rysunek poniżej) a także dwóch innych mniejszych terenów w Moczydle; wszystkie tereny położone są w PK Orlich Gniazd, a tereny w Bobolicach i Mirowie częściowo również w obszarze Natura 2000;

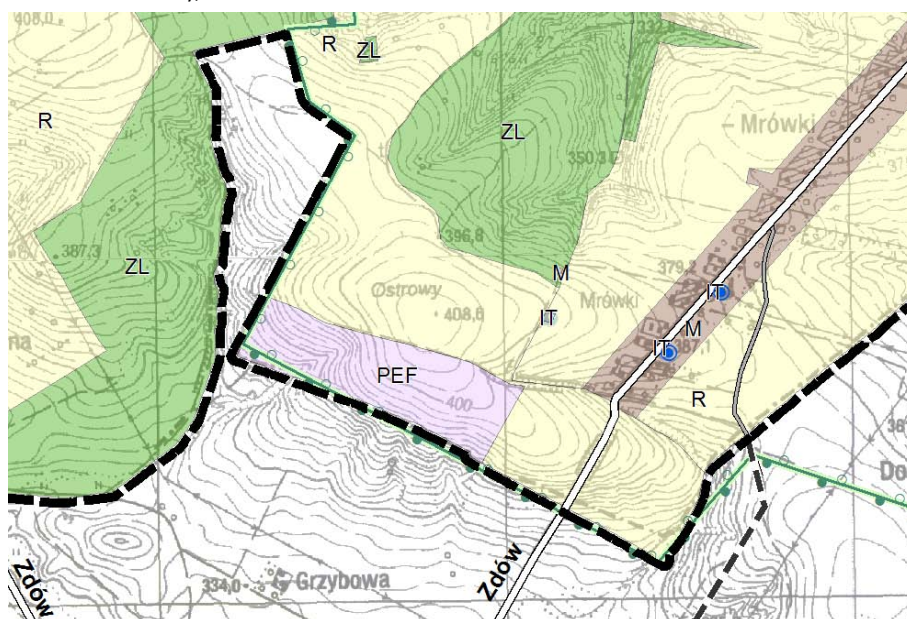

Rysunek 3 Nowe tereny usług turystyki wyznaczone w projekcie studium

źródło: wyrys z projektu studium

- wyznaczenie terenu PEF – elektrowni fotowoltaicznej w okolicy Antolki i Bliżyc (obszar poza

PK Orlich Gniazd);

Rysunek 4 Nowe teren z przeznaczeniem pod elektrownię fotowoltaiczną

źródło: wyrys z projektu studium

- uzupełnieniu terenów zabudowy M – mieszkaniowej jednorodzinnej (lub zagrodowej, usługowej) o pojedyncze tereny, zgodnie ze złożonymi wnioskami do studium (rysunek nr 2);
- wprowadzenia nowych, bardziej sprecyzowanych (w porównaniu do obowiązującego studium z 2002 r.) kategorii terenów inwestycyjnych, tj.:

M	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, usługowej
M1	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, rekreacji indywidualnej, usługowej
ML	tereny rekreacji indywidualnej
U	tereny zabudowy usługowej
UP	tereny usług społecznych
UT, UT1, UT2, UT3	tereny usług turystyki
ZR	tereny zieleni rekreacyjnej
PU	tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług
PEF	tereny obiektów produkcyjnych – elektrownie fotowoltaiczne
PG	tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni
ZC	tereny cmentarzy
IT	tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej

- wskazano tereny wyłączone spod zabudowy (z pominięciem dróg, niezbędnej infrastruktury technicznej itp.):

R	tereny rolnicze (dopuszcza się jedynie rozbudowę istniejących gospodarstw rolnych)
ZL	tereny lasów
Zn	tereny zieleni nieurządzonej

Powiązania z innymi dokumentami

I. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju stanowi podstawę systemu aktów planistycznych kraju, będąc tym samym najważniejszym dokumentem strategicznym, kształtującym politykę przestrzenną kraju, sporządzanym obligatoryjnie dla całego jego obszaru.

Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, przyjęta w grudniu 2011 r., definiuje wizję Polski w 2030 r., jako kraju o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanego, sprawnie zarządzanego i bezpiecznego. Stan ten ma być rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych oraz cywilizacyjnych. Cechą kraju ma być spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna – silne regiony, których rozwój oparty będzie na endogenicznym potencjale i przewagach konkurencyjnych, kreować mają ogólnokrajowe impulsy rozwojowe, przyczyniając się do osiągnięcia celów ogólnych polityki regionalnej i przestrzennej.

Wizja Polski w 2030 r. opiera się na pięciu pożądanych cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym. Obszar województwa śląskiego w KPZK scharakteryzowany jest głównie jako obszar unikatowy ze względu na występowanie ośrodków o podstawowym znaczeniu dla systemu osadniczego kraju, jakim są Katowice i Aglomeracja Górnośląska. Tego typu obszar związany jest z występowaniem szeregu zjawisk wymagających umiejętnego gospodarowania przestrzenią.

Katowice w dokumencie wyrażającym politykę przestrzenną kraju zostały określone jako obszar metropolitalny o znaczeniu europejskim. Występowanie tak dużych ośrodków miejskich jest silnym bodźcem rozwojowym dla obszarów słabszych pod względem ekonomicznym i społecznym.

Ze względu na przemysłowy charakter województwa śląskiego, szczególne znaczenie dla perspektyw rozwoju regionalnego w ramach programów krajowych, będą miały prowadzone działania interwencyjne o wieloletnim charakterze inwestycyjnym, które obejmują przede wszystkim obszary zdegradowane o wysokiej skali problemu, jakim jest obszar Aglomeracji Górnośląskiej. Będą to głównie działania z zakresu rewitalizacji przestrzennej i społeczno-gospodarczej oraz działania służące rekultywacji poprzemysłowej, umożliwiające zmianę pełnionych funkcji na określone w strategiach rozwoju danego obszaru.

W koncepcji zwrócono szczególną uwagę na potrzebę rozwoju systemu policentrycznej sieci głównych miast o znaczeniu krajowym, regionalnym i subregionalnym poprzez zintegrowanie systemu transportu publicznego, systemu inwestycyjnego, szczególnie w zakresie infrastruktury drogowej i komunalnej. Obszary wiejskie, jak np. gmina Janów, uczestniczą w procesach rozwojowych kraju poprzez integrację funkcjonalną z ośrodkami o przemysłowej i gospodarczej specjalizacji, w tym przypadku z Częstochową.

Dla zwiększenia mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich, w tym gminy Niegowa, niezbędne jest skoordynowanie planowania rozwoju infrastruktury transportowej na szczeblu regionalnym, powiatowym i gminnym, utrzymanie oraz tworzenie nowych połączeń drogowych, kolejowych, wzmocnienie regionalnego transportu w relacjach zamiejskich, umożliwiającego bezpośrednie powiązanie z obszarem metropolitalnym przyległych obszarów wiejskich. Należy tworzyć powiązania lokalnej sieci drogowej z siecią dróg krajowych, ekspresowych i autostrad oraz wspierać tworzenie infrastruktury i rozbudowę węzłów przesiadkowych transportu kołowego i kolejowego na obszarach wiejskich. Ponadto należy podwyższyć atrakcyjność obszarów wiejskich poprzez wyznaczanie miejsc lokowania inwestycji gospodarczych, w szczególności dzięki skoordynowaniu lokalnych i regionalnych inwestycji infrastrukturalnych z budową sieci dróg.

Stan i jakość środowiska przyrodniczego w bardzo istotny sposób wpływają na stan i perspektywy rozwoju przestrzennego kraju i poszczególnych regionów województwa śląskiego. Planowanie przestrzenne, uwzględniając wzajemne relacje komponentów środowiska, oddziałuje na procesy zarządzania zasobami przyrody ożywionej i krajobrazu, czym przyczynia się do zmniejszenia izolacji siedlisk oraz stabilizacji ekosystemów ważnych dla zachowania istotnych w skali kontynentu polskich obszarów przyrodniczo cennych m.in. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd. Przekształcenia obszarów wiejskich związane z rozwojem społeczno-gospodarczym powinny uwzględniać zachowanie bogactwa przyrodniczego

użytków rolnych i lasów stanowiących bezpośrednie otoczenie korytarzy ekologicznych i obszarów chronionych. Istnieje konieczność stworzenia systemu zmierzającego do zahamowania postępującej degradacji środowiska kulturowego oraz rozwoju z zachowaniem wartościowych elementów struktur obszarów przemysłowych i miejskich zdegradowanych oraz mniej eksponowanych krajobrazów.

II. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego jest podstawą formułowania zasad realizujących politykę przestrzenną województwa i organizujących jego strukturę przestrzenną, w sposób uwzględniający założenia polityki przestrzennej państwa, określone w dokumencie pt. „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, oraz tworzący warunki przestrzenne do realizacji ustaleń strategii rozwoju województwa, przedstawionych w dokumencie pt. „Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000–2015”.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa stworzono wizję przyszłości przestrzeni województwa, proponując rozwijanie „zwycięskich dziedzin i lokalizacji”, wspierając strategię „inwestowania w sukces”, promowanie działań w sektorach innowacyjnych, promowanie idei metropolii, wielofunkcyjności, spójności i synergii. Plan zakłada takie podejście do zarządzania przestrzenią, które pozwoli na pozyskiwanie niezbędnych funduszy na realizację inwestycji pomocnych w dążeniu województwa śląskiego do osiągnięcia:

- trwałej i wysokiej konkurencyjnej pozycji, jako jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski XXI wieku, ważnego i atrakcyjnego regionu Środkowej Europy,
- wizerunku regionu o przestrzennych warunkach realizujących zasady zrównoważonego rozwoju, sprawiedliwości i efektywności oraz bezpieczeństwa,
- przestrzeni o wysokich walorach estetycznych architektury i krajobrazu oraz indywidualnym wyrazie, czerpiących z dziedzictwa przyrody i kultury.

Wizja ta ma być osiągalna po spełnieniu wyznaczonego w planie celu generalnego: „Kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa śląskiego sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi województwa” oraz sześciu celów polityki przestrzennej, którymi są:

- I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa;
- II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej;
- III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych;
- IV. Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury;
- V. Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią;
- VI. Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego.

Przestrzenna struktura osadnictwa województwa śląskiego składa się z gęstej sieci osiedli o zróżnicowanej wielkości, stosunkowo dobrze ze sobą powiązanych transportowo i charakteryzuje się wysokim stopniem urbanizacji. Jako taka wyróżnia województwo w skali Polski oraz upodabnia do najbardziej cywilizacyjnie rozwiniętych regionów Europy. Głównymi elementami systemu osadniczego województwa śląskiego są aglomeracje: Górnośląska, Rybnicka, Bielska i Częstochowska, predysponowane do dalszego rozwoju jako centra obszarów metropolitalnych.

Głównym kierunkiem rozwoju struktury miejskiej tego obszaru jest znalezienie równowagi pomiędzy konkurencyjnością i współpracą tworzących go miast. Zostanie to osiągnięte poprzez rehabilitację i restrukturyzację przestrzeni miejskich, poprawę ich wewnętrznej struktury przestrzennej, ekonomicznej i społecznej oraz realizację brakujących powiązań komunikacyjnych. Ważnym aspektem jest również zapobieganie degradacji przestrzeni oraz zachowanie w obszarach aglomeracji ładu przestrzennego, zakłócanego rozpraszaniem zabudowy w wyniku migracji mieszkańców miast na obszary podmiejskie i wiejskie, wycofywanie się handlu z centrum miast itp.

W planie przyjęto, że strukturę przestrzenną województwa będą tworzyć cztery obszary metropolitarne, tożsame z centrami w Aglomeracji Górnośląskiej, Częstochowskiej, Rybnickiej i Bielskiej, tworzące wspólnie Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny. Kształtowane będą pasma rozwoju

(korytarze transportowo-osiedleńcze), składające się z jednostek osadniczych wzdłuż głównych ciągów infrastruktury technicznej oraz centrów obszarów metropolitalnych. Powstaną specjalne strefy wielofunkcyjne o charakterze rolniczo-mieszkaniowym, rekreacyjno-leśnym z lokalnym ośrodkami równomiernie rozmieszczonymi na całym Obszarze Metropolitalnym.

Gmina Niegowa zlokalizowana jest w rejonie Północnego Obszaru Metropolitalnego Aglomeracji Częstochowskiej. Jej zachodnia część położona jest w strefie funkcjonalnej o charakterze rekreacyjno-leśnym (z przewagą lasów, predystynowanej do pełnienia wiodącej funkcji rekreacyjnej z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska i gospodarki leśnej), natomiast część wschodnia położona jest w strefie funkcjonalnej rolno-leśnej (o przewadze dobrych warunków rolniczej przestrzeni produkcyjnej, predystynowanej do rozwoju produkcji rolnej, promowania systemów produkcji rolnej przyjaznych dla środowiska). Kierunki rozwoju wyznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego w odniesieniu do gminy Niegowa dotyczą m.in.:

- w zakresie środowiska przyrodniczego: zachowania walorów przyrodniczych obszarów objętych ochroną prawną, położenia na obszarze gminy ostoji przyrody Natura 2000, lokalizacji udokumentowanych złóż kopalin wskazywanych do racjonalnego gospodarowania zasobami, ochrony kompleksów gleb chronionych, utrzymania i umocnienia korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym;
- w zakresie dziedzictwa kulturowego: położenia gminy w obszarze ochrony krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- w zakresie osadnictwa i gospodarki: funkcji Niegowy jako lokalnego ośrodka wiejskiego – koncentrującego działania dla wielofunkcyjnego rozwoju i umacniania pozycji na obszarze gminy, rozwoju turystyki rekreacyjnej na obszarze Jury Krakowsko-Częstochowskiej;
- w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej: lokalizacji gminy w zasięgu ponadlokalnego systemu komunikacyjnego, tj.: drogi wojewódzkiej nr 789 (Brusiek–Lelów) oraz rozwoju sieci komunikacyjnej Północnego Obszaru Metropolitalnego, związanego z Aglomeracją Częstochowską.

III. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Obecnie obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa zostało przyjęte Uchwałą Nr 23/IV/2002 Rady Gminy Niegowa z dnia 28 grudnia 2002 r. Studium zostało sporządzone w oparciu o nieobowiązującą już ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Od 2002 r. studium nie było zmieniane.

Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określiło **strefy polityki przestrzennej** o zróżnicowanych funkcjach i kierunkach zagospodarowania przestrzennego, do których należą:

- strefa I – tereny objęte ochroną wynikającą z cech środowiska przyrodniczego lub kulturowego
- strefa II – obszary i obiekty wskazane do objęcia ochroną wynikającą z cech środowiska przyrodniczego lub kulturowego
- strefa III – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej
- strefa IV – tereny zabudowy produkcyjno-usługowej:
- strefa V – tereny zabudowy rekreacyjnej:
- strefa VI – tereny rolne:
- strefa VII – tereny leśne i zieleni urządzonej:

Studium wskazuje również ogólne zasady określania kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego, zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i komunikacji. Uwzględnia obiekty i obszary chronione i proponowane do ochrony na podstawie przepisów odrębnych (z zakresu środowiska przyrodniczego i kulturowego).

IV. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, 2005 r.

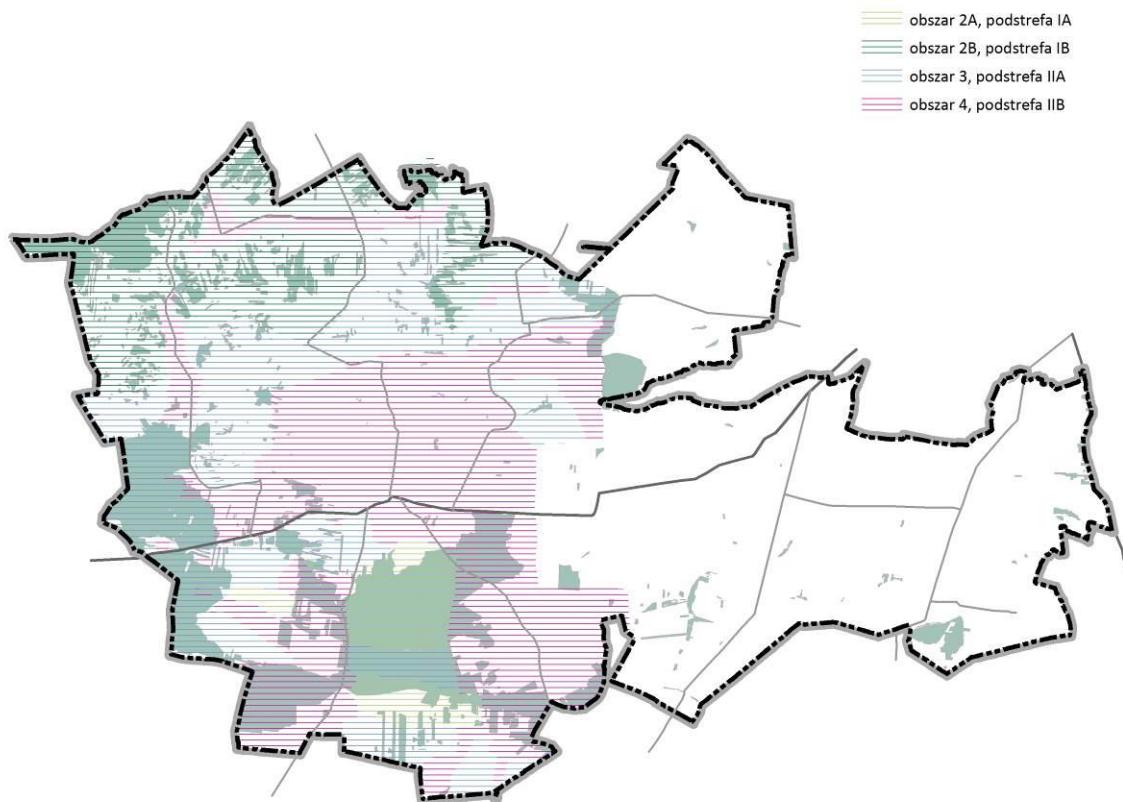
Aktualnie dla większości obszaru gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, sporządzone w oparciu o ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plany ten utworzono na podstawie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2002 r. Plany miejscowe obowiązują dla poszczególnych sołectw i zostały przyjęte następującymi uchwałami:

- Uchwała Nr 317/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Bliżyce**;
- Uchwała Nr 316/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Dąbrowno**;
- Uchwała Nr 315/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Ludwinów, Gorzków Nowy i Gorzków Stary**, zmieniona uchwałą Nr 13/IV/2010 z dnia 30 grudnia 2010 r.;
- Uchwała Nr 69/XII/2007 Rady Gminy Niegowa z dnia 31 października 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Moczydło i Łutowiec**;
- Uchwała Nr 313/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Mzurów**;
- Uchwała Nr 312/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Ogorzelnik**;
- Uchwała Nr 311/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Postaszowice, Niegówka i Brzeziny**;
- Uchwała Nr 310/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Sokolniki i Zagórze**, zmieniona uchwałą Nr 15/IV/2010 z dnia 30 grudnia 2010 r.;
- Uchwała Nr 309/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Tomiszowice i Antolka**;
- Uchwała Nr 308/XLV/2006 Rady Gminy Niegowa z dnia 26 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Trzebniów**;
- Uchwała Nr 68/XII/2007 Rady Gminy Niegowa z dnia 31 października 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Niegowa**, zmieniona uchwałą Nr 14/IV/2010 z dnia 30 grudnia 2010 r.;
- Uchwała Nr 116/XVII/2012 Rady Gminy Niegowa z dnia 1 marca 2012 r. w sprawie zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w częściach dotyczących miejscowości: **Sokolniki i Zagórze, Mzurów, Dąbrowno, Niegowa dla terenów położonych w miejscowościach Sokolniki, Mzurów, Dąbrowno i Niegowa**;
- Uchwała Nr 216/XXVII/2013 Rady Gminy Niegowa z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Niegowa w części dotyczącej miejscowości **Mirów i Bobolice**.

V. Plan ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd

Gmina położona jest w zasięgu Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd oraz jego otuliny, dla którego uchwalono plan ochrony uchwałą Nr IV/48/2/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r. Plan ochrony określa ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, które w poszczególnych strefach powinny być respektowane.

W gminie Niegowa wydzielono 4 podobszary, zgodnie z poniższym rysunkiem.

Rysunek 5 Obszary i strefy realizacji działań ochronnych

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd

Tabela 1 Obszary i podobszary w granicach gminy Niegowa zgodnie z Planem ochrony Parku Krajobrazowego przyjętym Uchwałą Nr IV/48/2/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”

	obszar	charakterystyka
OBSZAR 2	2A	obszar krajobrazu podlegający częściowej antropopresji – stanowią go tereny o częściowej naturalności procesów przyrodniczych oraz występowanie gatunków objętych ochroną prawną
	2B	
OBSZAR 3		obszar krajobrazu kulturowego zharmonizowanego – stanowią go tereny w przeszłości kształtowane przez człowieka, o harmonijnej kompozycji agrocenozy, obszarów leśnych, zadrzewionych oraz zabudowań gospodarczych i mieszkalnych, w których obecnie, w wyniku zaniechania działalności rolniczej, zachodzą wzmożone procesy sukcesji wtórnej

OBSZAR 4	obszar krajobrazu kulturowego – nieharmonijnego – stanowią go tereny przekształcone w wyniku działalności człowieka, o chaotycznym występowaniu agrocenoz, obszarów leśnych, zadrzewionych, o rozproszonej zabudowie mieszkaniowej i gospodarczej.
----------	--

Tabela 2 Wytyczne do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (zgodnie z załącznikiem graficznym)

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd

STREFA I	
	Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących: – zachowawczą ochronę walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, – określenie terenów rolnych z zakazem zabudowy, – utrzymanie i odtwarzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
PODSTREFA IA	Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych: a) dopuszczających budowę i rozbudowę obiektów kubaturowych, b) dopuszczających realizowanie zabudowy zagrodowej poza działkami siedliskowymi wyznaczonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w momencie wejścia w życie Planu, c) dopuszczających prowadzenie linii napowietrznych energetycznych i telekomunikacyjnych przez tereny leśne i zespoły skałkowe, d) związanych z lokalizowaniem nowych dróg publicznych (z zastrzeżeniem pkt. i, j), e) związanych z lokalizowaniem obiektów obsługi ruchu turystycznego, f) związanych z lokalizowaniem obiektów sportowych i rekreacyjnych (związanych z aktywnym wypoczynkiem), g) związanych z lokalizowaniem parkingów, h) związanych z lokalizowaniem obiektów stanowiących dominantę oraz obiektów nie nawiązujących do tradycji lokalnych i cech charakterystycznych dla zabudowy miejscowej, i) związanych z lokalizowaniem inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu ponadlokalnym z wyłączeniem inwestycji liniowych, których z przyczyn technicznych nie można realizować poza podstrefą, j) związanych z lokalizowaniem inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu lokalnym lub ich elementów, dla których istnieją możliwości lokalizacyjne poza Podstrefą, k) dopuszczających zalesianie łąk, pól i nieużytków poza granicą rolno – leśną, l) dopuszczających wydobywanie kopalin, m) dopuszczających organizowanie imprez masowych, n) związanych z lokalizowaniem miejsc składowania i unieszkodliwiania odpadów, o) dopuszczających zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne zagrażające właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych. Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych, niż określone powyżej, w szczególności przewidujących: a) lokalizację liniowych inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu lokalnym lub ich elementy, dla których nie istnieją możliwości lokalizacji poza Podstrefą, b) lokalizację liniowych inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu ponadlokalnym, których z przyczyn technicznych nie można realizować poza Podstrefą, c) lokalizację ekstensywnego zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego niezagrożającego właściwemu stanowi gruntów i siedlisk przyrodniczych, takiego jak: ścieżki spacerowe, rowerowe, hippiczne, ścieżki dydaktyczne edukacyjne, punkty widokowe, postojowe itp. d) realizację zabudowy zagrodowej na działkach siedliskowych wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w momencie wejścia w życie Planu.
PODSTREFA IB	Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących: a) ochronę walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturalnych, b) określenie terenów rolnych z zakazem zabudowy, c) utrzymanie i odtworzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:

- a) dopuszczających budowę obiektów kubaturowych, w tym również zabudowy zagrodowej,
- b) dopuszczających rozbudowę istniejących obiektów kubaturowych, a także zmiany sposobu użytkowania tych obiektów i ich otoczenia w sposób odbiegający od zasad ochrony przyjętych dla tej Podstrefy,
- c) dopuszczających prowadzenie linii napowietrznych energetycznych i telekomunikacyjnych przez tereny rezerwatów, tereny leśne i zespoły skalne,
- d) związanych z lokalizowaniem nowych dróg publicznych (z zastrzeżeniem pkt. j),
- e) związanych z lokalizowaniem parkingów, z wyłączeniem wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obrzeży Podstrefy i bezpośredniego sąsiedztwa istniejących dróg publicznych,
- f) związanych z lokalizowaniem kubaturowych obiektów obsługi ruchu turystycznego,
- g) związanych z lokalizowaniem obiektów sportowych,
- h) związanych z lokalizowaniem obiektów stanowiących dominantę oraz obiektów nie nawiązujących do tradycji i cech charakterystycznych dla zabudowy miejscowej,
- i) związanych z lokalizowaniem inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu ponadlokalnym,
- j) związanych z lokalizowaniem inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu lokalnym lub ich elementów, dla których istnieją możliwości lokalizowania poza Podstrefą,
- k) dopuszczających wydobywanie kopalin,
- l) dopuszczających organizowanie imprez lokalnych,
- m) związanych z lokalizowaniem miejsc składowania i unieszkodliwiania odpadów,
- n) dopuszczających zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne zagrażające właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych, niż określone powyżej, w szczególności przewidujących:

- a) lokalizację urządzeń obsługi ruchu turystycznego takich jak np.: szlaki turystyki pieszej i rowerowej, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, stałe miejsca ogniskowe, trasy wspinaczkowe oraz ściany wspinaczkowe, punkty widokowe, postojowe, kosze na śmieci itp.

STREFA II

Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:

- a) ochronę walorów krajobrazowych i kulturowych,
- b) określenie terenów rolnych z zakazem zabudowy,
- c) utrzymywanie i odtworzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- d) realizację nowego budownictwa zagrodowego na nowych działkach siedliskowych w sposób nawiązujący do tradycji lokalnych – zapewniając zachowanie jego charakterystycznych związanych z:
 - dachami dwuspadowymi symetrycznymi i wielospadowymi z kalenicą, z ewentualnymi naczółkami i przyczółkami, minimalnym wysięgu okapu i wiatrowic poza ścianą szczytową, nie mniejszym niż 60 cm, jednorodnymi formami dachu w całym budynku (na gankach i przybudówkach), pokryciem – dachówką lub materiałami dachówko podobnymi. Lukarnami o jednakowym kącie nachylenia, takim samym jak głównych połaci, dachami lukarn występującymi na jednej połaci dachowej niełączyącymi się,
 - preferowanym wydłużonym, rzutem poziomami budynku, z ewentualnymi gankami i podcieniami,
 - wyraźne zaakcentowanymi poziomami okapu i cokołu (np.: poprzez zróżnicowanie kolorystyki i faktur) a także odcieniem dachu na linii okapu od ściany szczytowej,
 - kolorystką obiektów kubaturowych zachowującą ciemne barwy dachu (brąz, czerwień, szarość, czarny), elewacjami zharmonizowanymi z dachem i z zastosowaniem naturalnych faktur (zwłaszcza drewnianych, kamiennych, murowanych), kolorystką kominów i innych elementów na dachu stonowaną z kolorystyką dachu.
- e) realizację nowego budownictwa mieszkalnego w obrębie istniejącej działki siedliskowej w sposób nawiązujący do tradycji lokalnej – zapewniając zachowanie wymienionych w pkt. d charakterystycznych cech oraz niżej wymienionych tradycyjnych rozwiązań polegających na zastosowaniu:
 - dachów dwuspadowych symetrycznych i innych wielospadowych z kalenicą, o kącie nachylenia połaci 30-45 stopni,
 - wysokości budynku: od poziomu terenu do kalenicy max 9,0 m (mierzonej, jako średnia arytmetyczna wysokości najwyższej i najniższej od projektowanego poziomu terenu); od poziomu terenu do okapu max 4,5m (mierzonej, jako średnia arytmetyczna wysokości wyższej i niższej od projektowanego poziomu terenu),
 - horyzontalnego kształtu bryły budynku – szerokość traku określającą maksymalną

PODSTREFA IIA

dopuszczalną rozpiętość dachu mierzoną po zewnętrznych krawędziach ścian max 9,5m,

- powierzchni biologicznie czynnej: dla działki o powierzchni do 1000 m² – min. 45% powierzchni całkowitej; dla działki o powierzchni powyżej 1000 m² – min. 60% powierzchni całkowitej,

f) dla istniejących w obrębie działki siedliskowej obiektów kubaturowych mieszkalnych przeznaczonych do rozbudowy i nadbudowy – zapewnienie zachowania tradycji lokalnej i cech charakterystycznych wymienionych w pkt. wyżej oraz :

- dachów dwuspadowych symetrycznych i innych wielospadowych z kalenicą, o kącie nachylenia połaci 30–45 stopni,

- wysokości budynku: od poziomu terenu do kalenicy max 12,0 m (mierzonej, jako średnia arytmetyczna wysokości wyższej i niższej od projektowanego poziomu terenu); oraz od poziomu terenu do okapu max 7,5 m (mierzonej, jako średnia arytmetyczna wysokości najwyższej i najniższej od projektowanego poziomu terenu),

- horyzontalnego kształtu bryły budynku,

g) w nowym budownictwie gospodarczym i gospodarczo-garażowym – zapewnienie zachowania tradycji lokalnej i cech charakterystycznych takich jak:

- dachy o kącie nachylenia połaci 30–45 stopni, min. wysięg okapu i wiatrownic poza ściany szczytowej nie mniejszym niż 60 cm, pokrycia dachu – dachówką lub materiałami dachówkowo podobnymi,

- wysokość budynku – równa jednej kondygnacji,

- kształty bryły – preferowany horyzontalny,

- rzut poziomy – preferowany prostokątny,

- kolorystyka – zapewniająca ciemne barwy dachu (brąz, czerwień, szarość, czarne), elewacje zharmonizowane z dachem i z zastosowaniem naturalnych faktur (zwłaszcza drewnianych, kamiennych, murowanych), kolorystyka kominów i innych elementów na dachu stosowana z kolorystyką dachu.

Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:

a) dopuszczających budowę i rozbudowę kubaturowych obiektów budowlanych (z zastrzeżeniem pkt. c),

b) dopuszczających prowadzenie linii napowietrznych energetycznych i telekomunikacyjnych przez tereny rezerwatów, tereny leśne i zespoły skałkowe,

c) dopuszczających realizowanie zabudowy zagrodowej poza działkami siedliskowymi wyznaczonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

d) związanych z lokalizowaniem inwestycji infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym, z wyjątkiem liniowych inwestycji infrastrukturalnych, których z przyczyn technicznych nie można realizować poza podstrefą,

e) dopuszczających wydobywanie kopalin,

f) związanych z lokalizowaniem miejsc składowania i unieszkodliwiania odpadów,

g) dopuszczających zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne zagrażające właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych, niż określone powyżej, w szczególności przewidujących:

a) lokalizację liniowych inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu lokalnym lub ich elementów, dla których nie istnieją możliwości lokalizowania poza Podstrefą,

b) lokalizację liniowych inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu ponadlokalnym, których z przyczyn technicznych nie można realizować poza Podstrefą,

c) lokalizację urządzeń obsługi ruchu turystycznego, takich jak np.: szlaki turystyki pieszej i rowerowej, motocyklowej, hippicznej, stałe miejsca ogniskowe, trasy wspinaczkowe oraz ściany wspinaczkowe, kosze na śmieci itp.,

d) lokalizacji inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu lokalnym,

e) organizowanie imprez masowych,

f) zakładanie stawów i hodowlę ryb,

g) realizację zabudowy zagrodowej na działkach siedliskowych wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

h) zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne niezagrażające właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych,

i) zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne zagrażające właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych, jeśli nie ma możliwości ich zlokalizowania poza Podstrefą, a interes społeczny przemawia za ich realizacją, jednocześnie w rozwiązaniach planistycznych przewidziano działania kompensacyjne.

PODSTREFA IIB	Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących: a) realizację nowego budownictwa mieszkalnego, zagrodowego, letniskowego oraz rekreacyjnego w sposób nawiązujący do tradycji lokalnej: zapewniając zachowanie jego charakterystycznych cech określonych odpowiednio w ust. 5 pkt. 1 lit. d i e, b) dla istniejących obiektów kubaturowych mieszkalnych, rekreacyjnych i letniskowych przeznaczonych do rozbudowy i nadbudowy – zapewnienie zachowania tradycji lokalnej i cech charakterystycznych określonych w podpunkcie a), c) w nowym budownictwie użyteczności publicznej (np. kościoły, szkoły, sklepy, hotele itp.) – zapewnienie zachowania tradycji lokalnej i cech charakterystycznych wymienionych w podpunkcie a) oraz: – dachów dwuspadowych, symetrycznych i wielospadowych z kalenicą, o kącie nachylenia połaci 10–45 stopni, – wysokości budynku harmonijnie wkomponowanego w teren, – horyzontalnego kształtu bryły, d) w nowym budownictwie gospodarczym i gospodarczo-garażowym zapewnienie zachowania tradycji lokalnej i cech charakterystycznych takich jak: – dachy o kącie nachylenia połaci 30–45 stopni, minimalny wysięg okapu i wiatrownic poza ścianę szczytową nie może być mniejszy niż 60 cm, pokrycie dachu: dachówką lub materiałami dachówko podobnymi. – wysokość budynku – równej jednej kondygnacji, – horyzontalny kształt bryły, – prostokątny rzut poziomy, – kolorystyka – zapewniająca ciemne barwy dachu (brąz, czerwień, szarość, czarny), elewacje zharmonizowane z dachem i z zastosowaniem naturalnych faktur (zwłaszcza drewnianych, kamiennych, murowanych), kolorystyka kominów i innych elementów na dachu stonowana z kolorystyką dachu.
---------------	--

Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:

- a) dopuszczających realizowanie zabudowy mieszkaniowej w sposób rozproszony,
- b) związanych z lokalizowaniem infrastrukturalnych o znaczeniu ponadlokalnym z wyłączeniem inwestycji liniowych, których z przyczyn technicznych nie można realizować poza podstrefą,
- c) dopuszczających wydobywanie kopalin na powierzchni powyżej 2 ha lub w ilości przekraczającej 20 000 m³/rok.

Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych, niż określone powyżej, w szczególności przewidujących:

- a) lokalizację urządzeń obsługi ruchu turystycznego takich jak np.: szlaki turystyki pieszej i rowerowej, motorowej, hipicznej, stałe miejsca ogniskowe, punkty widokowe i postojowe itp.,
- b) lokalizację parkingów,
- c) lokalizację obiektów obsługi ruchu turystycznego (kubaturowych) i obiektów sportowych,
- d) inwestycje infrastrukturalne o znaczeniu lokalnym,
- e) liniowe inwestycje infrastrukturalne o znaczeniu ponadlokalnym, których z przyczyn technicznych nie można realizować poza Podstrefą,
- f) realizację inwestycji związanych z rolnictwem: gospodarstwa rolne, usługi, przetwórstwo, produkcja na rzecz rolnictwa itp.,
- g) realizację zabudowy letniskowej i rekreacyjnej,
- h) wydobywanie kopalin na powierzchnię do 2 ha i w ilości nie przekraczającej 20 000 m³/rok,
- i) organizowanie imprez masowych.

3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Przy sporządzaniu prognozy uwzględniono ustalenia programu ochrony środowiska i planu gospodarki niskoemisyjnej.

Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

W prognozie wykorzystano ponadto raporty oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem turystycznym okolic zamków w Mirowie i Bobolicach:

- Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia „Budowa obiektu obsługi turystów Stodoła Bobolice”, 2012,
- Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia „Budowa obiektu obsługi turystów Stajnia Bobolice” 2009,
- Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia „Budowa obiektu obsługi turystów Gościniec Mirowski – Spichlerz”, 2009,
- Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia „Budowa obiektu obsługi turystów Gościniec Mirowski – Karczma”, 2009,
- Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia „Budowa obiektu obsługi turystów Gościniec Mirowski – Dwór”, 2009.

Ponadto uwzględniono ustalenia decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu wydanych przez Wójta Gminy Niegowa:

- nr RGIII-7331/10/08 z dnia 28 października 2008 r.,
- nr RGIII-7331/5/08 z dnia 28 października 2008 r.,
- nr RGIII.6730.4.2014.2015.2016 z dnia 1 marca 2016 r.,
- nr RGIII.6730.5.2014.2015.2016 z dnia 1 marca 2016 r.

4 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń studium będzie prowadzony przez Radę Gminy Niegowa. Wskazane jest dokonywanie oceny stanu realizacji ustaleń i wpływu na środowisko w cyklach corocznych. Proponuje się objąć analizą skutków realizacji ustaleń studium następujące elementy:

- ilość ścieków odprowadzanych do sieci kanalizacji sanitarnej, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą, częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych lub sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z istniejących przydomowych oczyszczalni ścieków;
- ilość odpadów, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- klimat akustyczny w miejscach narażonych na szczególnie hałas;

Urząd powinien również zapoznawać się z raportami o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska i monitorowanych parametrów, przygotowywanymi przez jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Ponadto należy realizować monitoring zgodnie z wydanymi decyzjami o środowiskowych uwarunkowaniach.

5 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń projektu studium nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy od granic państwa oraz na lokalne oddziaływanie planowanych inwestycji.

6 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem oceny zawartej prognozie są ustalenia projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa. Konieczność sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa wynika z uchwały nr 124/XVIII/2012 Rady Gminy Niegowa z dnia 30 marca 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa.

Gmina Niegowa położona jest w województwie śląskim, zajmuje obszar o powierzchni 87,8 km². Gmina położona jest w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, przede wszystkim z uwagi na urozmaicony krajobraz związany z występowaniem licznych rozcięć, głębokich jarów oraz skałek i ostańców zbudowanych z wapieni jurajskich oraz położenie w obrębie, wśród który położone są dawne budowle warowne, w tym zamki w Mirowie i Bobolicach. Najcenniejsze tereny przyrodnicze objęto ponadto obszarami Natura 2000. Wschodnia część gminy charakteryzuje się żyznymi glebami, natomiast w centralnej i południowej części występują wody podziemne, które wymagają szczególnej ochrony przed zanieczyszczeniami.

W projekcie studium, w porównaniu z obowiązującym studium, zasadniczo nie zmieniono przeznaczeń terenu, zachowując rezerwę terenową pod budownictwo mieszkaniowe i inne zgodnie z obowiązującym studium i planami. Zmiany dotyczą przede wszystkim:

- aktualizacji zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i dokumentami strategicznymi, ewidencjami, dokumentacjami itp.;
- wprowadzenie terenów UT, UT1, UT2, UT3 – usług turystyki w okolicach zamków w Bobolicach, Mirowie, w okolicach Łutowca i w Moczydle; tereny położone są w PK Orlich Gniazd, częściowo również w obszarze Natura 2000;
- wyznaczenie terenu PEF – elektrowni fotowoltaicznej w okolicy Antolki i Bliżyc (obszar poza PK Orlich Gniazd).

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii. Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny. Z uwagi na położenie w granicach obszarów chronionych analizuje się wpływ na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 i zgodność z planem ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd.

Realizacja ustaleń studium będzie skutkowała przede wszystkim powolnym przyrostem zabudowy mieszkaniowej uzupełnionej o usługi (komercyjne i publiczne), pojedyncze i niewielkie tereny produkcyjne, głównie w oparciu o istniejącą sieć infrastruktury technicznej i drogowej. Zabudowa będzie się rozwijać generalnie jako uzupełnienie istniejących zabudowań, w zwartych kompleksach wzdłuż istniejących dróg. Ogólnie zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy w terenach rolnych, tym bardziej w terenach lasów czy zieleni nieurządzonej. Przyrost tego typu zabudowy wiąże się z umiarkowanym wpływem na środowisko – największym zagrożeniem jest zwiększenie niskiej emisji powstającej w wyniku ogrzewania obiektów i ruchu samochodowego. Ponadto w obrębie każdego gospodarstwa domowego, czy innego budynku, w którym przebywają ludzie, generowane są odpady oraz ścieki sanitarne. Ścieki stanowią potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych, zwłaszcza przy niskim stopniu skanalizowania i wysokiej podatności wód podziemnych na zanieczyszczenia. W studium pod zabudowę wskazano w większości tereny rolne, które nie mają szczególnej wartości przyrodniczej, zarówno pod kątem występowania siedlisk roślin, jak i wykorzystania przez zwierzęta. Ponadto w studium uwzględniono wymagania co do lokalizacji i kształtowania zabudowy określone w planie ochrony PK Orlich Gniazd, które mają na celu minimalizację oddziaływania m.in. na krajobraz okolicy.

Drugim torem rozwoju gminy jest rozszerzanie oferty turystycznej. W tym celu wskazano tereny z możliwością lokalizacji zabudowy rekreacji indywidualnej, tereny wyłącznie wskazane pod taką zabudowę oraz tereny usług turystyki. Zabudowa rekreacji indywidualnej, o ile jest prawidłowo lokalizowana i wyposażona w odpowiednią infrastrukturę, ma takie samo oddziaływanie na środowisko jak

wyżej opisana zabudowa mieszkaniowo-usługowa. W gminie zabudowę taką zlokalizowano w pobliżu najatrakcyjniejszych obszarów, jednak poza najważniejszymi ostojami. Nie przewiduje się bezpośredniego oddziaływania na rośliny i zwierzęta, jednak pośrednio – poprzez zwiększenie ruchu pieszego, rowerowego, wspinaczkowego – może dojść do wydeptywania siedlisk i płoszenia zwierząt. Kluczowym rozwiązaniem jest odpowiednie ukierunkowanie ruchu poprzez tworzenie szlaków, ścieżek, ogólnodostępnych miejsc wspinaczkowych. Tereny UT, UT1, UT2, UT3 oddziałują podobnie, jednak na większą skalę, ponadto istotna jest tu lokalizacja terenów – dwa z nich (w Mirowie i Bobolicach) wyznaczono w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Kroczycka, oraz w podstrefie zachowawczej ochrony przyrody określonej w planie ochrony PK Orlich Gniazd. Tereny te stanowią potencjalnie bezpośrednie i pośrednie zagrożenie dla cennych siedlisk naturalnych, ponadto, w zależności od sposobu zagospodarowania tych terenów, mogą naruszać ustalenia planu ochrony PK Orlich Gniazd. W odniesieniu do oddziaływania terenów usług turystyki położonych w granicach lub sąsiedztwie wymienionych obszarów chronionych należy powołać się na sporządzone niezależnie od niniejszej prognozy analizy i opinie:

- Dla terenów UT2 położonych w granicach obszaru Natura 2000, dopuszczających obiekty obsługi ruchu turystycznego, w tym m.in. hotele, wydano decyzje o warunkach zabudowy i decyzje środowiskowe, do których sporządzono raporty oddziaływania na środowisko. Raporty wykazały m.in. że realizacja przedsięwzięć zgodnie z projektem nie spowoduje zniszczenia, naruszenia oraz nie będzie się wiązało z żadnym innego rodzaju oddziaływaniem na gatunki i siedliska podlegające ochronie.
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, w skład którego wchodzi Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, zaopiniował projekt studium pozytywnie, tym samym nie stwierdził naruszenia ustaleń planu ochrony PK Orlich Gniazd.

W studium wskazuje się teren elektrowni fotowoltaicznej, gdzie mogą być lokalizowane urządzenia wytwarzające energię o mocy przekraczającej 100 kW. Lokalizacja farmy (między Bliżycami i Antolką) jest przemyślana – wybrano zbocza o odpowiedniej wystawie względem słońca a jednocześnie położone poza miejscami ekspozycji krajobrazowej. Są to pola orne o niskiej przydatności, częściowo zarastające. Farmy charakteryzują się ogólnie niskim oddziaływaniem na środowisko, mogą stanowić jedynie zagrożenie dla ptaków, jednak nie zidentyfikowano na tym obszarze ważnych tras migracji tych zwierząt.

Ustalenia projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie będą w istotny negatywny sposób oddziaływały na środowisko przyrodnicze i zdrowie ludzi. Dostosowanie się do zakazów oraz nakazów zamieszczonych w projekcie studium zapewnia prawidłową ochronę środowiska oraz zachowanie walorów krajobrazowych.

Ponadto w prognozie:

- wykazano, że realizacja ustaleń projektu studium nie spowoduje **transgranicznego** oddziaływania na środowisko;
- wskazano **rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000** oraz integralność tego obszaru – lokalizację terenów UT w Mirowie i Bobolicach poza obszarem występowania nieużytków (zwykle zespoły skałek), muraw, płątów lasu, a jedynie w granicach terenów rolnych;
- wskazano **rozwiązania alternatywne** do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie
 - objęcie większej ilości obszarów terenami Zn,
 - lokalizację terenów UT w Bobolicach i Mirowie poza podstrefami IA, wynikającą z planu ochrony PK Orlich Gniazd,
 - rezygnację z terenu M w Trzebniewie, który zlokalizowano w podstrefie IB, wynikającej z planu ochrony PK Orlich Gniazd,
 - rezygnację z dwóch mniejszych terenów UT w Moczydle, które zlokalizowano w podstrefie IIA, wynikającej z planu ochrony PK Orlich Gniazd.

W toku procesu projektowego i procedury opiniowania i uzgadniania stwierdzono, że ustalenia projektu studium nie kolidują z celami ochrony obszarów Natura 2000 ani z ustaleniami planu ochrony PK Orlich Gniazd i nie jest konieczne zastosowanie ww. działań ani rozwiązań. Tereny UT rozróżniono na tereny UT, UT1, UT2, UT3, dla których określono różne warunki zagospodarowania.

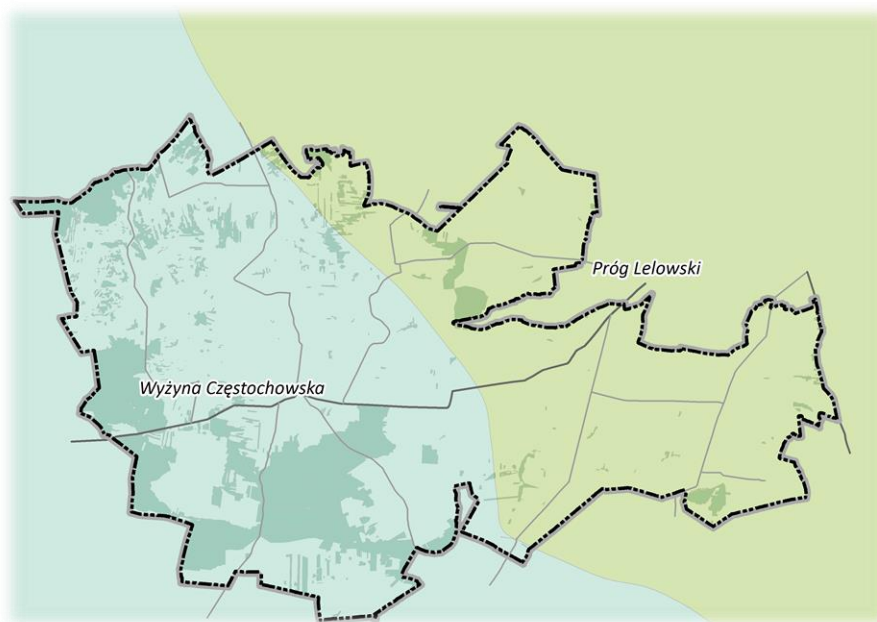
7 Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

7.1 Położenie geograficzne i geomorfologia

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Kondrackiego gmina Niegowa zlokalizowana jest w obrębie następujących jednostek:

Prowincja: Wyżyny Polskie (34)

- Podprowincja: Wyżyna Śląsko-Krakowska (341)
 - Makroregion: Wyżyna Krakowsko-Częstochowska (341.3)
 - Mezoregion: Wyżyna Częstochowska (341.31)
- Podprowincja: Wyżyna Małopolska (342)
 - Makroregion: Wyżyna Przedborska (342.1)
 - Mezoregion: Próg Lelowski (342.13)

Rysunek 6 Mezoregiony fizycznogeograficzne w gminie
(źródło: opracowanie własne na podstawie warstw z CBDG)

Zachodnia i południowo-zachodnia część gminy to obszar Wyżyny Częstochowskiej (341.31), który jest płaskowyżem o powierzchni łagodnie opadającej ku północnemu wschodowi. Wyżynę budują wapienie jurajskie (malmy), które w wyniku procesów krasowych uległy znacznej denudacji tworząc rzeźbę urozmaiconą ostańcami wapiennymi (mogotami), jaskiniami, lejami krasowymi i wywierzyskami. Mozaikową rzeźbę tej części gminy tworzy układ skałek i wzgórz oraz dolin i niecek. Niecki pomiędzy wzniesieniami wypełnione są utworami polodowcowymi: piaskami, glinami i żwirami. Cechą charakterystyczną tego terenu są przecinające wyniesienia liczne „suche” doliny wypełnione piaskami pochodzącymi ze zlodowacenia środkowopolskiego, niosące wody jedynie podczas nawalnych opadów oraz wiosennych roztopów. W centralnej części gminy znajdują się rozcięcia erozyjne w formie wąwozów. Najdłuższy jest Wąwóz Tarnowski – ok 300 m (liczone wzdłuż głównej osi).

Północno-wschodnia i wschodnia część gminy położona jest w obrębie Progu Lelowskiego

(342.13). Budują go piaskowce i margle kredowe, na których zalegają utwory czwartorzędowe (lessy). Monoklinalne pasmo wzgórz przecinają cieki dorzecza Pilicy, biorąc swój początek m.in. w północno-wschodniej i wschodniej części gminy.

Wysokości obszaru gminy waha się od 423,0 m n.p.m. – Wielka Góra (Góra Mirowska) – wyniesienie w południowo-zachodniej części gminy do 261 m n.p.m. – dolina rzeki Halszka w północno-wschodniej części gminy. Deniwelacje terenu dochodzą do 162 m.

Osobliwością tego terenu są liczne wzniesienia wapienne. Górami położonymi w obrębie gminy Niegowa są: skałki Łutowiec, Dębinna Góra, Rysia Góra, Góra Leszczyny, Wysucka Góra, Wilcza Góra, Mirowskie Skały, Wielka Góra, Góra Mały Bukowiec, Góra Bukowiec, Łutowiec, Góra Jodłowa, Łysa Góra, Góra Widziń, Skała Koci Łeb, Góra Damiak, Góra Dąbrówki, Góra Ostrężnik, Góry Gorzowskie.

Ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe i naukowe wśród wyżej wymienionych na szczególną uwagę zasługują skałki Łukowiec, Góra Bukowiec, Mały Bukowiec oraz Wielka Góra.

W granicach gminy wyróżnia się następujące formy geomorfologiczne:

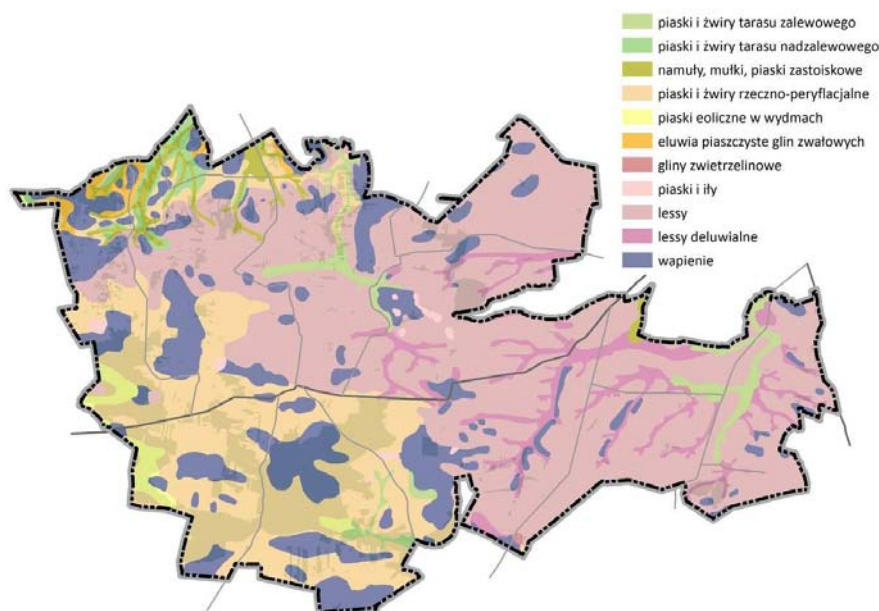
- Formy pochodzenia wodnolodowcowego:
 - równiny wodnolodowcowe występują w południowo-zachodniej części gminy. Nachylone są ku dnom dolin, pokrywają je piaski i żwiry fluwio-peryglacjalne zlodowacenia środkowopolskiego
 - Formy pochodzenia eolicznego:
 - Pokrywy lessowe – występują w przeważającej części gminy. Ich miąższość wynosi 10–20 m. Przecinają je liczne doliny niewielkich potoków okresowo płynących. W centralnej, wschodniej i północno-zachodniej części omawianego obszaru spod pokrywy lessowej odsłaniają się ostańce zbudowane z wapieni górnourajskich.
- Formy pochodzenia rzecznoego
 - dna dolin i potoków – wraz z tarasami holoceniowymi wznoszącymi się 102 m ponad poziom rzeki tworzą niewielkie odcinki we wschodniej i północnej części gminy. Wypełniają je głównie piaski i żwiry.
 - dna dolin potoków płynących okresowo – występują na obszarach lessowych. Mają charakter dolinek rozłogowych
- Formy pochodzenia denudacyjnego:
 - powierzchnie zrównań denudacyjnego o zboczach bez wyraźnych krawędzi, rozmieszczone są nieregularnie na obszarze gminy, większe ich fragmenty znajdują się w okolicy miejscowości Ogorzelnik.
 - ostańce – występują one powszechnie w południowo-zachodniej, zachodniej północno-zachodniej oraz wschodniej części gminy, gdzie górują nad powierzchniami zrównań. Budują je głównie nie uławiczone wapienie skaliste, cechujące się dużą odpornością na czynniki erozyjne.
 - wysoczyzny pagórkowate – są to powierzchnie faliste powstałe w wyniku działania różnorodnych procesów morfogenetycznych na wapienie górnourajskie. Podczas okresu zlodowacenia południowopolskiego zostały zasypane piaskami i żwirami wodnolodowcowymi, jednak dalsze procesy erozji i denudacji zostały prawie całkowicie odpreparowane. Na obszarze gminy zajmują zwarty pas na południowy wschód od miejscowości Ogorzelnik.
- Formy pochodzenia krasowego:
 - wapienie jury górnej, w szczególności skaliste oraz kredowe, ulegają intensywnemu ługowaniu, w wyniku czego powstaje szereg form powierzchniowych i podpowierzchniowych. Związane z tym jest powstawanie jaskiń oraz lejów i obniżeń krasowych. Na obszarze gminy jaskinie występują w dolinie Wiercicy.

- obszary występowania zapadliskowych form krasowych – obejmują zapadliska oraz leje krasowe. Na ogół wypełniają je piaski formierskie. Na terenie gminy występują na północny-zachód od miejscowości Ogorzelnik oraz na południe od Mzurowa.

7.2 Budowa geologiczna

Gmina Niegowa położona jest w północnej części Monokliny Śląsko-Krakowskiej. Obszar gminy budują utwory jurajskie, trzeciorzędowe i czwartorzędowe.

Utwory jurajskie reprezentowane są przez wapienie skaliste, wapienie płytowe dolne i wapienie płytowe górne – warstwy pileckie, wapienie kredowate i pylaste z wkładkami płytowymi oraz wapienie płytowe z marglami. Strefa wychodni utworów węglanowych jury górnej o ogólnym przebiegu NW-SE występuje na terenie gminy w obrębie Wyżyny Częstochowskiej. Wśród osadów węglanowych można wyróżnić trzy zasadnicze grupy o odmiennych właściwościach fizyczno-chemicznych. Różnicuje je przede wszystkim zawartość węgla wapnia, porowatość określająca warunki przewodzenia wody oraz odporność na procesy krasowe.

Rysunek 7 Powierzchniowe utwory geologiczne w gminie Niegowa

(źródło: opracowanie własne na podstawie szczegółowych map geologicznych Polski 1:50000, PIG)

Formy ostańcowe budują wapienie skaliste, najbardziej odporne na procesy wietrzeniowe.

Utwory trzeciorzędowe zajmują niewielkie powierzchnie w centralnej części gminy, usytuowane w strefach wododziałowych omawianego terenu. Reprezentowane są głównie przez ropy i gliny zwietrzelinowe z rumoszem skalnym. Występują one zawsze na wapieniach jury górnej i jako produkt ich wietrzenia wypełniają depresje krasowe w kształcie lejów. Na terenie gminy największe występują w rejonie miejscowości Ogorzelnik, Kacin i Piechnik. Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są również przez piaski różnoziarniste i gliny zwietrzelinowe z okruskami krzemienia oraz piaski drobno i średnio ziarniste z domieszką minerałów ilastych, tzw. piaski formierskie.

Utwory czwartorzędowe ich zwarta pokrywa występuje w północnej i wschodniej części gminy, a na pozostałym obszarze wypełniają doliny i obniżenia. Osady czwartorzędowe przecinane są przez wychodnie jurajskie, które tworzą kulminacje terenu. Cechuje je zmienna miąższość spowodowana nierównościami podłoża jurajskiego. Reprezentują je osady i formy marginalne zlodowacenia środkowopolskiego (ropy i mułki zastoisowe, piaski i żwiry rzeczno-peryglacjalne, gliny zwietrzelinowe), pokrywy lessowe, piaski eoliczne w wydmach i na glinach zwałowych, osady rzeczne tj. namuły dennie,

piaski i żwiry tarasów nadzalewowych.

Piaski eoliczne występują w większych skupieniach w zachodniej części, w rejonie Czarne Kamienia i na południe od Trzebiniowa. Pokrywają one osady rzeczno-peryglacjalne. Tworzą one wydmy o niewielkich rozmiarach, których wysokość dochodzi do 5 m.

Pokrywy lessowe o różnej grubości, jako formy pochodzenia eolicznego występują we wschodniej i północno-wschodniej części obszaru. Teren ten urozmaicają wychodnie wapieni jurajskich oraz doliny wypełnione piaskami i mułami rzecznyymi. Ze względu na podatność lessów na erozję liniową w tej części gminy rozwinęły się system licznych wąwozów, parowów i suchych dolin.

7.3 Surowce mineralne

Na terenie gminy występują złoża kopalin reprezentowane przez surowce węglanowe, okruchowe, piaski akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej plejstocenu oraz piaski akumulacji eolicznej holocenu.

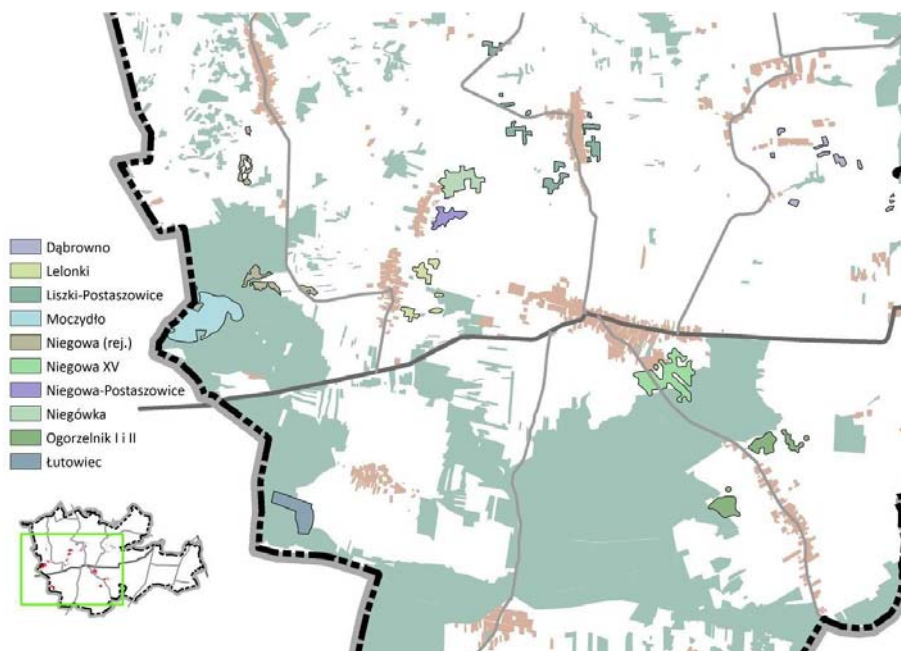
Z surowców okruchowych występują piaski formierskie o spoiwie naturalnym, znajdujące zastosowanie w przemyśle odlewniczym. Gniazdowy charakter występowania piasków formierskich o lepishczu naturalnym i niewielkie miąższości, powodują, że zasoby nie są zbyt wielkie, a fakt, że w większości znajdują się w obszarze Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd lub jego otuliny sprawia, iż możliwość eksploatacji jest konfliktowa.

Jedynym eksploatowanym złożem jest Łutowiec, położony przy południowo-zachodniej granicy gminy. Posiada koncesje ważną do 31 grudnia 2015 r. i prawdopodobne jest przedłużenie koncesji.

Tabela 3 Wykaz złóż na terenie gminy Niegowa

(źródło: MGGP, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, CBDG)

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospod. złoża	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. ton)
Niegówka	piaski formierskie	zaniechane	719
Niegowa XV	piaski formierskie	rozpoznane	642
Niegowa-Postaszowice	piaski formierskie	zaniechane	981
Niegowa (rej.)	piaski formierskie	zaniechane	321
Ogorzelnik I i II	piaski formierskie	rozpoznane szczegółowo	242
Dąbrowno	piaski formierskie	rozpoznane wstępnie	290
Liszki-Postaszowice	piaski formierskie	rozpoznane szczegółowo	455
Lelonki	piaski formierskie	rozpoznane szczegółowo	353
Łutowiec	piaski i żwiry	eksploatowane	248
Moczydło	piaski i żwiry	rozpoznane szczegółowo	1781

Rysunek 8 Złoża kopalin na terenie gminy Niegowa

(źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG PIG oraz Mapy geologiczno-gospodarczej Polski, PIG)

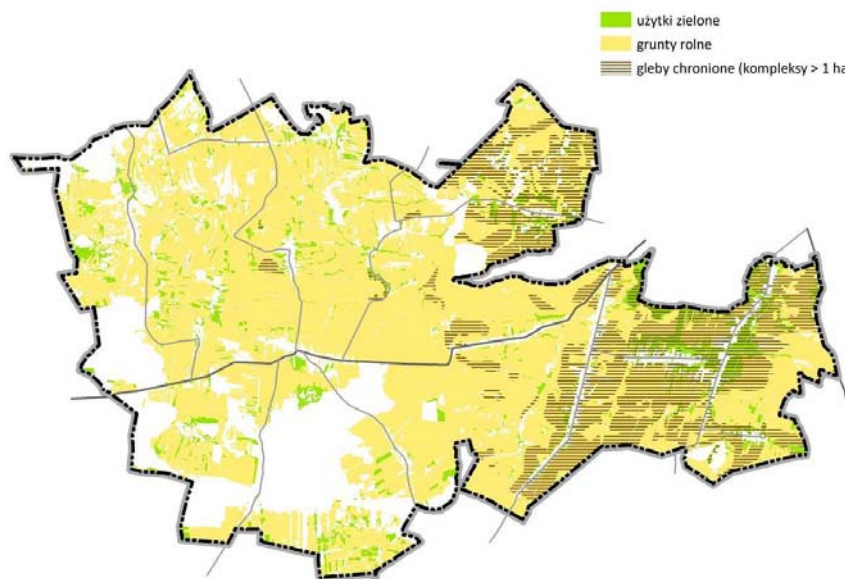
7.4 Gleby

Na terenie gminy dominują gleby utworzone z utworów czwartorzędowych, tj.: piaski, żwiry, namuły i torfy, żyzne gleby utworzone na utworach lessowych oraz powstałe ze skał wieku jurajskiego – wapieni.

Gleby pseudobielicowe i brunatne utworzone z piasków luźnych i słabogliniastych stanowią grunty orne słabe i najslabsze, utworzone z piasków gliniastych i glin zaliczone zostały do gruntów orných średniej jakości. Rędziny utworzone są głównie z twardych wapieni górnójurajskich, są to gleby dobre i średnie. Czarne ziemie występują fragmentarycznie w obniżeniach terenu i zajmują je łąki i pastwiska. Gleby hydrogeniczne (torfowe) zajmują tereny głównie w obrębie dolin rzecznych.

Wspólną cechą wyróżnionych na tym obszarze gleb, zależną od podłoża skalnego jest m.in. duża przepuszczalność wodna. W południowej części gminy są to gleby o wybitnie infiltracyjnym typie gospodarki wodnej. Poszczególne ww. odmiany gleb sprzyjają w różnym stopniu odnowie wód głębinowych, a w mniejszym stopniu – retencji wód opadowych w samej pokrywie glebowej.

Istotnym problemem jest erozja, będąca następstwem rozwoju rolnictwa na żyznych glebach brunatnych rozwiniętych na lessach. W celu ochrony przed dalszą erozją, na przełomie XIX i XX wieku zalesiono niektóre grunty rolnicze (pomiędzy Mzurowem, Dąbrownem i Tomiszowicami) oraz wprowadzono zadrzewienia i trwałe użytki zielone.

Rysunek 9 Struktura użytkowania gruntów rolnych w Niegowej
(źródło: opracowanie własne)

7.5 Hydrologia i hydrogeologia

7.5.1 Wody powierzchniowe

Wyżyna Częstochowska jest płaskowyżem, porozcinanym głębokimi, najczęściej suchymi dolinkami. Jest to obszar bardzo ubogi w wody powierzchniowe, co jest typowe dla obszarów krasowych.

Gmina Niegowa położona jest w obrębie działu wodnego I oddzielającego dorzecza Wisły i Odry. Do zlewni Wisły należy północno-wschodnia, wschodnia i południowa część obszaru, natomiast do zlewni Odry, część północno-zachodnia. W wyniku występowania zjawisk krasowych oraz przebiegającego przez gminę obszar wododziałowego stała sieć rzeczna jest bardzo słabo rozwinięta. Jedynie w północno-wschodniej części gminy znajdują się źródłowe odcinki rzeki Halszki wraz z jej dopływami.

Główne ciekі gminy Niegowa:

- Halszka – rzeka zaczyna swój bieg we wschodniej części gminy, pomiędzy miejscowościami Zagórze i Sokolniki, jej długość w obrębie gminy wynosi 3312 m, co czyni ją najdłuższym ciekim;
- dopływ spod Tomiszowic – obszar źródłowy znajduje ok 500 m na północny-wschód od miejscowości Tomiszowice, jego długość w obrębie gminy wynosi 2830 m;
- dopływ z Zagaja – jest dopływem Halszki, jego niewielki, liczący 805 m odcinek znajduje się ok. 1 km na południowy wschód od miejscowości Dąbrowno.

Rzeka Halszka wraz z dopływami zasila wody rzeki Białka, która jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Pilica. Zbiorniki wodne na terenie gminy prawie nie występują. We wschodniej części gminy znajduje się 5 niewielkich zbiorników, których łączna powierzchnia wynosi ok 1,2 ha.

7.5.2 Wody podziemne

Wody podziemne odgrywają ważną rolę w rozwoju gospodarczym obszarów krasowych, zwłaszcza ze względu na specyficzne dla tych obszarów ubóstwo wód powierzchniowych. Są one niezbędne do zaopatrywania ludności w wodę pitną i na potrzeby przemysłu. W obrębie gminy Niegowa, wody podziemne występują w obrębie pięter: czwartorzędowego i jurajskiego.

Gmina Niegowa położona jest w zasięgu szczelinowo-krasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 326 Częstochowa E, a jej zachodni skraj w granicach GZWP nr 327 Lubiniec-Myszków.

Zasobność szacunkowa zbiornika nr 326 określana jest na 1020 tys. m³/d, moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 313 m³/d km² (wg Kleczkowskiego). Powierzchnia całego zbiornika wynosi 3 257 km². Jest to zbiornik o fundamentalnym znaczeniu dla zaopatrzenia w wodę rejonu częstochowskiego i rejonów sąsiednich. Kolektorem wód w tym piętrze są spękane i skrasowiałe wapienie kredowe, skaliste i ławicowe. Naturalnym typem hydrochemicznym szczelinowo-krasowych wód poziomu górnojurajskiego jest HCO₃-Ca lub HCO₃-Ca-Mg. Wody tego piętra charakteryzują się dobrą jakością i stanowią zwykle doskonałe źródło zaopatrzenia w wodę pitną.

GZWP 326 jest zbiornikiem charakteryzującym się niską odpornością na zanieczyszczenia przenikające z powierzchni, głównie z powodu braku pokrywy izolującej utworów czwartorzędu. Zasilanie zbiornika następuje na całym obszarze jego występowania, bezpośrednio lub pośrednio przez utwory czwartorzędowe. Odkrycie zbiornika na znacznej powierzchni, przy obecności niewielkich nawet punktowych ognisk zanieczyszczeń sprawia, że najmniejsze nawet skażenie powoduje szybką i długotrwałą degradację wód podziemnych.

GZWP nr 326 posiada opracowaną i zatwierdzoną dokumentację hydrogeologicznych dokumentację określającą zasoby dyspozycyjne oraz zaproponowaną granicę obszaru ochronnego (zał. nr 1).

Na zachodnim krańcu gminy znajduje się zbiornik

Czwartorzędowy poziom wodonośny

Czwartorzędowe piętro wodonośne posiada małe znaczenie użytkowe. Piętro to stanowią piaszczyste i żwirowe warstwy wodonośne. W dolinach rzecznych i obniżeniach zwierciadło wody gruntowej występuje zazwyczaj płytko na głębokości 0–1,5 m p.p.t. Na pozostałym obszarze, gdzie miąższość utworów, piętro utworów piaszczysto-żwirowych jest zróżnicowana, zwierciadło wody gruntowej kształtuje się na zmiennym poziomie, przeważnie głębiej niż 2,0 m p.p.t.

Trzeciorzędowy poziom wodonośny

Wody tego piętra mają niewielkie i lokalne znaczenie użytkowe ze względu na ponadnormatywną zawartość jonów Fe i Mn i skażenie bakteriologiczne. Piętro to tworzą utwory okruchowe wykształcone w postaci piasków drobnoziarnistych, żwirów i otoczków. Zwierciadło wody gruntowej znajduje się tu na głębokości kilkunastu metrów, jego miąższość wynosi 3 m. Wydajność tego piętra wodonośnego kształtuje się na poziomie 5 m³/h. Trzeciorzędowy poziom wodonośny występuje w rejonie miejscowości Niegowa.

Górnojurajski poziom wodonośny

Jest to główny poziom wodonośny omawianego obszaru. Utworami wodonośnymi są tu wapienie posiadające liczne szczeliny i spękania, którymi krąży woda opadowa. Zwierciadło wody ma charakter swobodny i układa się zgodnie z powierzchnią terenu, a jego miąższość waha się od kilku do 100 m.

Przepuszczalność i wodonośność utworów jury górnej są uzależnione od stopnia szczelinowatości i krasowienia skał. W związku z krasowym charakterem wodności przepuszczalność opisywanego poziomu jest bardzo zróżnicowana. Podobnie zróżnicowane są wydajności w poszczególnych otworach i mieszczą się w granicach od kilku do ponad 300 m³/h.

Zasilanie poziomu wodonośnego jury górnej następuje przez wody opadowe i roztopowe. Wody te infiltrują bezpośrednio w skrasowiałe podłoże lub przesączają się bezpośrednio lub pośrednio przez łatwo przepuszczalne osady czwartorzędowe. Przepływ wód podziemnych odbywa się tu w obrębie skomplikowanego systemu szczelin i jaskiń krasowych, które tworzą jeden powiązany system hydrauliczny.

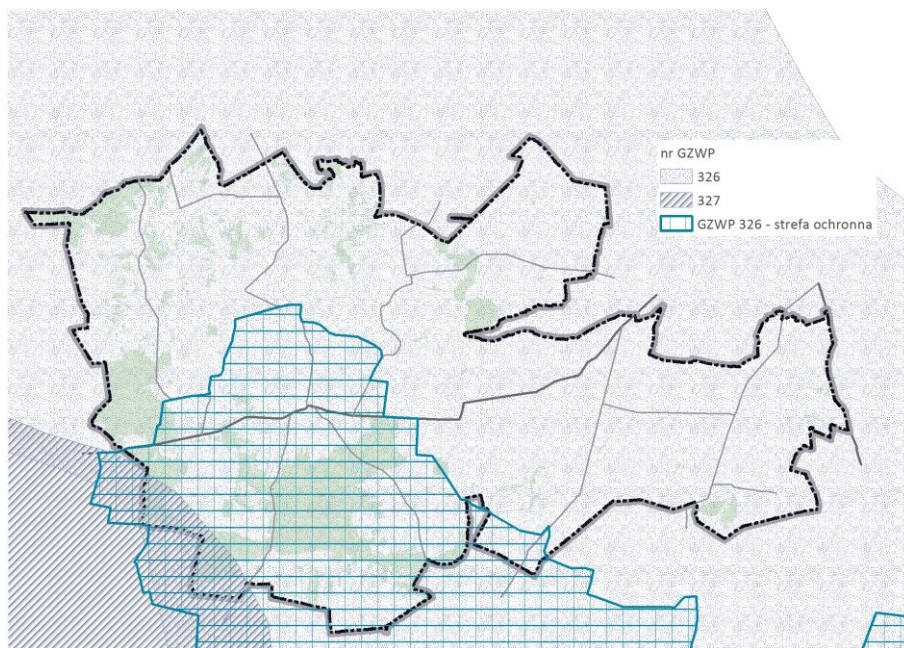
Zbiornik wód podziemnych w wapieniach górnojurajskich drenują zlewnie podziemne głównych rzek regionu tj. Warty i Pilicy.

Jakość wód podziemnych w gminie Niegowa cechuje się różną jakością, zależnie od typu utworów budujących poziom wodonośny. Najlepszą jakość posiadają wody klasy Ib związane z górnojurajskim poziomem wodonośnym. Dobra jakość tych wód ulega pogorszeniu z powodu braku naturalnej izolacji

chroniącej ją przez niekontrolowanymi wyciekami ścieków czy działalnością rolniczą. Lokalnie wody te wymagają prostego uzdatniania.

Wody poziomu wodonośnego związanego z utworami czwartorzędowymi należą do klasy zdegradowanych.

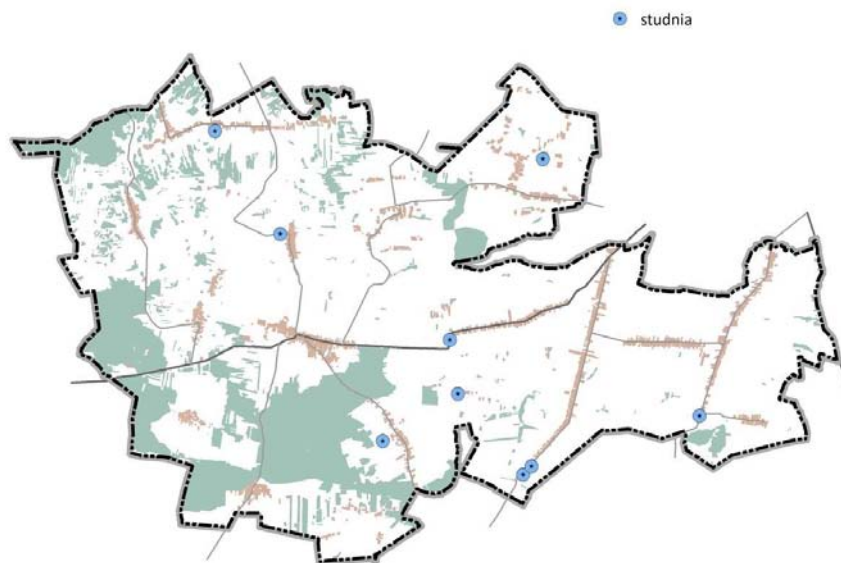
Głównym zagrożeniem dla wód podziemnych w obrębie gminy Niegowa jest nieuregulowana gospodarka ściekowa oraz działalności rolniczej. Spływ ścieków bytowo socjalnych, nawozów organicznych, mineralnych i środków ochrony roślin i gnojowicy wpływa negatywnie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, a szczególnie wód podziemnych górnopodziemnego piętra wodonośnego, którego obszary zasilania znajdują się na terenach użytkowanych rolniczo.

Rysunek 10. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w granicy gminy Niegowa
(źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG PIG)

Zaopatrzenie w wodę

Ujęcia wody zasilające miejscowe wodociągi znajdują się w Sokolnikach, Antolce, Łutowcu, Brzezinach, Trzebnowie, Tomiszowicach, Ogorzelniku, Mzurowie, Dąbrownie, Bliżycach. Wody ujmowane są z piętra jurajskiego. Do sieci wodociągowej przyłączone jest prawie 100% mieszkańców. Całkowita długość sieci wodociągowej w gminie wynosi 62 km i jest ona wyposażona w system zbiorników przeciwpożarowych.

Rysunek 11 Położenie studni ujęć wód podziemnych
(źródło: opracowanie własne)

7.6 Warunki klimatyczne

Na klimat województwa śląskiego oddziałują przede wszystkim czynniki kształtujące klimat całej Polski, takie jak ukształtowanie powierzchni, wysokość nad poziomem morza, czy odległość od zbiorników wodnych.

Bardziej szczegółowo klimat województwa śląskiego można scharakteryzować na podstawie regionalizacji klimatycznych. Jedną z najpowszechniej stosowanych dla Polski map klimatycznych, jest klasyfikacja E. Romera z 1949 r., dokonana na podstawie wartości liczbowych 30 wskaźników dotyczących temperatury powietrza i opadów atmosferycznych. Wg tej klasyfikacji dzisiejszy obszar województwa śląskiego leży w zasięgu klimatów wyżyn środkowych, podgórskich nizin i kotlin oraz klimatów górskich i podgórskich. Według regionalizacji rolniczo-klimatycznej Gumińskiego, zmodyfikowanej przez J. Kondrackiego, obszar gminy Niegowa położony jest w dzielnicy częstochowsko-kieleckiej, którą charakteryzują wyższe sumy opadów oraz dłuższe zaleganie pokrywy śnieżnej w stosunku do pozostałej części województwa śląskiego. Obszar ten znajduje się w strefie temperatury powietrza oscylującej w przedziale między 7°C a 8°C średniej rocznej temperatury powietrza. Zima jest stosunkowo długa i mroźna. Średnia temperatura stycznia waha się w przedziale od -2°C do -4°C. Obszar cechuje długie zaleganie pokrywy śnieżnej – powyżej 80 dni. Średnia liczba dni z przymrozkami od kwietnia do października wynosi od 20 do 25, przymrozki pojawiają się tu wcześniej, bo już pod koniec września, niż w północnej i centralnej części województwa. Cechą charakterystyczną jest występowanie niskiego współczynnika wilgotności, który wynosi 78%. Największa ilość opadów przypada na miesiąc lipiec natomiast najbardziej suchym miesiącem jest październik. Średnia roczna suma oparu atmosferycznego w tym rejonie wynosi 180,9 mm. Usytuowanie gminy w bliskiej odległości od powiatu częstochowskiego powoduje, że znajduje się w obszarze najniższych średniej rocznej liczby dni z opadem atmosferycznym. Osobliwością są szybkie zmiany pogody oraz liczne burze. Duży % opadów występuje w formie burzowej. Okres burzowy wynosi aż 135 dni i jest drugim po Tatrach. Przeważają wiatry zachodnie, a cechą wyróżniającą jest najwyższa w Polsce liczba cisz. Średnia prędkość wiatru to 2,5 m/s, chociaż zdarzają się porywy do 50 m/s. Średnia dobowa prędkość wiatru w powiecie częstochowskim, w tym w gminie znajdują się w najniższych przedziałach nieprzekraczających pierwszego przedziału. Największa średnia miesięczna wilgotność przypada na miesiąc styczeń najniższą obserwuje się w lipcu.

7.7 Szata roślinna

Roślinność potencjalna

Dominującym siedliskiem roślinności potencjalnej gminy Niegowa jest żyzna buczyna sudecka (forma podgórska) *Dentario enneaphyllidis-Fagetum*. Zajmuje ona północną i południowo-wschodnią część gminy. W południowym fragmencie gminy niewielkie obszarowo płaty tego siedliska sąsiadują z innymi zbiorowiskami. Znaczny udział w potencjalnej roślinności gminy ma również zbiorowisko grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* (odmiana małopolska, forma wyżynna, seria żyzna). Potencjalnym obszarem występowania tego siedliska są okolice miejscowości Postaszowice, Bliżyce i Trzebników. W okolicach południowej oraz zachodniej granicy gminy występują obszary suboceanicznego boru sosnowego *Leucebryo-Pinetum*, a także acydofilnego środkowoeuropejskiego lasu dębowego *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum*. Płatowo w południowej i północnej części gminy mogą występować siedliska łęgu jesionowo-olszowego *Ficario alnetum*. Ponadto punktowo, w północno-zachodniej części gminy istnieją potencjalne siedliska muraw kserotermicznych o charakterze kontynentalnym *Festucetalia valesiacae*.

Roślinność rzeczywista

Szata roślinna gminy ma bardzo zróżnicowany charakter. Urozmaicone ukształtowanie powierzchni, czynniki mikroklimatyczne, istniejące kontrasty glebowe oraz obecność skał wapiennych powodują ogromną różnorodność ekologiczną siedliska. Typowy dla gminy jest mozaikowy rozkład odmiennych, sąsiadujących ze sobą skrajnie różnych biotopów. Od suchych i ciepłych do wilgotnych i chłodnych zalesionych enklaw i terenów otwartych.

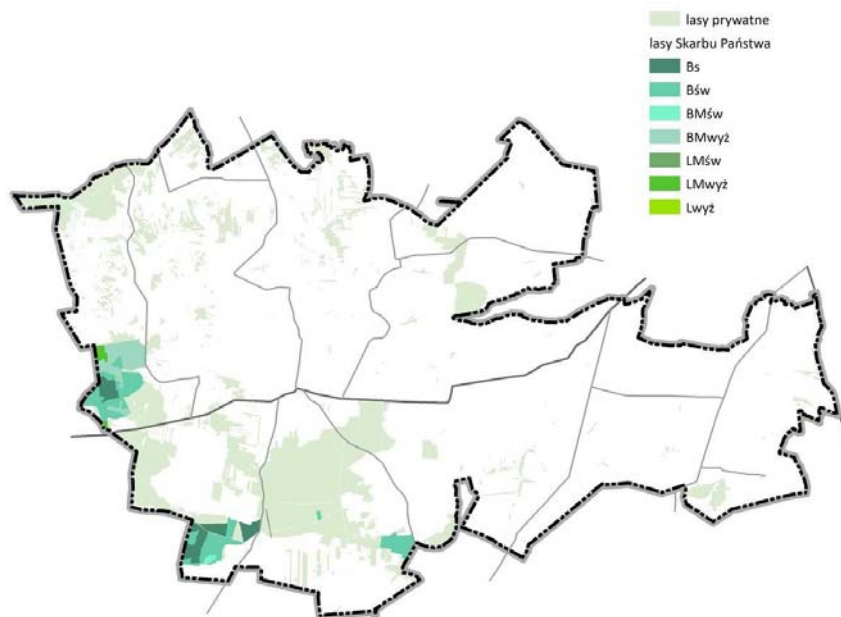
Dzięki tej różnorodności środowiska wytworzyło się tu bogactwo świata roślinnego i zwierzęcego. Środowiska ciepłe skupiają gatunki południowe, natomiast zimne – gatunki górskie i borealne. Lasy stanowią podstawowy składnik potencjału przyrodniczego gminy. Oprócz zróżnicowanych zbiorowisk leśnych charakterystyczne są występujące na skałach i piaskach murawy psamofilne i kserotermiczne, złożone z ponad 1600 gatunków roślin naczyniowych.

Zbiorowiska leśne

Lesistość gminy Niegowa kształtuje się na poziomie 16,2%. Powierzchnia lasów ogółem wynosi 1423 ha, z czego lasy Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 461 ha, lasy będące własnością gminy – 17 ha, a lasy prywatne – 945 ha. Obszar gminy należy administracyjnie do Nadleśnictwa Złoty Potok, które podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

Typy siedliskowe lasów

Typ siedliskowy lasu określa abstrakcyjnie ujętą jednostkę ekosystemu leśnego o zbliżonych warunkach klimatycznych i urodzajności gleb, wykazującą podobne możliwości produkcyjne siedlisk. Występujące na obszarze siedliska są zróżnicowane, zależnie od warunków glebowych i klimatycznych. Największe kompleksy leśne występują w południowej i wschodniej części gminy.

Rysunek 12. Typy siedliskowe lasów stanowiących własność Skarbu Państwa
(źródło: dane Nadleśnictwa Złoty Potok)

Fitosocjologiczne zbiorowiska leśne

Wśród zbiorowisk leśnych występujących w obrębie gminy wyróżnia się:

- bór sosnowy *Dicrano-Pinion* – porastający podłoże suche, piaszczyste i ubogie, występuje głównie w niżej położonych partiach gminy,
- suboceaniczny bór świeży *Leucobryo-Pinetum* – porastający podłoże mineralne, piaszczyste, w miejscach występowania gleb bielicowych,
- bór chrobotkowi *Cladonio-Pinetum* – porastający podłoże suche, zbudowane z piasków gruboziarnistych,
- żyzna buczyna sudecka *Dentario enneaphyllidi-Fagetum* – dominuje w wyższych partiach wzgórz. Zajmuje północne i zachodnie zbocza Wielkiej Góry,
- kwaśna buczyna *Luzulo pilosae-Fagetum* – zespół występujący na stokach Wielkiej Góry oraz w zachodniej części Lasu Mzurowskiego
- grąd subkontynentalny, odmiana małopolska *Tilio Carpinetum* – porasta wyłącznie Górę Kamień i stanowi fragment wschodniej części Lasu Mzurowskiego.

Niewymienione powierzchnie leśne charakteryzują się inicjalnym stadium sukcesji bądź przyjmują postać zbiorowisk leśnych, zdegradowanych.

Zarośla i murawy

- ciepłolubne zbiorowiska okrajkowe *Rhammo-Prunetea* – występują głównie na miedzach śródpolnych, nieużytkach, przy drogach, w strefach brzegowych lasów i zadrzewień śródpolnych
- ciepłolubne zbiorowiska okrajkowe *Trifolio-Geranietea sanguinei* – występujące na wzniesieniach o podłożu wapiennym, szczególnie w strefach brzegowych lasów
- murawy kserotermiczne *Festuco-Brometea* – porastają szczytowe partie gór w miejscach występowania rędzin
- murawy psammofilne *Sedo-Scleranthetea* – dominują na terenach otwartych, o piaszczystym podłożu

- murawy szczytlichowe z rzędu *Corynephorretalia* – spotykane w miejscach występowania piasków luźnych
- zespół goździka i zawciągu pospolitego *Diantho-Armerietum* – tworzą zwarte murawy w miejscach występowania żyzniejszego podłoża
- *Łąki*
- łąki kośne i ziołorośla ze związku *Calthion* – porastają obszary wilgotne
- łąki owsicowe *Arrhenatheretum medioeuropaeum* – porastają obszary suche.

7.8 Fauna

Na terenie gminy Niegowa lub w bezpośrednim jej sąsiedztwie występują obszary objęte ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, stąd fauna obszaru jest dość dobrze rozpoznana. Ze względu na różnorodność zlokalizowanych na terenie gminy siedlisk, również gatunki je zasiedlające są dość zróżnicowane. Na uwagę zasługują liczne owady zasiedlające murawy kserotermiczne oraz fauna jaskiniowa.

Lasy wyróżniają się bogatą awifauną. W niewielkiej odległości od granicy gminy Niegowa, w dolinach Złotego Potoku zaobserwowano, w zależności od źródeł 104 do 150 gatunków ptaków. Środowiska leśne zasiedlają gatunki takie jak: dzięcioły zielonosiwy oraz średni, sowy oraz krogulec, myszołów czy kania ruda. Wśród gatunków związanych ze zbiorowiskami kserotermicznymi wymienia się m.in.: pustułek, jerzyk, białorzytka oraz piaszczystymi m.in. skowronek borowy, świergotek polny i lelek. Licznie występują pliszki, sójki, sroki.

Wśród ssaków na obszarach leśnych występują gatunki typowe dla takich siedlisk, jak np. dzik, sarna, borsuk, oraz jeleń. Z mniejszych ssaków obecne są gatunki takie jak: kuna leśna, zając szarak, lis i tchórz, nornicę rudą, mysz leśną.

Na szczególną uwagę zasługują nietoperze, reprezentowane przez kilkanaście gatunków, wśród nich rzadki podkowiec mały, nocek orzęsiony, nocek Nattera. Ich ostoje stanowią licznie występujące na terenie PK Orlich Gniazd jaskinie, schroniska skalne, stare wyrobiska.

Wśród gadów często występującymi gatunkami są: jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, żmija zygzakowata, jaszczurka żyworodna.

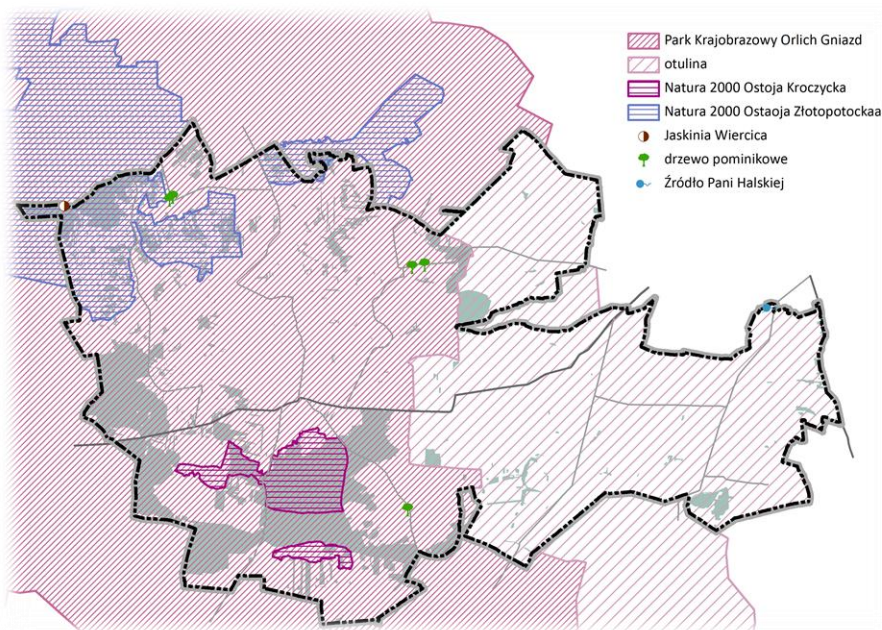
Obszary źródliskowe charakteryzują się unikatową fauną. Zgodnie z opracowaniem „Ocena oddziaływania czynników geogenicznych i antropogenicznych na środowisko stref źródliskowych i jego biotycznych elementów w obszarze Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd” autorstwa Okoń D., i Różowskiego J. źródła „Pani Halskiej” zlokalizowane w zachodniej części gminy cechują się największą bioróżnorodnością (pod względem ilościowym) wśród źródeł Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Zimne dobrze natlenione wody źródła charakteryzują się obecnością specyficznej fauny. Bardzo licznie żyją tu: chruściki domkowe, kiełże i wypławki kątogłów, a także pojawiają się tu gatunki tj: widelnice, pijawki, ślimaki przytulniki, chrząszcze wodne, skąposzczety, dżdżownice wodne i ośliczki.

Dodatkowo występującą florę i faunę opisano w rozdziale *Formy ochrony przyrody*.

7.9 Formy ochrony przyrody na terenie gminy

W granicach gminy Niegowa występują następujące formy ochrony przyrody:

- obszar Natura 2000 SOO Ostoja Złotopotocka PLH240020 oraz Ostoja Kroczycka PLH240032;
- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd wraz z otuliną;
- stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej „Jaskinia Wiercica”;
- pomniki przyrody;

Rysunek 13 Obszary i obiekty chronione w gminie Niegowa
(źródło: opracowanie własne)

7.9.1 Obszar Natura 2000

PLH240020 Ostoja Złotopotocka obszar obejmuje dolinę górnej Wiercicy wraz z jej obszarem źródłiskowym oraz okoliczne wzgórza zbudowane z górnourajskich utworów. Bogato reprezentowane są formy krasu powierzchniowego i podziemnego w postaci ostańców, jaskiń, ponorów, lejów i studni krasowych. Wzgórza pokrywają lasy liściaste o naturalnym charakterze, tj.: buczyny, o dominacji żyźnej buczyny, w wąwozach i dolinkach okresowo czynnych potoków – grąd lipowo-grabowy, w obniżeniach terenu wypełnionych piaskami polodowcowymi – płaty borów sosnowych i sosnowo-dębowych pochodzące ze sztucznych nasadzeń.

Ostoję stanowi jeden z najcenniejszych fragmentów Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej cechujący się dużą różnorodnością siedliskową – stanowiący miejsce występowania gatunków rzadkich, zagrożonych wyginięciem i reliktów glacialnych. Jest to obszar, gdzie spotykają się 4 zespoły buczyn: b. sudecka, b. żyźna niżowa, kwaśna, b. ciepłolubna, b. storczykowa. W źródłiskach Wiercicy znajduje się jedno z 3 zastępczych stanowisk endemicznej rośliny – warzuchy polskiej (kilkanaście osobników). Na obszarze zinwentaryzowano stanowiska cennych bezkręgowców: pachnicy dębowej, ślimaka ostrokrawędzistego. Charakteryzuje się również bogatą chiropterofauną, z 6 gatunkami z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Namuliska jaskiń kryją cenne materiały paleontologiczne. Cenne są również wapienne ostańce z kserotermicznymi murawami w części wschodniej. Ostoja stanowi „polskie centrum zróżnicowania lasów bukowych”.

Przystąpiono do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk natura 2000 Ostoja Złotopotocka.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody plan działań ochronnych ustanawiany jest na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia.

Tabela 4 Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk
(źródło: Standardowy Formularz Danych Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020)

Kod siedliska	Nazwa	Pokrycie [ha]	Ocena obszaru			
			A/B/C/D		A/B/C	
			Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330	Wydmy śródlądowe muraw szczytlichowych	2,75	B	C	B	C
6510	Niżowe łąki kośne	82,44	A	C	B	C
7230	Torfowiska i moczary (bagniska alkaiczne)	2,75	C	C	B	C
8210	Wapienne ściany skalne z roślinnością szczytlichową	5,5	C	C	C	C
8310	Jaskinie niedostępne do zwiedzania	0,0	B	C	C	C
9110	Kwaśne buczyny	452,06	A	C	A	A
9130	Żyzne buczyny	394,63	A	C	A	A
9150	Ciepłolubne buczyny storczykowe należące do <i>Cephalanthero-Fagion</i>	26,38	A	C	A	A
9170	Lasy dębowo-grabowe	85,19	A	C	B	B
91E0	Nadrzeczne lasy i zarośla łąkowe	0,82	D	-	-	-
91P0	Wyżynny jodłowy bór mieszany	27,48	B	C	B	C

Tabela 5 Gatunki objęte art.4 dyrektywy 2009/174/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków (źródło: Standardowy Formularz Danych Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020)

Gatunki				Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa gatunkowa	Kategoria liczebności C/R/V/P	A/B/C/D		A/B/C	
				Populacja	Stan zachowania		Ogólnie
					zachowania	Izolacja	
M	1308	Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	V	C	B	C	C
A	1188	Kumak nizinny (<i>Bombina orientalis</i>)	V	C	C	C	C
I	1088	Kozioróg dębosz (<i>Cerambyx cerdo</i>)	V	D	-	-	-
P	2109	Warzucha polska (<i>Cochlearia polonica</i>)	-	D	-	-	-
F	1163	Głowacz biało płetwy (<i>Cottus gobio</i>)	P	C	C	C	C

Gatunki				Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa gatunkowa	Kategoria liczebności C/R/V/P	A/B/C/D	A/B/C		
				Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
F	1096	Minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>)	P	C	C	C	C
M	1355	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	-	D	-	-	-
M	1323	Nocek Bechsteina (<i>Myotis bechsteinii</i>)	V	C	B	C	B
M	1318	Nocek łydkowłosy (<i>Myotis dasycneme</i>)	-	C	B	C	B
M	1318	Nocek łydkowłosy (<i>Myotis dasycneme</i>)	P	C	B	C	B
M	1321	Nocek orzęsiony (<i>Myotis emarginatus</i>)	P	C	B	C	B
M	1324	Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	C	C	B	C	C
I	1084	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma eremita</i>)	P	C	B	C	C
M	1303	Podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	V	C	B	C	C

Objaśnienia:

Grupa: A – płazy, B – ptaki, F – ryby, I – bezkręgowce, M – ssaki, P – rośliny, R – gady

Kategoria liczebności: C – powszechne, R – rzadkie, V – bardzo rzadkie, P – obecne

PLH240032 Ostoja Kroczycka znajduje się w środkowej części Wyżyny Częstochowskiej. W jego skład wchodzi kilka jurajskich wzniesień (m.in. Skały Kroczyckie, Skały Podlesickie, Skały Rzędkowickie), z których większość jest zakończona ostańcami skalnymi o różnorodnym kształcie. Szata roślinna obszaru Ostoi Kroczyckiej jest zróżnicowana. Dużą część tego terenu pokrywają lasy. Na wzniesieniach znajdują się płaty różnych zespołów buczyn (m.in. buczyny storczykowe), a w niższych partiach występują drzewostany sosnowe. Licznie występują gatunki z rodziny storczykowatych: *Cephalantera alba*, *Cephalantera longifolia*, *Epipactis helleborine*, *Epipactia atrorubens*, *Neotia nidus-avis*, *Platantera bifolia*. Niezalesione stoki wzgórz w dużej mierze są porośnięte jałowcem, szakłakiem, dereniem, głogami, tarniną i leszczyną. W wielu miejscach dużą powierzchnię zajmują zarośla zdominowane przez jałowiec pospolity. Na skałach, które nie znajdują się w sąsiedztwie lasów rozwinęły się murawy naskalne. Na ostańcach skalnych występują także zbiorowiska paproci szczelinowych. Jaskinia Piętrowa Szczelina, która znajduje się w granicach ostoi jest zaliczana do ważnych ostoi CORINE z uwagi na zimujące tu nietoperze wymienione z załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest także miejscem bytowania kilkudziesięciu innych, stwierdzonych tu gatunków bezkręgowców typowych dla tego terenu. Dodatkowo na ścianach i stropie niektórych sałek zauważalne są odciski muszli amonitów.

Przystąpiono do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk natura 2000 Ostoja Kroczycka.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody plan działań ochronnych ustanawiany jest na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia.

Tabela 6 Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk
(źródło: Standardowy Formularz Danych Natura 2000 Ostoja Kroczycka PLH240032)

Kod siedliska	Nazwa	Pokrycie [ha]	Ocena obszaru			
			A/B/C/D	A/B/C		
			Reprezenta-tywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
5130	Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych	16,69	A	C	B	B
6210	Murawy kserotermiczne	0,0	C	C	C	C
8210	Wapienne ściany skalne z roślinnością szorstliową	3,9	A	C	B	B
8310	Jaskinie niedostępne do zwiedzania	0,0	B	C	A	B
9130	Żyzne buczyny	6,96	A	C	A	B
9150	Ciepolubne buczyny storczykowe należące do <i>Cephalanthero-Fagion</i>	27,82	A	C	B	A

7.9.2 Park Krajobrazowy

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd zajmuje powierzchnię 600,85 km², otulina 483,88 km². Utworzony został w 1980 r. Obowiązującym aktem prawnym dla obszaru Parku jest rozporządzenie Nr 18/06 Wojewody Śląskiego z dnia 18 kwietnia 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Należy on do Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego na mocy rozporządzenia nr 222/99 Wojewody Śląskiego z dnia 16 listopada 1999 r. Dla Parku obowiązuje plan ochrony, przyjęty Uchwałą Nr IV/48/2/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd.

Powierzchnia i budowa geologiczna terenu parku ma odbicie w zróżnicowaniu krajobrazowym i przyrodniczym. Zbudowany jest głównie ze skał mezozoicznych. Zasadniczą część utworów pochodzi z okresu jurajskiego. Czynnikiem wpływającym na rozwój rzeźby terenu jest zjawisko krasowienia. Występują jaskinie i schroniska skalne. Pierwszoplanową formą krajobrazu Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd stanowiącą jeden z elementów rzeźby krasowej są licznie występujące ostańce wapienne zwane inaczej mogotami.

Najbardziej charakterystycznymi elementami krajobrazu tego terenu jest mozaika wierzchozin wapiennych, urozmaiconych pasmami skałek oraz rozcinających je, pozbawionych wody dolin krasowych.

Budowa geologiczna ma zasadniczy wpływ na warunki hydrologiczne tego obszaru. Teren ten jest ubogi w wody powierzchniowe. Mała ilość stałych systemów wodnych uzupełniana jest przez sieć cieków okresowych, które pojawiają się po ulewnych deszczach, w szczególności w okresie letnim. Wiele wód powierzchniowych ginie pod ziemią w tzw. ponorach, by wypłynąć ponownie w pewnej odległości w postaci źródła krasowego zwanego wywierzyiskiem.

Na terenie parku flora liczy ok. 1300 gatunków. Spośród zwierząt na szczególną uwagę zasługują nietoperze, które znajdują znakomite ostoje w licznych na terenie parku jaskiniach, schroniskach skalnych i starych wyrobiskach. Występuje tu także wiele rzadkich ciepolubnych gatunków bezkręgowców oraz fauna drobnych bezkręgowców żyjących w jaskiniach.

Dla Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd obowiązuje uchwalony plan ochrony przygotowany przez Dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego (zał. nr 2). Celem jego jest ochrona

charakterystycznej rzeźby terenu parku wraz z jego szatą roślinną oraz zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi. Duży nacisk kładzie się także na zachowanie różnorodności genetycznej i gatunkowej flory i fauny, szczególnie gatunków endemicznych i reliktowych. Należy dążyć także do zachowania walorów krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego, jak zabytki architektury oraz stanowiska archeologiczne.

7.9.3 Stanowisko dokumentacyjne

Stanowisko dokumentacyjne „Jaskinia Wiercica” zostało utworzone w 2007 r. na podstawie Rozporządzenia Wojewody Śląskiego nr 29/07 z 15 czerwca 2007 – Dz Urz. nr 105, poz. 2116. Jaskinia Wiercica to jurajska jaskinia położona w zboczu Góry Ostrężnik, w pobliżu rezerwatu przyrody w gminie Niegowa oraz w sąsiedztwie przysiółka Ostrężnik, na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Jaskinię tworzą systemy salek, przełazów i korytarzy, o łącznej długości 210 metrów i głębokości 31 metrów, otwór wejściowy od jaskini znajduje się na wysokości 400 m n.p.m. Strop jaskini pokrywają liczne polewy naciekowe, a na dnie zachowały się osady zawierające m.in. kości zwierząt plejstoceny. Stanowisko dokumentacyjne „Jaskinia Wiercica” została objęta ochroną ze względów przyrodniczych, naukowych a także dydaktycznych. Jest ono również miejscem zimowania 12 gatunków nietoperzy, m.in. podkowców małych,nocków Nattera, a także największych z występujących w Polsce nietoperzy -nocków dużych, których rozpiętość skrzydeł sięga nawet 45 cm.

7.9.4 Pomniki przyrody

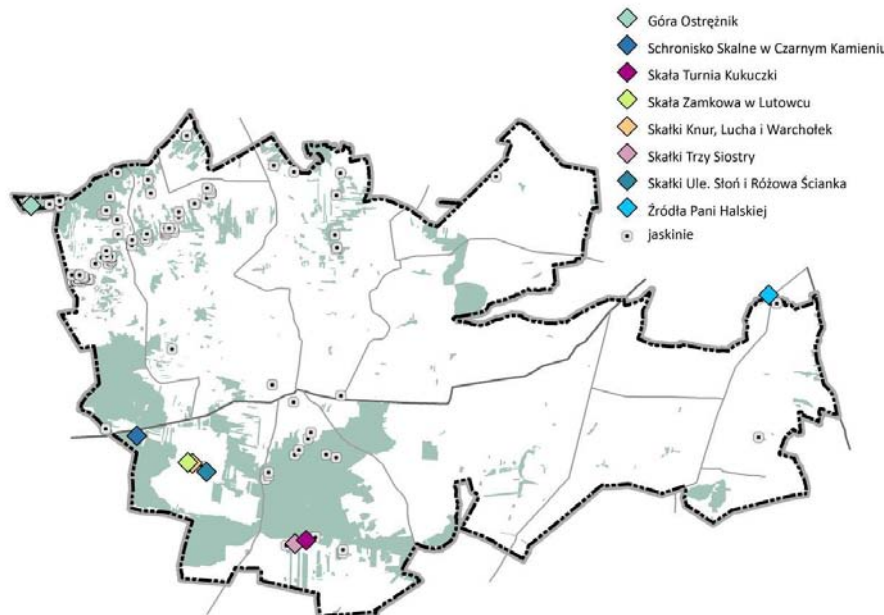
Na terenie gminy Niegowa ochrona w postaci pomnika przyrody objęto 6 obiektów, w tym 4 pojedyncze drzewa, jedną grupę drzew oraz jeden pomnik przyrody nieożywionej.

Tabela 7 Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Niegowa
(źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Katowice)

Lp.	data utworzenia	rodzaj	nazwa obiektu		obwód	wysokość	lokalizacja
			nazwa gatunkowa polska	nazwa gatunkowa łacińska			
1	1956-09-29	grupa wielogatunkowa	Dąb szypułkowy i Lipa drobnolistna	<i>Quercus robur</i> <i>Tilia cordata</i>	350-400	20-30	Mzurów, w parku dworskim obok bramy wjazdowej, dz. ew. nr 560/21
2	1956-09-29	drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	520	ok. 25	Mzurów, dz. ew. nr 560/28
3	1956-09-29	drzewo	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	480	ok. 20	Ogorzelnik, dz. ew. nr 407
4	1991-02-04	drzewo	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	420	ok. 25	Ludwinów, w sąsiedztwie skrzyżowania przy drodze relacji Gorzków-Trzebnów, dz. ew. nr 198
5	1956-09-29	drzewo	Klon zwyczajny	<i>Acer platanoides</i>	300	ok. 20	Ludwinów, na skrzyżowaniu w sąsiedztwie kaplicy, dz. ew. nr 123
6	2004-06-03	źródło	Źródło Pani Halskiej	-	-	-	Sokolniki, na pograniczu dz. ew. nr 604 oraz 718

7.9.1 Ochrona georóżnorodności

Jedną z najnowszych form ochrony bogactwa przyrody nieożywionej jest ochrona dziedzictwa geologicznego tzw. georóżnorodności, stanowiącej element dziedzictwa przyrodniczego.

Rysunek 14 Jaskinie i geostanowiska w gminie Niegowa
(źródło: opracowanie własne na podstawie CBDG)

Jaskinie

CBDG Jaskinie Polski, na podstawie informacji zgromadzonych przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk o Ziemi, stworzył bazę danych dotyczących jaskiń.

W obrębie gminy Niegowa znajduje się 111 jaskiń o różnej genezie. Prawie 1/3 wszystkich jaskiń stanowią jaskinie pochodzenia krasowego, jest ich 34. Jaskiń krasowo-tektonicznych jest 20, tektoniczno-krasowych 15 oraz jedna jaskinia pochodzenia erozyjnego, wietrzeniowego i sztucznego. Geneza ok. 20% jaskiń nie została określona.

Najdłuższą jest Jaskinia Wierna o długości 1027 m i głębokości 30 m znajdująca się na zachód od miejscowości Ostrężnik, stanowiąca zachodni cypel wzgórza Jelńca. Na Jaskinię Wierną składa się sieć korytarzy, na których ścianach możemy obserwować formy naciekowe tj. makarony, stalaktyty, draperie, polewy z mleczka wapiennego. W jaskini kontrolowane wejścia odbywają się kilka razy w roku.

Najgłębszą z jaskiń jest Piętrowa Szczelina, o głębokości 45 m i długości 400 m, znajdująca się na zachodnim stoku Wielkiej Góry, położonej na południe od miejscowości Niegowa i ok 1 km na północ od Mirowa. Cechą wyróżniającą Jaskini jest labirynt korytarzy położonych na różnych wysokościach. Piętrowa Szczelina jest miejscem zimowania nietoperzy. Stwierdzono tu występowanie nocka dużego *Myotis myotis*, nocka Natterera *Myotis nattereri*, podkowca małego *Rhinolophus hipposideros*, i gacka wielkoucha *Plecotus auritu*. Ponadto spotyka się tu pojedyncze gatunki wąsatki i nocka rudego. Jest to miejsce hibernacji dużej liczby podkowców, które należą do najrzadszych gatunków nietoperzy w Europie. Ww Polsce są objęte ochroną ścisłą i umieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt jako zagrożone wymarciem.

Jaskinie jako dostępne dla człowieka fragmenty podziemnej sieci krążenia wód, stanowią najbardziej podatne na antropogeniczne zanieczyszczania elementy obszarów zasilania krasowego zbiorników wodonośnych. Obserwuje się nasilające zainteresowanie turystyczne jaskiniami, co wzmacnia konieczność ochrony przed zanieczyszczeniami cennych walorów jaskiń poprzez opracowanie sposobu ich udostępniania do celów turystycznych i sportowych.

Geostanowiska

Centralny Rejestr Geostanowisk Polski PIG gromadzi dane dotyczące najcenniejszych obiektów przyrody nieożywionej w Polsce. Wśród nich wymienia się pojedyncze odsłonięcia, grupy odsłonień, skałki, głazy narzutowe, formy krasowe i wietrzeniowe oraz inne obiekty geologiczne. Geostanowiska znajdują się w obrębie sołectwa Łutowiec, Mirów oraz na granicy gminy w sołectwie Sokolniki. Wśród nich wymienia się: ostaniec wapienny – Górę Ostrężnik, schronisko skalne w Czarnym Kamieniu, Skałę Zamkową w Łutowcu, skałki: Knur, Locha, Warcholek, skałki: Ule, Słoń, Różowa Ścianka oraz Źródła Pani Halskiej.

7.9.2 Formy ochrony przyrody sąsiadujące z terenem gminy (do 10 km)

Gmina Niegowa graniczy z dwoma rezerwatami (Bukowa Kępa i Parkowe), w bliskim sąsiedztwie znajduje się również rezerwat Ostrężnik (ok. 100 m) oraz rezerwat Kaliszak i Góra Zborów (ok. 3 km). Również w odległości ok. 3 km znajduje się specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Białka Lelowska.

7.10 Sieć ekologiczna

ECONET-POLSKA

Ze względu na położenie na terenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej gmina zajmuje szczególne miejsce w krajowej przestrzeni geograficznej. Obszar Jury Krakowsko-Częstochowskiej stanowi w krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-Polska obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym.

W powiązaniach przyrodniczych gminy istotną rolę odgrywają kompleksy leśne mające swoją kontynuację na terenie gmin ościennych, tj. Przyrów, Olsztyn, Lelów i Żarki oraz dolina rzeki Wiercicy.

Głównymi elementami struktury ekologicznej przestrzeni przyrodniczej na terenie gminy są Lasy Złotopotockie – biocentrum o znaczeniu ponadregionalnym. Kompleksy leśne Julianka – wyspa ekologiczna o znaczeniu regionalnym oraz korytarze ekologiczne także o znaczeniu regionalnym: Zarębicki, Gorzkowski, Łukowiecki, wzdłuż których odbywa się przemieszczenie drogą lądową organizmów wewnątrz bioregionów oraz pomiędzy nimi.

Korytarze ekologiczne wyznaczone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego

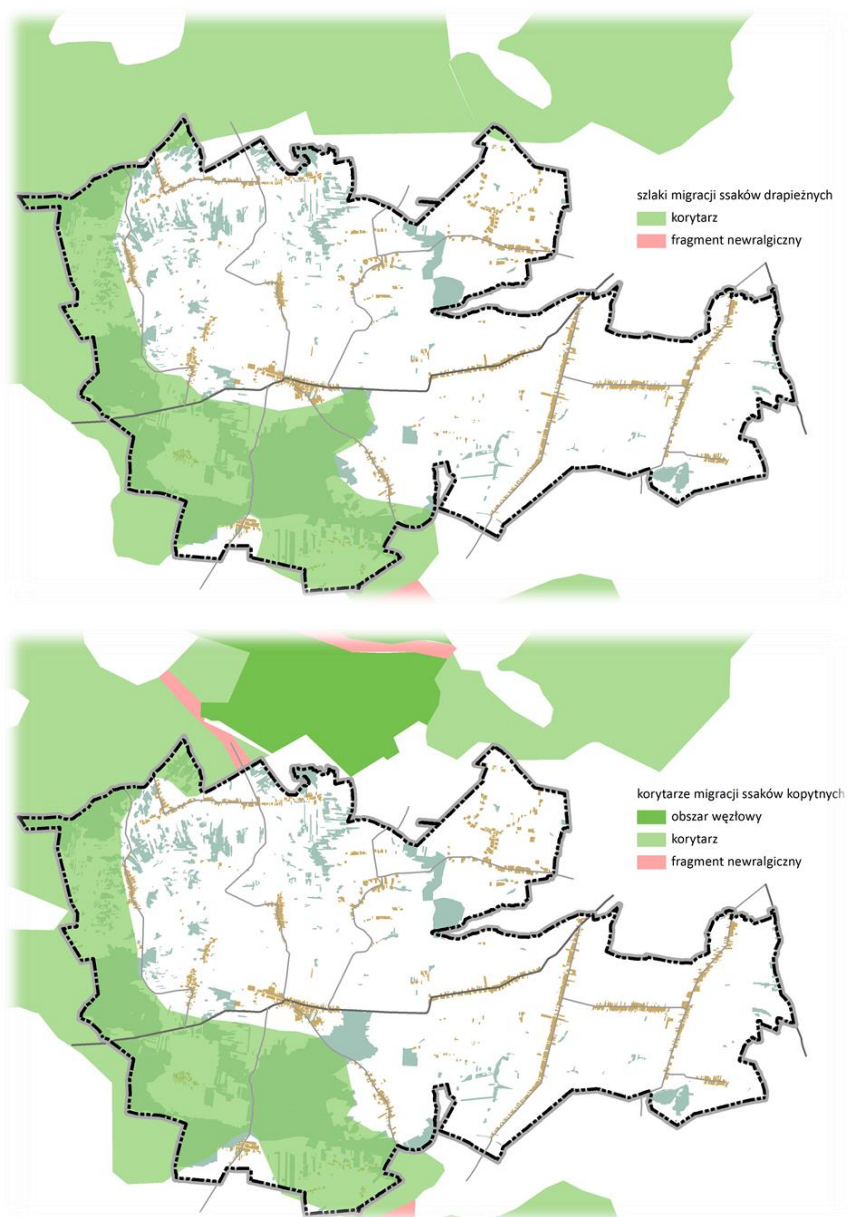
Województwo śląskie jest miejscem występowania endemicznych, rzadkich i zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych, a jednocześnie jest w znacznym stopniu podzielone zabudową komunalną i przemysłową. W celu ochrony cenny gatunków i siedlisk, wyznaczono sieć korytarzy ekologicznych, których celem jest zapewnienie swobodnego przepływu informacji genetycznej. Opracowanie koncepcji korytarzy ekologicznych w województwie śląskim, wykonane przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, poprzedzone było studiami i analizami. Korytarze ekologiczne w województwie śląskim były zidentyfikowane i wyznaczone w oparciu o analizę wykorzystywania przestrzeni, zarówno lądu, wód, jak i powietrza, przez wskaźnikowe gatunki zwierząt kręgowych. Gatunkami wskaźnikowymi były w pierwszej kolejności gatunki zagrożone, narażone na fragmentację oraz o dużych wymaganiach przestrzennych (korytarzowych) w użytkowaniu krajobrazu. Typologię wyznaczonych obszarów oparto na wynikach analizy przyjazności obszaru dla gatunków wskaźnikowych, minimalizacji negatywnego oddziaływania infrastruktury. Ze względu na różnorodne użytkowanie środowiska wyznaczono korytarze ichtiologiczne, herpetologiczne, teriologiczne i ornitologiczne. Wyznaczono przebieg korytarzy, przystanków pośrednich oraz obszarów rdzeniowych oraz węzłowych, z uwzględnieniem tras migracji zwierząt poza obszar województwa śląskiego. Sieć korytarzy uzupełniono o korytarze spójności wybranych, wielkoprzestrzennych obszarów chronionych.

Wyznaczono następujące korytarze ekologiczne:

- korytarze ichtiologiczne – dla rzek będących siedliskiem 32 gatunków ryb wskaźnikowych w czerwonej liście słodkowodne ichtiofauny Polski; ze względu na migrujące gatunki ryb wyznaczono korytarze ichtiologiczne dla ryb diadromicznych oraz potadromicznych;
- korytarze herpetologiczne – dla 23 gatunków płazów i gadów występujących

w województwie śląskim, które podlegają ochronie ścisłej;

- korytarze ornitologiczne – obejmujące szlaki migracji ptaków oraz przystanki pośrednie dla 17 gatunków lęgowych i 20 gatunków przelotnych, będących gatunkami wskaźnikowymi, figurującymi w Polskiej czerwonej księdze; przystankami pośrednimi ustanowiono również obszary, które zaklasyfikowane zostały jako IBA (Important Bird Area);
- korytarze teriologiczne – analizę przebiegu korytarzy dla ssaków w województwie śląskim wykonano biorąc pod uwagę gatunki wskaźnikowe – wilka, rysia, jeleni, a jako gatunki pomocnicze – sarnę, dzikę; w niniejszym opracowaniu wykorzystano opracowanie Jędrzejewskiego (2005);
- korytarze spójności obszarów chronionych – przeanalizowano możliwość połączeń 120 obszarów chronionych.

Rysunek 15. Korytarze migracji ssaków drapieżnych i kopytnych
(źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.rdos.katowice.pl)

Przez teren gminy – jego wschodnią część – przebiegają istotne korytarze ekologiczne ssaków drapieżnych i kopytnych. Nie zidentyfikowano w granicach gminy miejsc newralgicznych. W granicach korytarzy znajduje się właściwie jedna osada – Łutowiec, i przebiega droga wojewódzka nr 789, która jest źródłem potencjalnych kolizji.

7.11 Zasoby krajobrazowe i zabytki

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

W gminie Niegowa wyraźnie rozróżnia się krajobraz wschodniej i zachodniej części gminy. W części zachodniej rzeźba terenu charakteryzuje się większymi deniwelacjami, malowniczymi skałkami i zamkami, zarastającymi polami, natomiast część południowa to rozległe pagóry o łagodnych stokach z dużym udziałem pól.

Rysunek 16 Krajobraz zachodniej i wschodniej części gminy Niegowa
(źródło: materiały własne)

Zgodnie z planem ochrony PK Orlich Gniazd, w granicach Parku, identyfikuje się przestrzenie o różnym stopniu przekształcenia i zachowaniu walorów krajobrazowych. Wyróżnia się 4 obszary o różnych walorach krajobrazowych, od najcenniejszych obszarów obejmujących tereny przyrodnicze mało przekształcone, obszary krajobrazu kulturowego zharmonizowanego, po tereny krajobrazu kulturowego nieharmonijnego i tereny zurbanizowane.

Walory krajobrazowe i turystyczne na terenie gminy kształtuje zarówno dobrze zachowane środowisko przyrodnicze, jak i kulturowe.

Atrakcją krajobrazową i turystyczną miejsca stanowi bogactwo geologiczne, liczne ostańce oraz jaskinie. Gmina położona jest na Szlaku Orlich Gniazd. Już w 1927 r. podjęto pierwszą próbę wytyczenia i wyznaczenia szlaku turystycznego łączącego ruiny zamków i warowni zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego oraz śląskiego. Szlak rozpoczyna się w Krakowie, a kończy w Częstochowie. Czerwony szlak pieszy nie tylko oprowadza po twierdzach obronnych zlokalizowanych na szczytach wzniesień, ale również prowadzi po obszarach atrakcyjnych przyrodniczo, ze względu na obecność ostańców skalnych, jaskiń oraz zabytków. Na Szlaku Orlich Gniazd w gminie Niegowa znajdują się dwa zamki: w miejscowości Mirów i Bobolice.

Zamki w Mirowie i Bobolicach zostały wzniesione za panowania Kazimierza Wielkiego i należały niegdyś do systemu obronnego warowni królewskich, tzw. Orlich Gniazd. Zostały one wybudowane na wyniesieniu pośród Skał Mirowskich z białego wapienia. Oba zamki posiadają charakterystyczny strzelisty kształt. Przez wieki zamki niszczały, były celem łodziei oraz źródłem kamiennego budulca dla okolicznych

mieszkańców. W Mirowie, do czasów współczesnych przetrwały jedynie górna część zamku oraz fragment dolnej. W murach zachowały się gotyckie okna i otwory strzelnicze. Zwiedzanie wnętrza zamku nie jest możliwe. Obecnie podejmowane są prace rekonstrukcyjne powalonych ścian, a otwarcie wnętrza zamku dla turystów planowane jest na 2017 r.

Zamek w Bobolicach został w ostatnich latach odrestaurowany przez właścicieli. Dla turystów udostępnione są komnaty oraz muzeum wewnątrz zamku.

Rysunek 17 Zamki w Mirowie (po lewej) i Bobolicach
(źródło: materiały własne)

Niewątpliwą atrakcją turystyczną jest niewielka wieś Łutowiec znajdująca w południowo-zachodniej części gminy. Położenie pośród licznych wzniesień stanowi o atrakcyjności tego miejsca, ponieważ z jednego z nich rozpościera się jedna z najpiękniejszych panoram Jury. Można tu dostrzec zamki w Mirowie i Bobolicach, a także Góry Mirowskie.

Walory krajobrazowe gminy można podziwiać, korzystając z istniejących na terenie gminy szlaków turystycznych:

- czerwony, Szlak Orlich Gniazd
- niebieski, Szlak Warowni Jurajskich
- żółty, Szlak Zamonitu

Podobną trasę co pieszy Szlak Orlich Gniazd ma Jurajski Rowerowy Szlak Orlich Gniazd, również przebiegający przez teren gminy.

Obiektami na terenie gminy wpisanymi do rejestru zabytków są:

- kościół parafialny w Niegowie, XII w.
- zamek w Bobolicach, XIV w.
- zamek w Mirowie, XIV w.
- strażnica królewska w Łutowcu, XIV w.

8 Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

8.1 Stan środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenia powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

8.1.1 Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowisk. Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego wydzielonych zostało 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. Gmina Niegowa została zaliczona do strefy śląskiej PL2405.

Na terenie województwa śląskiego na naturalne procesy kształtujące warunki klimatyczne i pogodowe wpływają czynniki antropogeniczne, które mogą w znacznym stopniu wpływać na parametry meteorologiczne. W tym regionie głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenach zurbanizowanych powietrza jest przemysł, transport, komunikacja oraz indywidualne i publiczne kotłownie wykorzystujące węgiel kamienny. W województwie śląskim prowadzony jest monitoring zanieczyszczenia środowiska, gdzie przy wykorzystaniu stacji automatycznych oraz pomiarów manualnych prowadzony jest monitoring w zakresie następujących parametrów: dwutlenku siarki SO_2 , dwutlenku azotu NO_2 , tlenku azotu NO , tlenków azotu NO_x , ozonu O_3 , tlenku węgla, CO , benzenu C_6H_6 , pyłu zawieszonego PM_{10} , pyłu zawieszonego $PM_{2,5}$, a także rtęci (na stacji tła regionalnego).

W obrębie gminy Niegowa brak jest punktów monitoringu jednak najbliższym, oddalonym o zaledwie 2,5 km jest punkt monitoringu krajowego „Złoty Potok – leśniczówka” (gmina Janów). Uzyskane wyniki uznano za reprezentatywne również dla gminy Niegowa, są one przyporządkowane do śląskiej strefy oceny jakości powietrza. W 2012 r. wyniki przeprowadzonych badań wskazały, pod kątem ochrony roślin, na brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów dla SO_2 i NO_x , oraz przekroczenie wskaźnika ozonu. Wskaźniki monitorowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi nie wykazały przekroczeń w strefie śląskiej, z wyjątkiem benzo(a)pirenu oraz pyłu PM_{10} i $PM_{2,5}$.

Tabela 8 Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin
(źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 r. WIOŚ. Katowice, 2013)

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń												
	NO_2 ¹	SO_2	CO	C_6H_6	PM_{10}	$PM_{2,5}$	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O_3	O_3
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	C	D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	C	-

¹ dla roślin NO_x

Gdzie:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczały poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczały poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C – jeżeli stężenie zanieczyszczeń przekraczały poziomy dopuszczalny lub docelowy powiększony o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony;
- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu nie przekraczały poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wyniki monitoringu w latach 2009–2014 wykazują, że w tym okresie w 100% została przekroczona zawartość Ozonu O_3 , którego podwyższone wartości mogą niekorzystnie wpływać na zdrowie i samopoczucie mieszkańców.

W punkcie pomiarowym w Złotym Potoku stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 były niższe niż poziom dopuszczalny.

Wartość dopuszczalnych stężeń pyłu PM2,5, powiększona o margines tolerancji, wynosząca $27 \mu\text{g}/\text{m}^3$, została przekroczona w 2012 r., na wszystkich stanowiskach za wyjątkiem stacji tła regionalnego w Złotym Potoku ($17,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Stężenia miesięczne pyłu PM2,5 podobnie jak pyłu PM10 wskazują zmienność sezonową. Największe występują w okresie zimowym.

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu na wszystkich stanowiskach zostały przekroczone. Wartości średnie dwutlenku azotu nie przekroczyły wartości dopuszczalnych, w stacji pomiarowej w Złotym Potoku nie nastąpił również wzrost stężeń w stosunku do poprzednich lat. Nie zostały również przekroczone wartości dopuszczalne stężenia dwutlenku siarki.

Główną przyczyną zanieczyszczeń powietrza jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. W okresie letnim podwyższone stężenia pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 występują w sąsiedztwie głównych dróg z intensywnym ruchem oraz związane są z oddziaływaniem emisji wtórnej z powierzchni odkrytych dróg, np. dróg, chodników, boisk. W gminie Niegowa jakość powietrza jest stosunkowo dobra.

W stacji monitoringu powietrza w Złotym Potoku, pełniącej funkcję regionalnej stacji tła dla województwa śląskiego, monitorowane jest również stężenie całkowitej rtęci gazowej (TGM), będącej zasadniczo wynikiem emisji napływowej. Rtęć w sposób naturalny występuje w środowisku, uwalniana w wyniku takich procesów jak np.: wietrzenie skał, pożary lasów. Niemniej główne źródło obecnej w powietrzu rtęci stanowią źródła antropogeniczne, tj.: przemysł wydobywczy rud, węgla kamiennego, przemysł energetyczny, metalurgiczny, hutnictwo, produkcja cementu, przemysł chemiczny, produkcja urządzeń pomiarowych. Pomimo utrzymującej się tendencji zmniejszania się emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych, województwo śląskie zajmuje wciąż czołowe miejsce w emitowaniu pyłów i gazów do atmosfery, w tym związków rtęci. Na terenie gminy Niegowa ze względu na rolniczy i przyrodniczy charakter gminy, brak większych źródeł zanieczyszczeń. Stężenie rtęci w 2012 r. zmieniało się w granicach od 0,7 do ok. $11 \text{ ng}/\text{m}^3$, przyjmując że średnia wartość w ciągu roku wynosiła $1,83 \text{ ng}/\text{m}^3$. Natomiast rozkład sezonowego stężenia w okresie letnim ($1,03 \text{ ng}/\text{m}^3$) było nieco wyższe niż w grzewczym ($0,97 \text{ ng}/\text{m}^3$). Wyniki pomiarów stężenia rtęci kształtowane są przez tzw. daleki transport (w skali regionalnej i transgenicznej) oraz ze źródeł lokalnych – wysokich kominów energetyki zawodowej i komunalnej. W przypadku Złotego Potoku główny strumień TGM napływa od południowego zachodu, tj. od strony Aglomeracji Górnośląskiej.

Tabela 9 Wybrane parametry statystyczne serii 1h wyników automatycznych pomiarów TGM w 2012r. (źródło: WIOŚ Katowice)

Okres pomiarowy	Liczba pomiarów	Średnia [ng/m ³]	Odchylenie standardowe [ng/m ³]	Percentyl [ng/m ³]			Minimum [ng/m ³]	Maksimum [ng/m ³]
				25	50	75		
Sezon letni	3688	7,88	0,5	1,57	1,77	2,04	0,87	9,38
Sezon grzewczy	3717	1,77	0,54	1,48	1,66	1,92	0,73	10,68
łącznie w 2012 r.	7405	1,83	0,53	1,52	1,72	1,98	0,73	10,68

8.1.2 Jakość wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne. Badania prowadzone przez WIOŚ Katowice, mają na celu przede wszystkim dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjalne ekologicznym) i stanie chemicznym rzek w województwie, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, w tym do ich ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami antropogenicznymi. Oceny wód dokonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545).

Jednolite części wód powierzchniowych

Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych: jezioro, sztuczny zbiornik wodny, ciek a także fragment morskich wód wewnętrznych itp. Większe cieki dzielone są na mniejsze odcinki stanowiące JCWP. Na obszarze objętym opracowaniem występują 3 JCWP, przedstawione na rysunku i w poniższej tabeli. Zgodnie z Programem wodno-środowiskowym kraju dla 2 JCWP istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, jednak nie ma możliwości technicznych rozwiązania problemu.

Tabela 10 Charakterystyka Jednolitych Części Wód
(źródło: Program wodno-środowiskowy kraju)

nazwa i kod jcw ²	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Uzasadnienie
Wiercica PLRW600017181369	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	—
Krztyńia od Białki do ujścia PLRW200024254149	naturalna część wód	dobry	zagrożona	Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW.
Białka PLRW200062541714	naturalna część wód	zły	zagrożona	j.w.

² jednolita część wód powierzchniowych,

8.1.3 Jakość wód podziemnych

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. W województwie śląskim znaczący wpływ na jakość i ilość wód podziemny wywiera ukształtowanie terenu, jak i urbanizacja, skoncentrowany przemysł wydobywczo-przetwórczy, nieuporządkowana gospodarka ściekowa oraz gospodarka odpadami..

Jednolite części wód podziemnych

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) są jednostkami hydrogeologicznymi. Zostały one wyodrębnione na podstawie systemów krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. Gmina Niegowa położona jest w zasięgu dwóch JCWPd: nr 95 i 119. Zgodnie z *Programem wodno-środowiskowym kraju* wody obu JCWPd są niezagrożone osiągnięciem celów środowiskowych.

Tabela 11 Charakterystyka JCWPd

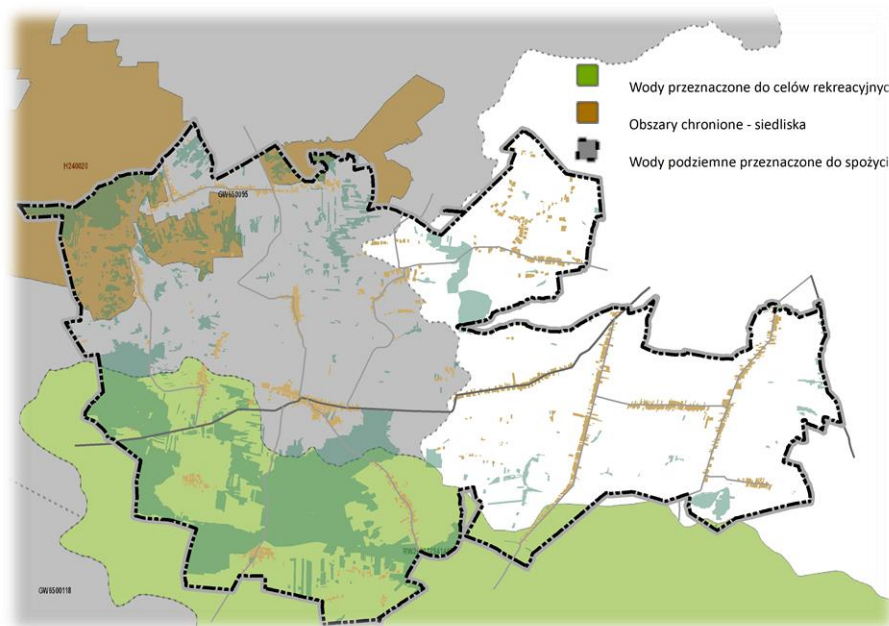
(źródło: Program wodno-środowiskowy kraju)

JCWPd	Ocena stanu		Ocena ryzyka	Uzasadnienie
	ilościowego	chemicznego		
95	dobry	dobry	niezagrożony	
95	dobry	dobry	niezagrożony	

8.1.4 Obszary chronione wyznaczone zgodnie z RDW

RDW wymaga od państw członkowskich dokonywania przeglądu oraz uaktualniania rejestru obszarów chronionych (art.6). Gmina Niegowa została ujęta w wykazie JCWPd wykorzystywanych do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – w graniach obszar wyznaczony na mocy Dyrektywy 92/43/WE (NATURA 2000 – SOO) – Ostoja Złotopotocka PLH240020, oraz wykazie obszarów wrażliwych na substancje biogenne pochodzenia komunalnego (cały obszar kraju).

Dla obszarów chronionych funkcjonujących na obszarach dorzeczy, nie zostały obecnie podwyższone cele środowiskowe. Wyjątkiem prawdopodobnie w tym zakresie będą wymagania związane z wymogami wynikającymi z planów ochrony dla obszarów Natura 2000, po opracowaniu planów ochrony dla niniejszych obszarów.

Rysunek 18 Obszary chronione w granicach gminy Niegowa i w bezpośrednim sąsiedztwie

(źródło: http://geoportal.kzgw.gov.pl/services/KZGW_2012/10Obszarychronione/MapServer/WMSServer, KZGW)

8.1.5 Przekształcenia powierzchni ziemi

Eksploatacja złóż na terenie gminy obecnie prowadzona jest jedynie w Łutowcu. Odkrywkowy system wydobywania powoduje trwałe przekształcenia terenu i szereg zmian w środowisku naturalnym tj. powstanie wyrobisk, hałd, odpadów przeróbczych i złożowych, czasami osuszanie gruntów lub zanieczyszczenie wód. Należy jednak podkreślić, że wyrobisko złoża Łutowiec jest stosunkowo niewielkie, niezagłębione, niezawodnione, otoczone lasem – skutki eksploatacji są relatywnie nieduże dla środowiska i krajobrazu.

Rysunek 19 Wyrobisko złoża piasku Łutowiec

(źródło: materiały własne)

Innymi przekształceniami terenu są niewielkie zwykłe deniwelacje działek, podcięcia zboczy przy drogach, itp. Deniwelacje działek mogą skutkować zaburzeniem powierzchniowego spływu wód, w tym mimowolnym odprowadzaniu wód na działki sąsiednie.

8.1.6 Stan gleb

Jednym z problemów gospodarki rolnej jest nieregularny kształt granicy polno-leśnej oraz niewłaściwe użytkowanie terenów zagrożonych erozją, które wymagają odpowiednich zabiegów agrotechnicznych.

Gmina Niegowa położona jest na terenie Wyżyny Częstochowskiej, która w znacznej mierze narażona jest na wpływ zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z sąsiednich ośrodków i okręgów przemysłowych. Punkty monitoringu chemizmu gleb ornych dla powiatu częstochowskiego znajdują się poza gminą. Badania, przeprowadzone w 2005 r., wykazały, że w powiecie częstochowskim znaczna część gleb (80%) jest zakwaszona, a 78% wymaga wapnowania. Przekroczenie zawartości fosforu, potasu i magnezu stwierdzono w przypadku (odpowiednio) 66,82% i 84% gleb.

Zgodnie z danymi POŚ dla powiatu myszkowskiego w gminie Niegowa:

- Analiza odczynu i zasobności gleby wykazała ich zróżnicowanie z przewagą kwaśnych, lekko kwaśnych i bardzo kwaśnych (80%) w związku z tym potrzeby wapnowania użytków rolnych, z których pobrano 40 próbek określono jako konieczne, potrzebne i wskazane (72%), ograniczone i zbędne (28%).
- Zawartość makroskładników tj. fosforu, potasu i magnezu jest zróżnicowana z przewagą wysokiej, bardzo wysokiej i niskiej w przypadku fosforu, bardzo niskiej, niskiej i średniej w przypadku potasu, oraz niskiej i średniej w przypadku magnezu w związku z powyższym w przypadku uprawy tych użytków rolnych należy stosować odpowiednie nawożenie.
- Uzyskane wyniki zawartości metali ciężkich: ołowiu kadmu, niklu, chromu i rtęci w glebie mieszczą się w granicach wartości dopuszczalnej
- Uzyskane wyniki badania zawartości metali ciężkich w glebie w pobranych 40 próbkach kwalifikują użytki rolne do uprawy roślin przemysłowych jak również roślin przeznaczonych do spożycia przez ludzi i zwierzęta.
- Ogółem najwięcej gleb (27%) jest o niskiej zawartości azotu mineralnego i bardzo niskiej (31%), a najmniej (6%) o wysokiej zawartości.

8.1.7 Warunki podłoża budowlanego

Warunki geologiczno-inżynierskie na terenie gminy Niegowa określono na podstawie opracowań Państwowego Instytutu Geologicznego – map geologiczno-gospodarczych Polski, arkusze Janów, Koniecpol, Żarki i Pradła. Zgodnie z objaśnieniami do ww. map, określenie przydatności gruntów pod względem warunków geologiczno-inżynierskich ograniczyło się wyłącznie do obszarów położonych poza parkiem krajobrazowym, lasami ochronnymi, gruntami rolnymi klas bonitacyjnych I–IVa, obszarami występowania kopalin, oraz łąkami na glebach pochodzenia organicznego, wymienione tereny ze względu na wartości przyrodnicze oraz rolnicze powinny być chronione przed zabudową. Obszary te zajmują praktycznie całą gminę.

Generalnie warunki geologiczno-inżynierskie są korzystne dla budownictwa. Na omawianym terenie występują wapienie i margle górnojurajskie, jako osady jednorodne, niepodlegające procesom krasowym. Dobrym podłożem budowlanym są także piaski, stanowiące według klasyfikacji geotechnicznej grunty sypkie, średniozagęszczone i zagęszczone. Niekorzystne warunki budowlane wyróżniono w obrębie dolin rzecznych – grunty słabonośne, obszary zabagnione, szczególnie w rejonie, gdzie głębokość zwierciadła wody gruntowej ma 1–2 m.

8.1.8 Stan zdrowotny i sanitarny lasów oraz odporność szaty roślinnej na użytkowanie

Lasy na terenie gminy Niegowa, podobnie jak cały obszar Nadleśnictwa Złoty Potok, znajdują się pod ujemnym wpływem zanieczyszczeń przemysłowych, wchodzą w zasięg I strefy słabych uszkodzeń przemysłowych.

Do najczęstszych zagrożeń stanu zdrowotnego lasu można zaliczyć szkody wywołane przez zwierzyńcę oraz szkody wynikające z obecności szkodników owadzych oraz grzyby patogeniczne³. Czynniki klimatyczne nie stanowiły w ciągu ostatnich 10 lat znacznego zagrożenia dla lasów na terenie gminy.

Badania stopnia zanieczyszczenia powietrza oraz wpływu zanieczyszczeń zawartych w powietrzu na kompleksy leśne położone na terenie PK Orlich Gniazd, przeprowadzane w latach 90, wykazały iż największe zanieczyszczenie powietrza występowało w południowo-zachodniej i zachodniej części Parku. Znalazło to odzwierciedlenie w podwyższonej kwasowości kory oraz zwiększonej zawartości siarki i metali w igłach sosny zwyczajnej. Na pozostałym terenie poziom zawartości metali w igłach sosny był niski typowy dla obszarów czystych i mało zniszczonych.

Odporność na użytkowanie

Zbiorowiska roślinne charakteryzują się różną odpornością na użytkowanie rekreacyjne. Szkody wywoływane przez użytkowników terenów rekreacyjnych to przede wszystkim: mechaniczne niszczenie roślin i ściółki, zaśmiecanie, ugniatanie gleby. Najbardziej podatne na niszczenie są rośliny o mięsistych tkankach występujące na siedliskach wilgotnych i mokrych. Stosunkowo mało odporne są rośliny zimozielone. Wrażliwe na szkody są również rośliny siedlisk piaszczystych i organicznych, które łatwo są usuwane z podłoża. Największą odpornością charakteryzują się rośliny siedlisk świeżych. Wydeptywanie podłoża, oprócz mechanicznych uszkodzeń roślin, powoduje zagęszczenie podłoża, co zmniejsza porowatość gleby, ogranicza pojemność wodną i powietrzną.

Zgodnie z literaturą do najmniej odpornych zalicza się m.in. siedliska boru suchego (Bs), boru bagiennego (Bb), olsu (Ol). Do najbardziej odpornych zaliczono typy siedliskowe lasów charakteryzujące się dobrą żyznością podłoża tj. las świeży (Lśw), las mieszany świeży (LMśw), bór mieszany świeży (BMśw). Wskaźnik naturalnej chłonności, czyli wskaźnik oznaczający dopuszczalną liczbę użytkowników, którzy przebywając na danym terenie nie wywołują przekształceń środowiska przyrodniczego, zależy od prowadzonej formy wypoczynku. Do najbardziej agresywnych zalicza się zbieractwo i biwakowanie, do średnio agresywnych – wypoczynek na runie, zabawy ruchowe, gry sportowe, a do najmniej agresywnych – spacer po drogach, mała turystyka piesza, wypoczynek na ławkach.

8.2 Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym bioróżnorodności

Cała gmina objęta jest ochroną przyrody i krajobrazu w formie parku krajobrazowego (lub jego otuliny), dla którego istnieje szereg obostrzeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, wynikających z obowiązujących dla niego aktów prawnych a także planu ochrony. Najcenniejsze miejsca ponadto są chronione poprzez włączenie ich do sieci obszarów Natura 2000, a także ustanowienie pomników, geostanowisk itd. Istotnymi problemami na terenie gminy są:

- presja turystyczna i inwestorska w okolicach Bobolic i Mirowa, która wiąże się z bezpośrednim zajmowaniem terenu pod inwestycje związane z usługami turystyki bądź rekreacją indywidualną, zwiększaniem presji na środowisko – wydeptywaniem, niekontrolowaną eksploracją itp.
- zarastanie nieużytkowanych rolniczo terenów zachodniej części gminy – sukcesja wiąże się z zanikaniem wielu siedlisk, które wymagają regularnego koszenia lub wypasu, a także z degradacją walorów krajobrazowych.

9 Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Wieloletnie prace nad poprawą jakości środowiska od lat przynoszą efekty i można spodziewać się dalszych postępów, szczególnie w zakresie:

³ http://www.katowice.lasy.gov.pl/web/zloty_potok/ochronalasu

- rozbudowy infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki ściekowej;
- ograniczenia działalności przedmiotów gospodarczych nie spełniających obowiązkowych standardów jakości środowiska.

Negatywny wpływ na środowisko możliwy jest w przypadku nastąpienia chaotycznego rozwoju zabudowy, w tym zabudowy o charakterze turystycznym czy letniskowym.

Na terenie gminy, głównie w zachodniej części, obserwuje się znacząco postępującą niekontrolowaną naturalną sukcesję roślinną na obszary aktualnie nieużytkowane rolniczo. Proces ten stwarza zagrożenie dla cennych zbiorowisk łąkowych, murawowych. Pasowe monokultury sosnowe stanowią element dysharmonijny. Przewiduje się, iż ze względu na niską opłacalność rolnictwa w granicach gminy, proces ten będzie postępował. Istotne jest podjęcie działań, aby planowane nasadzenia leśne nie powodowały niekorzystnych przekształceń w obrębie PK Orlich Gniazd i jego otuliny.

Dla terenu gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa, przyjęte uchwałą nr 23/IV/2002 Rady Gminy Niegowa z dnia 28 grudnia 2002 r. Na podstawie ww. dokumentu planistycznego i powstających w zgodności z nim miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, będzie następował rozwój przestrzenny gminy, w tym zabudowa terenów zgodnie z określonymi funkcjami. W przypadku powstania nowej zabudowy na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną przewiduje się powstawanie nowych źródeł punktowych potencjalnego zanieczyszczenia środowiska wodnego, w przypadku zastosowania nieszczelnych szamb na ścieki komunalne.

W marcu 2014 r. przyjęto plan ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, w którym zawarto wytyczne do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Cały obszar gminy położony jest w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd (zachodnia część) i jego otuliny, stąd zgodnie art. 16 ust. 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, wymaga uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń studium, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku. Stąd nie przewiduje się powstania inwestycji mogących mieć znaczące negatywne oddziaływanie na cele ochrony Parku.

Gmina ze względu na zachowane walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne stanowi szczególnie atrakcyjne miejsce turystycznie, przewiduje się, iż stopniowo będzie następowała popularyzacja danego miejsca, szczególnie w związku z „odbudową” zamku w Bobolicach.

10 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

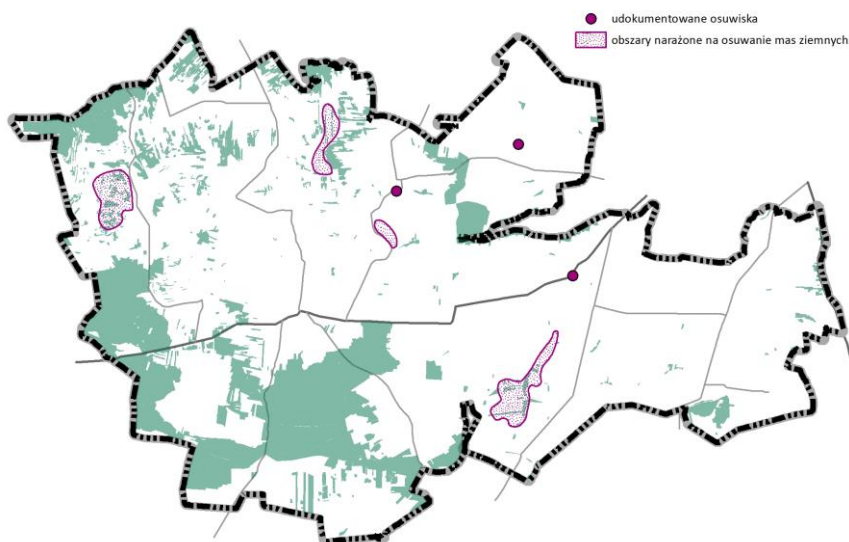
10.1 Osuwiska

Zgodnie z definicją Kleczkowskiego osuwisko jest to powtarzająca się skłonność do osuwania się wywołwana warunkami zewnętrznymi lub przyczynami wewnętrznymi. Są to procesy spływania, spełzania, osuwania się oraz obrywania i osuwania skał.

System Osłony Przeciwosuwiskowej (SOP) jest projektem, którego celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Dla województwa śląskiego wykonano mapy przeglądowe – ogólne i wstępne dane informujące o możliwej predyspozycji obszarów (wynikającej głównie z budowy geologicznej i morfologii) do rozwoju ruchów masowych, niepotwierdzone zwiadem terenowym, dlatego nie można ich wykorzystywać przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto na terenie gminy Niegowa udokumentowano trzy osuwiska powstałe po nawalnych deszczach na przełomie czerwca i lipca 2013 r. Dane lokalizacyjne osuwiska to: Dąbrowno 75 (dz. ew. 456. 461), Mzurów 41 (dz. ew. 314, 301/1, 301/2) oraz Tomiszowice przy drodze wojewódzkiej nr 789 (dz. ew. 79, 320/1, 314/1, 312/1). Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Myszkowie, osuwisko w Mzurowie występujące na granicy drogi powiatowej (1016S) i działki prywatnej zostało doraźnie w dostatecznym stopniu zabezpieczone, natomiast odcinek drogi wojewódzkiej w Tomiszowicach został zrekonstruowany. Na

temat stanu osuwiska w Dąbrownie brak jest informacji bieżących.

Obszary predysponowane do rozwoju ruchów masowych wskazują tereny potencjalnie wrażliwe. W gminie Niegowa wskazano okolice Trzebniowa, Starego Gorzkowa, Piechnika i Bliżyc jako obszary predysponowane do występowania ruchów masowych. Tereny te generalnie nie są zabudowane.

Rysunek 20 Mapa terenów zagrożonych ruchami masowymi

(źródło: opracowanie własne na podstawie poglądowych map dla Polski pozakarpackiej, SOPO)

10.2 Zagrożenie powodziowe

Przez gminę nie przepływają cieki mogące stanowić zagrożenie powodziowe.

10.3 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji, wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Klimat akustyczny na terenie gminy warunkują takie czynniki jak koncentracja usług turystycznych, jakości sieci drogowej, stopień urbanizacji, występowanie małych zakładów rzemieślniczych.

Na obszarze gminy głównym źródłem hałasu jest ruch komunikacyjny, szczególnie na drodze wojewódzkiej Brusiek – Lelów, przy której leżą miejscowości Niegowa i Tomiszewice, przecinającej Park Krajobrazowy Orlich Gniazd. Ponadto układ drogowy gminy stanowią drogi powiatowe i drogi gminne. Część dróg cechuje się niskimi parametrami technicznymi i złym stanem nawierzchni, co negatywnie wpływa na klimat akustyczny.

W ostatnich latach nie prowadzono na terenie gminy badań hałasu komunikacyjnego, jest on umiarkowanie uciążliwy.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Sposób zagospodarowania terenów pod liniami elektroenergetycznymi i w ich pobliżu musi uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych tj.:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192 z 2003r., poz. 1883);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku (Dz.U. nr 120, poz. 826 z 2007 r.);
- PN-E-05100 1:1998 Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa.

Przez teren gminy przechodzą jedynie linie elektromagnetyczne średniego napięcia 15 kV, które stanowią niewielkie zagrożenie, a tym samym niewielkie ograniczenia lokalizacji miejsc pobytu ludzi.

10.4 Zagrożenia dla jakości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego oraz emisja komunikacyjna. Dodatkowym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza poza gminą Niegowa, ale istotnym w granicach województwa, jest emisja z działalności przemysłowej.

W 2012 r. zgodnie z danymi raportu *Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 r.*, na terenie województwa działało 328 zakładów szczególnie uciążliwych o znaczącym wpływie na jakość powietrza, emitujących do atmosfery pyły i gazy lub równocześnie pyły i gazy. W roku 2012 emisja z województwa śląskiego była najwyższa w Polsce dla takich zanieczyszczeń jak pyłowe, gazowe ogółem, gazowe bez dwutlenku węgla i metanu, dwutlenku siarki z procesów technologicznych, tlenków azotu, tlenku węgla oraz metanu. Emisja ta w znacznej mierze związana jest z działalnością przede wszystkim zakładów Aglomeracji Górnośląskiej, jak i Rybnicko-Jastrzębskiej.

Obszar gminy nie jest zgazyfikowany, przeprowadzenie gazociągu jest prognozowane, nie są wskazane terminy realizacji. Na terenie gminy nie występuje również scentralizowany system ciepłowniczy. Znaczny problem w gminie stanowi tzw. niska emisja. W większości budynków indywidualnych użytkowane są kotły węglowe, dla których paliwem jest węgiel lub węgiel z drewnem. Wykorzystywane są również inne paliwa, tj. ekogroszek, olej opałowy i gaz, stanowią one jednak mniejszy udział. Na wielkość emisji ma również wpływ stan techniczny urządzeń.

Zgodnie z *Planem gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Niegowa* zidentyfikowano następujące obszary problemowe związane z ochroną powietrza:

- I. Niezadowalający stan jakości powietrza – na terenie gminy odczuwalna jest uciążliwość niskiej emisji.
- II. Niewielkie wykorzystanie OZE – cele wyznaczonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020 wskazują podniesienie udziału energii z odnawialnych źródeł o 20%.
- III. Niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa – przeszkoda przy wprowadzaniu różnego rodzaju programów środowiskowych np. związanych z wymianą pieców węglowych na gazowe dla indywidualnych odbiorców.
- IV. Ograniczone środki finansowe na ochronę powietrza.

10.5 Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych

Wśród głównych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy wymienia się:

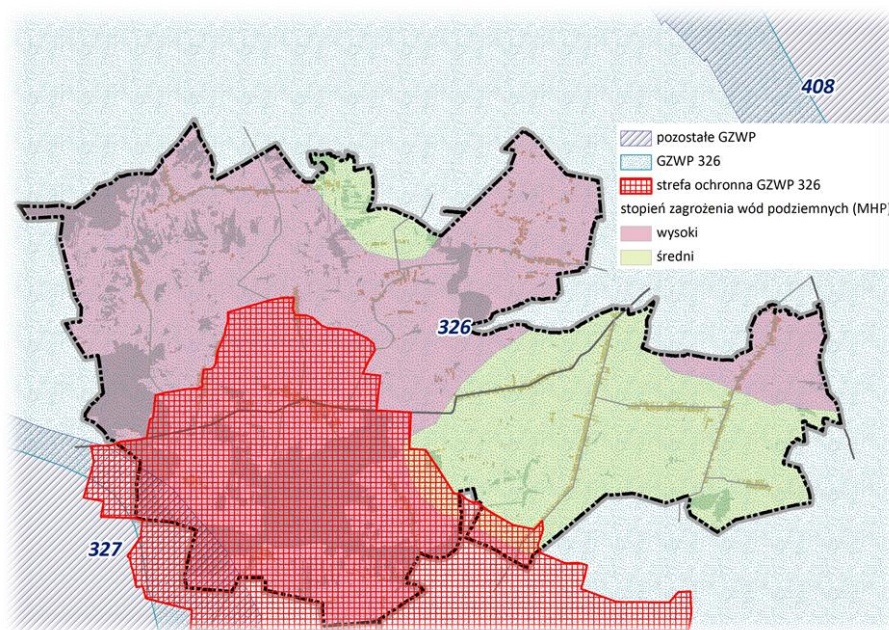
- ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkaniowej oraz zakładów usługowo-produkcyjnych;

- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw;
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

Gmina Niegowa posiada bardzo niski stopień skanalizowania (około 8%). Aktualnie długość sieci kanalizacyjnej w gminie, wynosi 9,8 km i obsługuje ona ok. 162 odbiorców. Gmina posiada oczyszczalnię ścieków, która funkcjonuje od 1997 r. o przepustowości 350 m³/d zlokalizowaną w Niegowie. Uzyskiwane parametry oczyszczonych ścieków spełniają normy aktualnego pozwolenia wodnoprawnego Nr OŚR.62232/32/06 z dnia 21.08.2006 r.

Pozostali mieszkańcy korzystają ze zbiorników zamkniętych, tzw. szamb, lub odprowadzają bezpośrednio ścieki do przydrożnych rowów i cieków. Nieszczelność szamb oraz bezpośrednie odprowadzanie ścieków do odbiorników stanowią znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Lokalne zanieczyszczenia wód powierzchniowych objawiają się głównie skażeniem bakteriologicznym, wzrostem BZT₅ i zawartości azotanów, azotynów i fosforanów. Natomiast wody opadowe i roztopowe spływają z dróg, placów i stacji paliw głównie substancje ropopochodne.

Stopień zagrożenia zanieczyszczeniami wód podziemnych wynika z geologicznych uwarunkowań, stopnia skażenia pozostałych komponentów środowiska (powietrza, gleb, wód powierzchniowych) oraz charakteru zagospodarowania terenu. Znaczną powierzchnię gminy pokrywają utwory o średniej lub słabej przepuszczalności. Umieszczenie GZWP w utworach górnej jury sprawia, że wody terenu gminy są narażone na zanieczyszczenia. Infiltracji potencjalnych zanieczyszczeń z powierzchni do hydrosfery podziemnej sprzyjają liczne wychodnie skał dobrze przepuszczalnych: wapieni, margli oraz piasków i piaskowców. Szczelinowo-porowy i szczelinowo-krasowy charakter poziomów wodonośnych sprzyja migracji zanieczyszczeń w strefie saturacji.

Rysunek 21 Stopień zagrożenia wód podziemnych na terenie gminy wg MHP i strefa ochronna zbiornika GZWP 326
(źródło: opracowanie własne na podstawie MMHP, PIG i Dokumentacji dla zbiornika GZWP 326)

Zgodnie z Mapą hydrogeologiczną Polski, arkusze: Janów, Koniecpol, Pradła i Żarki, w wyniku interpretacji warunków hydrogeologicznych (charakter izolacji, głębokość zalegania poziomów wodonośnych) oraz charakteru zagospodarowania terenu wydzielono dwa stopnie zagrożenia: wysoki i średni. Wysoki stopień zagrożenia cechuje obecność ognisk zanieczyszczeń na terenach o niskiej odporności głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia. Średni stopień zagrożenia charakteryzuje obszar o niskiej odporności zbiornika wód podziemnych na zanieczyszczenia i jednocześnie ograniczonej dostępności poziomu głównego, bez ognisk zanieczyszczeń (parki krajobrazowe, rezerваты, masywy leśne). Natomiast Dokumentacja hydrogeologiczna dla GZWP 326 jako tereny ochronne wskazała

jedynie obszary w centralnej i wschodniej części gminy. W tych terenach należy w pierwszej kolejności zadbać o wprowadzenie sieci kanalizacyjnej, nie należy również lokalizować obiektów potencjalnie uciążliwych dla wód podziemnych (szczegółowe wytyczne przedstawiono w załączniku nr 2).

10.6 Zagrożenia dla jakości gleb

Do procesów niszczących glebę zaliczamy głównie:

- wyczerpywanie się składników odżywczych,
- degradacja gleb – obniżenie wartości użytkowej gleb,
- denudacja – zniszczenie profilu glebowego, zmęczenie gleb,
- zanieczyszczenie chemiczne gleb,
- zbyt małe nawożenie organiczne, co prowadzi do utraty próchnicy,
- wyczerpywanie się składników odżywczych, stosowanie zbyt ciężkiego sprzętu uprawowego, co powoduje pogarszanie się struktury gleb.

10.7 Zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody, w tym obszarów Natura 2000

Zagrożenie środowiska na terenie gminy, w tym obszarów chronionych, wiąże się z obniżaniem walorów krajobrazowych w wyniku postępowania zainwestowania terenów oraz realizacją elementów infrastruktury technicznej i drogowej.

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

Zgodnie z planem ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd wymienia się następujące istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne dla obszaru ochrony:

- zmiany antropogeniczne w siedliskach: zanikanie stanowisk i siedlisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt, zanikanie i fragmentacja cennych zbiorowisk roślinnych terenów otwartych (łąk, muraw kserotermicznych, naskalnych i napiaskowych), ekotonowych (polany, czyżnie);
- dewastacja środowiska przyrodniczego, w tym krajobrazu, przez działalność prowadzoną w zakresie gospodarki rolnej polegającej na:
 - dużej powierzchni odłogów i ugorów powodujących zmianę dotychczasowych warunków siedliskowych prowadzących do zanikania cennych gatunków roślin chronionych;
 - intensywnej sukcesji naturalnej zagrażającej cennym ekosystemom półnaturalnym wynikającej z zaprzestania upraw;
 - niszczeniu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
- eksploatacja surowców mineralnych;
- dewastacja środowiska przyrodniczego, w tym krajobrazu, przez działalność prowadzoną w zakresie gospodarki leśnej i zadrzewieniowej, w tym:
 - zalesianie nieużytków w miejscach otwarcia widokowych;
 - wprowadzanie monokultur oraz zadrzewień pasowych powodujących dysharmonię krajobrazową;
- zanikanie wilgotnych i podmokłych siedlisk – lasów, łąk i nieużytków wskutek nieprawidłowej melioracji, braku małej retencji oraz wzrostu poboru wód podziemnych dla zaspokojenia potrzeb ludności miejscowej i produkcji wody mineralnej;

- ekspansja obcych gatunków roślin;
- presja chaotycznego budownictwa mieszkaniowego i letniskowego;
- zanikanie tradycyjnych form budownictwa regionalnego;
- presja inwestycji rekreacyjno-turystycznych o charakterze masowym;
- dewastacja środowiska przyrodniczego, w tym krajobrazu, przez działalność prowadzoną w zakresie turystyki i rekreacji polegającą na:
 - wzmożonej penetracji turystycznej terenu w zakresie wypoczynku weekendowego;
 - chaotycznym udostępnianiu obszaru Parku do celów rekreacyjno-turystycznych;
 - uprawianie sportów ekstremalnych oraz niekontrolowanej penetracji jaskiń;
 - uprawianie sportów motorowych (samochody terenowe, motocykle motokrosowe) w obszarach do tego nieprzeznaczonych;
- niewłaściwa lokalizacja niektórych elementów infrastruktury technicznej, dewastacja walorów krajobrazowych;
- niekontrolowany ruch pojazdów silnikowych, nielegalne miejsca parkingowe: erozja stoków, dewastacja muraw i terenów leśnych związanych m.in. z:
 - ruchem tranzytowym w sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich;
 - ruchem sobotnio-niedzielnym, w tym parkowanie pojazdów w lasach;
 - ruchem lokalnym związanym z dojazdami do posesji.

Obszar Natura 2000 PLH240020 Ostoja Złotopotocka

Zagrożenie dla obszaru Natura 2000 Ostoja Złotopotocka stanowi głównie wzmożony ruch turystyczny, oraz budowanie bazy turystycznej poza zwartą zabudową. Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (SDF), wśród zagrożeń wymienia się.

Obszar Natura 2000 PLH240032 Ostoja Kroczycka

Do głównych zagrożeń obszaru należą:

- dla muraw kserotermicznych – zaniechanie wypasu, które uruchamia naturalną sukcesję; duży ruch turystyczny powodujący ich intensywne wydeptywanie, szczególnie w miejscach łatwo dostępnych;
- dla zarośli jałowca – zaniechanie wypasu; nadmierne ocienienie prowadzi do stopniowego zamierania jałowców;
- dla zbiorowisk muraw naskalnych oraz zbiorowisk paproci szczelinowych – wspinaczka skałkowa;
- dla zachowania siedliska ciepłolubnej buczyny – niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna (zbyt silne zwarcie drzewostanu eliminujące rośliny typowe dla ciepłolubnej buczyny, jak i jego zbytne rozrzedzenie sprzyjające wnikanii obcych gatunków, rębnia wielkopowierzchniowa, wprowadzanie sosny na siedlisku buczyny).

11 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw

i rozporządzeń.

Studium stanowi dokument o znaczeniu lokalnym, jednak przy jego sporządzaniu uwzględniono cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym dotyczące głównie:

- działań na rzecz zapewnienia realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, przystosowania do zmian klimatu, ochrony różnorodności biologicznej – Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 wpisująca się w priorytety planowanych działań w obszarze ochrony środowiska w skali Unii Europejskiej;
- ochrony powierzchni ziemi, racjonalnego gospodarowania i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- utrzymanie norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych – Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska; ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ochrony powietrza – ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.;
- prawidłowej gospodarki odpadami określonej w przepisach szczegółowych tj.: ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014;
- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz odpowiednie rozporządzenia do niej;
- popularyzacja odnawialnych źródeł energii (OZE) – pogodzenie dalszego wzrostu gospodarczego z dbałością o środowisko naturalne. Wykorzystanie jedynie paliw kopalnych powoduje zanieczyszczenie środowiska, a w konsekwencji zmiany klimatu, a także stwarza ryzyko ich stopniowego wyczerpywania się. Zgodnie z Dyrektywą 2009/28/WE do 2020 r. udział energii ze źródeł odnawialnych ma stanowić 20% w całkowitym zużyciu energii we Wspólnocie. Polska stoi przed ogromnym wyzwaniem i potrzebą dynamicznego rozwoju OZE, co znalazł odzwierciedlenie w projekcie „Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020”. Celem krajowym w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2020 r. jest osiągnięcie poziomu 15%. Rozwiązanie przyjęte w projekcie studium sprzyja osiągnięciu celów krajowych i międzynarodowych (wspólnotowych) – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE; Polityka Klimatyczna Polski, strategia Redukcji Gazów Ciężkich w Polsce do roku 2020 – studium wyznacza obszary, w granicach których możliwa jest realizacja elektrowni fotowoltaicznych; ze względu na wysokie walory krajobrazowe gminy i jej położenie w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd nie dopuszcza się lokalizacji turbin wiatrowych;
- ochrona korytarzy ekologicznych – Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody, Krajową Strategią Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, która jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro) – studium uwzględnia przebieg korytarzy ekologicznych wyznaczonych w opracowaniach wojewódzkich.

Ustalenia projektu studium umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie Lutomierska.

12 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny

12.1 Oddziaływanie na ludzi

W rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska. W wyniku realizacji ustaleń studium nie przewiduje się przekroczenia tych norm.

Studium wprowadza możliwość lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej (w znacznie mniejszym stopniu usług i terenów produkcyjnych) w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, wskazuje lokalizację farmy fotowoltaicznej, zachowuje istniejący układ drogowy i dopuszcza rozbudowę niezbędnej infrastruktury technicznej. Przewiduje się kontynuację eksploatacji złoża łutowiec, zgodnie z koncesją. Działania wynikające z realizacji ustaleń studium nie powinny mieć istotnego negatywnego wpływu na zdrowie ludzi, mogą jedynie powodować uciążliwości na etapie budowy obiektów, które będą miały bezpośredni, ale krótkotrwały lub chwilowy charakter. Będą to uciążliwości akustyczne związane z fazą budowy obiektów na poszczególnych terenach. Farmy fotowoltaiczne, w przeciwieństwie do innych źródeł odnawialnych, nie mają praktycznie żadnego oddziaływania na zdrowie ludzi. W zakresie układu drogowego nie planuje się jego rozbudowy, jedynie usprawnienie powiązań, urządzenie ciągów pieszych i rowerowych, poprawę stanu nawierzchni – wszystkie te działania wpływają korzystnie na obniżenie emisji spalin, hałasu i bezpieczeństwa na drogach.

Tereny mogące oddziaływać w większym stopniu na ludzi to przede wszystkim tereny PU, przeznaczone pod funkcje obiektów produkcyjnych, składów i magazynów. Tereny PU wskazano w Ludwinowie (dwa małe istniejące tereny), Bliźcach (jeden mały teren projektowany) i Niegowie (dwa tereny istniejące, dwa projektowane). Jedynie teren w Niegowie przy ul. Leśnej jest nowym terenem wprowadzonym w omawianym projekcie studium. Większe obiekty produkcyjne mogą powstać na terenie w Niegowie położonym przy drodze wojewódzkiej nr 786 o powierzchni 7 ha. Obszar ten ma istotnego ograniczenia dotyczące możliwości lokalizacji przedsięwzięć – jest położony w granicach PK Orlich Gniazd i w granicach projektowanego obszaru ochronnego GZWP nr 326 – nie należy się więc spodziewać obiektów szczególnie uciążliwych, ponadto położony jest w oddaleniu od zabudowy.

Złoże łutowiec jest eksploatowane, jednak położone jest w lesie w oddaleniu od zabudowy, nie wykorzystuje się metod strzałowych do jego wydobywania, w związku z czym nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na zdrowie ludzi.

Z uwagi na położenie gminy w zasięgu Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i jego otuliny, a także na zapisy studium, nie przewiduje się lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, (z wyjątkiem urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej).

Pole elektromagnetyczne

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określono w rozporządzeniu

Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192 poz. 1883).

Przez obszar gminy przebiegają jedynie linie elektroenergetyczne napięcia 15 kV, które wraz ze stacjami transformatorowymi tworzą układ, który całkowicie pokrywa zapotrzebowanie na energię elektryczną mieszkańców gminy oraz stwarza rezerwy, dzięki którym możliwe jest zasilenie nowych odbiorców indywidualnych. Nie przewiduje się budowy nowych linii wyższych napięć, możliwa jest jedynie budowa nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV wraz z odcinkami linii 15 kV, a także sieci niskiego napięcia.

Zgodnie z zapisami studium tereny pod liniami elektroenergetycznymi i w ich pasach technologicznych należy zagospodarować zgodnie z przepisami odrębnymi. Wzdłuż linii elektroenergetycznych średniego napięcia (15 kV) proponuje się pozostawienie pasów wolnych od zagospodarowania i zadrzewienia o szerokości 14 m (po 7 m w obie strony od osi linii).

Zachowanie odpowiedniej odległości od linii energetycznych (zakaz lokalizacji zabudowy w zasięgu stref ochronnych obowiązujących dla linii) pozwoli w znacznym stopniu ograniczyć narażenie ludności na niekorzystny wpływ tego typu instalacji i urządzeń.

Strefa sanitarna

Na terenie gminy zlokalizowane są 2 czynne cmentarze – w Niegowie i Sokolnikach, dla których należy zachować wymagane w przepisach odrębnych odległości od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności, ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych. W projekcie studium nie wyznacza się nowych cmentarzy. Zgodnie z zapisami studium należy zachować odległość cmentarza od zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na rysunku wyznacza się odpowiednio strefę 50 i 150 m od cmentarzy. W odniesieniu do zabudowy mieszkalnej strefie 50 m od cmentarza nie można lokalizować budynków mieszkalnych, a strefie 150 m można lokalizować budynki jedynie przy wyposażeniu terenu w sieć wodociagową. Studium nie wyznacza nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową w strefie 50 m, wskazano jednak możliwość lokalizacji nowej zabudowy w strefie 50–150 m w Niegowie, należy zaznaczyć jednak, że jest zabezpieczona możliwość podłączenia do sieci wodociągowej. Przy zachowaniu zgodności z przepisami odrębnymi nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi.

Hałas

Dopuszczalne poziomy hałasu są określone w ustalonym rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Na obszarze gminy głównym źródłem hałasu jest ruch komunikacyjny, szczególnie na drodze wojewódzkiej nr 789 Brusiek – Lelów, przy której leżą miejscowości Niegowa i Tomiszewice, przecinająca Park Krajobrazowy Orlich Gniazd. Ponadto układ drogowy gminy stanowią drogi powiatowe i drogi gminne, uczęszczane raczej lokalnie. W projekcie studium nie przewidziano zmian w układzie drogowym, jedynie remonty i budowę ścieżek pieszych i rowerowych, co może korzystnie wpływać na zmniejszenie hałasu. Przyrost zabudowy mieszkaniowej i usługowej będzie nieznaczny i nie spowoduje widocznego wzrostu ruchu na drogach. Natomiast rozbudowa istniejących i lokalizacja nowych usług turystyki UT będzie wpływać istotnie na zwiększenie ruchu samochodowego, zwłaszcza w weekendy w sezonie wakacyjnym. Należy jednak podkreślić, że nie przewiduje się przekroczeń norm.

Hałas przemysłowy, związany z funkcjonowaniem zakładów produkcyjnych czy wydobywaniem kopaliny, nie odgrywa w gminie znaczącej roli i nie przewiduje się znacznego wzrostu (jeden nowy większy teren PU w Niegowie położony jest z dala od zabudowy). W przypadku realizacji elektrowni fotowoltaicznych, poza etapem realizacji, nie przewiduje się wpływu na klimat akustyczny.

Do terenów chronionych przed nadmiernym hałasem na terenie gminy należą: tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci

i młodzieży, tereny przeznaczone na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, cele mieszkaniowo-usługowe. Zasięg i rodzaj terenów chronionych przed hałasem określa się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Studium wprowadza następujące zapisy mające na celu ochronę przed hałasem:

- usprawnienie połączeń komunikacyjnych, poprawa stanu nawierzchni dróg, realizacja ścieżek pieszych i rowerowych;
- ustalenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego standardów akustycznych terenu oraz minimalnych linii zabudowy dla poszczególnych kategorii dróg,
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej (lub zachowanie istniejącej) wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i przy zakładach produkcyjnych.

Przy zachowaniu zgodności z nakazami i ustaleniami zawartymi w projekcie studium oraz przy dotrzymaniu odpowiednich standardów jakości środowiska, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi.

Zagrożenia naturalne

W gminie Niegowa nie ma obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Udokumentowane osuwiska mają charakter punktowy, wystąpiły przy drogach – ich skutki zostały zlikwidowane a drogi umocnione. Wskazane obszary predysponowane do występowania ruchów masowych (potencjalnie) obejmują lasy lub grunty rolne, zwykle nieużytkowane, a studium nie wskazuje możliwości lokalizacji nowych terenów budowlanych w ich zasięgu.

12.2 Oddziaływanie na rośliny

W miejscu powstawania nowych obiektów na terenach dotychczas niezabudowanych nastąpi lokalne, bezpośrednie, długoterminowe i stałe zubożenie lub zlikwidowanie istniejącej roślinności, zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. W większości przypadków nowa zabudowa nie dotyczy cennych zbiorowisk roślinnych, gdyż lokalizowana jest głównie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, na gruntach ornych, obejmuje wtórnie powstające zadrzewienia – z zasady nie wprowadza się zabudowy na tereny leśne i użytki zielone. W kilku lokalizacjach nowa zabudowa obejmuje łąki, niewielkie fragmenty lasów, nieużytki,

Z założenia we wschodniej części gminy zabudowa istniejąca i planowana ma charakter zwarty, występuje wzdłuż dróg. W sołectwach Dąbrowno, Sokolniki, Bliżyce, Zagórze, Tomiszewice, Antolka, położonych poza obszarem PK Orlich Gniazd czy obszarami Natura 2000, nowe tereny budowlane, których zasięgi wyznaczono już we wcześniejszych dokumentach planistycznych, obejmują pola orne, udział użytków zielonych czy zadrzewień jest marginalny. Nie przewiduje się oddziaływań innych niż miejscowe zniszczenie pokrywy roślinnej (obszary z trwałą roślinnością) lub częściej po prostu zajęcia terenów (grunty rolne). Generalnie dopuszcza się lokalizację zabudowy związanej z gospodarstwami rolnymi na gruntach rolnych R, jednak obserwacja obecnych trendów lokalizacji zabudowy i aktywnego rolniczego wykorzystania gruntów ornych pozwala przypuszczać, że będą to przypadki nieliczne.

W sołectwach, w których zabudowa położona jest w granicach PK Orlich Gniazd: Ogorzelnik, Postaszowice, Mzurów, Niegowa, podobnie jak we wcześniej opisywanych, nową zabudowę lokalizuje się jedynie na aktywnie użytkowanych polach ornych, natomiast w położonych bardziej na zachód sołectwach: Niegówka, Moczydło pod nową zabudowę przeznaczono tereny gruntów ornych, ale zarośnięte przez drzewa i krzewy. W przypadku wprowadzenia zabudowy na tereny nieużytkowane rolniczo, na których następuje sukcesja roślinna, wkraczanie samosiewek sosny i innych gatunków pionierskich, trudno mówić o oddziaływaniu negatywnym. Zgodnie z planem ochrony Parku intensywna sukcesja naturalna wynikająca z zaprzestania prowadzenia upraw polowych zagraża cennym ekosystemom półnaturalnym i stanowi jedno z wymienianych zagrożeń dla Parku.

Siedliska chronione w ramach obszarów Natura 2000

Część sołectw: Bobolice, Mirów, Łutowiec, Niegowa, Brzeziny, Ludwinów, Trzebnów, Gorzków Nowy, Gorzków Stary położona jest w zasięgu obszarów Natura 2000. Poniżej omówiono przeznaczenie terenów inwestycyjnych w poszczególnych sołectwach w odniesieniu do potencjalnego oddziaływania na

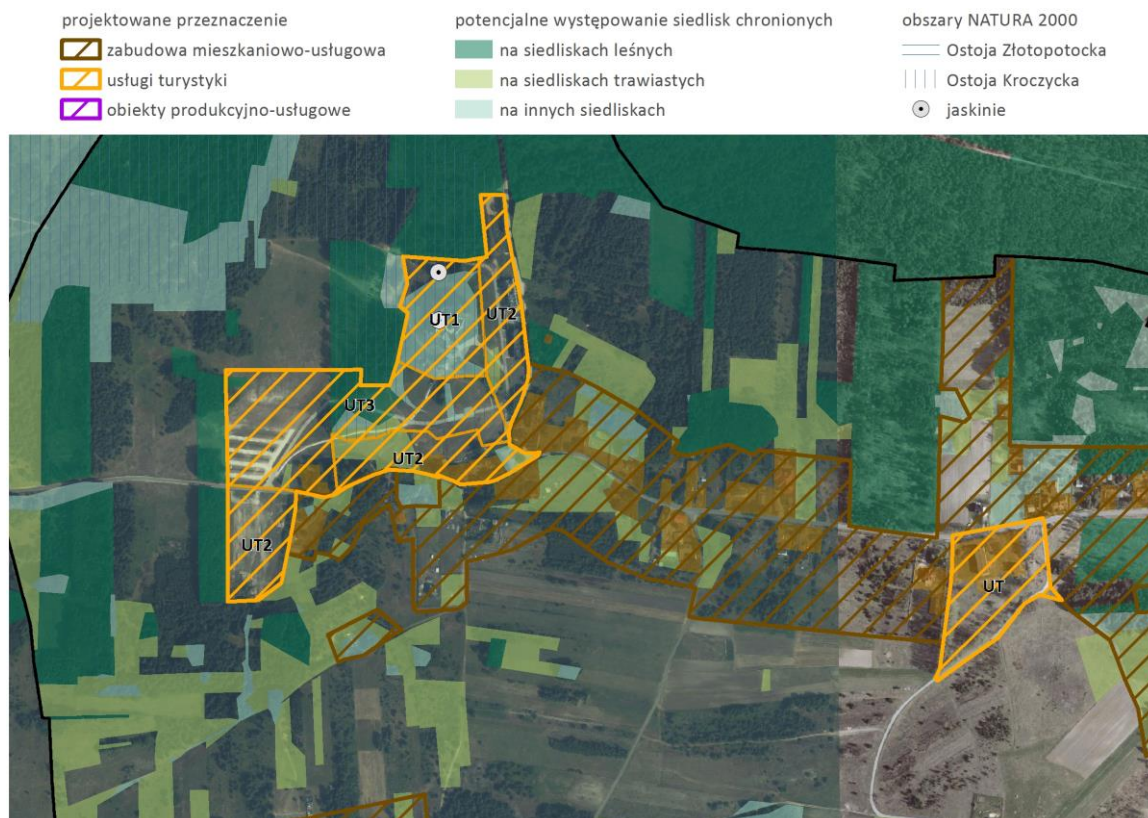
roślinność, w tym siedliska naturalne.

Bobolice

W Bobolicach jako potencjalne zagrożenie wskazano projektowane tereny usług turystyki UT zlokalizowane w okolicach ruin zamku – istniejącego kompleksu turystycznego obejmującego zrekonstruowany zamek, hotel i jego zaplecze, presja turystyczna jest tu bardzo silna. Są to tereny położone w obszarze Natura 2000 Ostoja Kroczycka, głównie obszary trawiaste z zadrzewieniami i zaroślami (w ewidencji są to tereny m.in. nieużytków, lasów i pastwisk). W toku prac projektowych i procedury opiniowania i uzgadniania stwierdzono, że ustalenia projektu studium nie kolidują z celami ochrony obszarów Natura 2000 ani z ustaleniami planu ochrony PK Orlich Gniazd. Tereny UT rozróżniono na tereny UT, UT1, UT2, UT3, dla których określono różne warunki zagospodarowania. Jedynie w terenach UT2 przewiduje się lokalizację nowych obiektów, natomiast na terenach UT1 i UT3 można lokalizować jedynie urządzenia terenowe. Zgodnie z raportami oddziaływania na środowisko sporządzonymi dla inwestycji zlokalizowanych na terenach UT2, realizacja przedsięwzięć zgodnie z projektem nie spowoduje zniszczenia, naruszenia oraz nie będzie się wiązała z żadnym innym rodzajem oddziaływaniem na gatunki i siedliska podlegające ochronie. Realizacja przedsięwzięcia może pozytywnie wpłynąć na organizację ruchu turystycznego w rejonie zamku Bobolice i sąsiadujących z nim cennych przyrodniczo terenów. Żywiłowy ruch turystyczny pozbawiony jakiegokolwiek bazy i alternatywy może zostać zastąpiony turystyką o charakterze bardziej zorganizowanym, poprzez zaoferowanie turystom innych możliwości wypoczynku i rekreacji na terenie obiektu. Może to znacznie ograniczyć niekorzystną penetrację najcenniejszych przyrodniczo fragmentów obszaru „Ostoj Kroczyckiej”.

Rysunek 22 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej – Bobolice

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

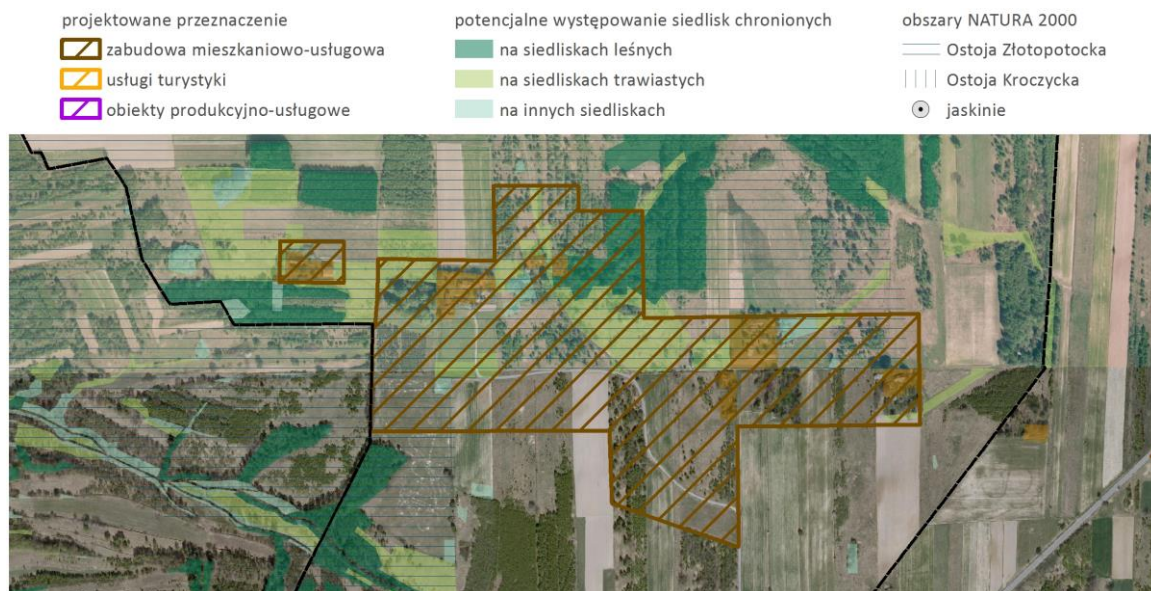
Brzeziny

W Brzezinach w okolicach istniejących gospodarstw wskazano obszary pod zabudowę (obszary wskazane we wcześniejszych dokumentach planistycznych). Większość terenu położona jest w obszarze

Natura 2000 Ostoja Złotopotocka. Grunty przeznaczone pod zabudowę to w większości grunty orne, w tym zarastające, młody drzewostan głównie brzozowy, niewielkie połacie pastwisk. Sposób użytkowania gruntów pozwala na stwierdzenie, że nie występują tu siedliska chronione.

Rysunek 23 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej – Brzeziny

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

Gorzków Nowy

W Gorzkowie Nowym istniejąca i projektowana zabudowa, głównie mieszkaniowa, usługowa, letniskowa M i M1 (obszary wskazane we wcześniejszych dokumentach planistycznych) zlokalizowana jest jedynie w pasie wzdłuż drogi. Są to grunty rolne i niewielkie płaty pastwisk. Sposób użytkowania gruntów pozwala na stwierdzenie, że nie występują tu siedliska chronione.

Rysunek 24 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej – Gorzków Nowy

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

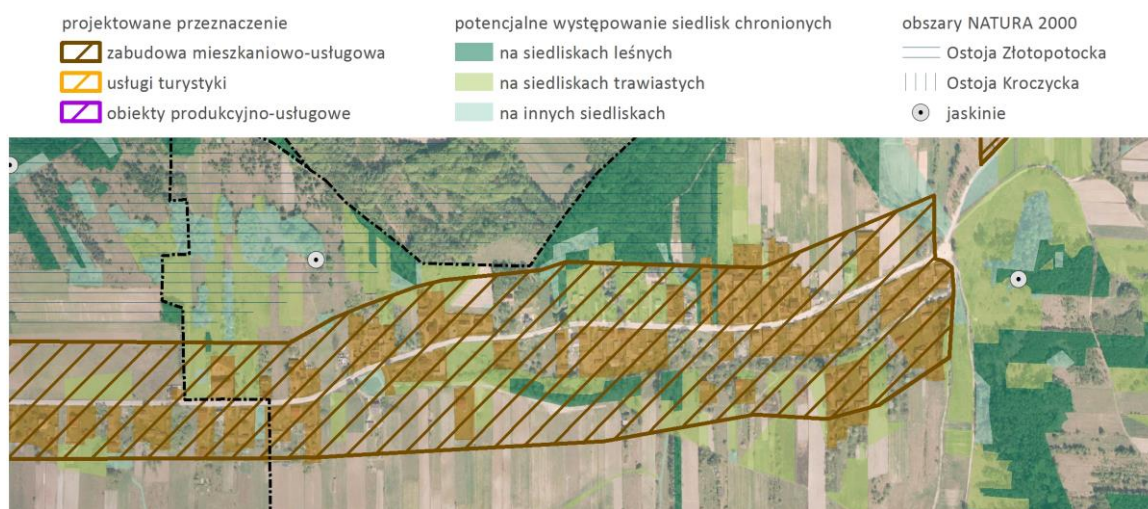

Gorzków Stary

W Gorzkowie Starym, podobnie jak w Gorzkowie Nowym, zabudowa kształtowana jest w zwarty kompleks wzdłuż drogi, są to tereny M1, które dopuszczają zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową, letniskową i nieuciążliwe usługi. Obszary zabudowy położone są właściwie poza granicami obszarów Natura 2000, pojedyncze niezainwestowane jeszcze tereny obejmują głównie fragmenty pól, roślinność ruderalną. Sposób użytkowania gruntów pozwala na stwierdzenie, że nie występują tu siedliska chronione. Lokalizacja zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) może wiązać się ze zwiększonym ruchem na przyległych terenach (piesze, konne, rowerowe wędrówki) wiążącym się z wydeptywaniem, jednak będzie to oddziaływanie mało znaczące.

Rysunek 25 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej – Gorzków Stary

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

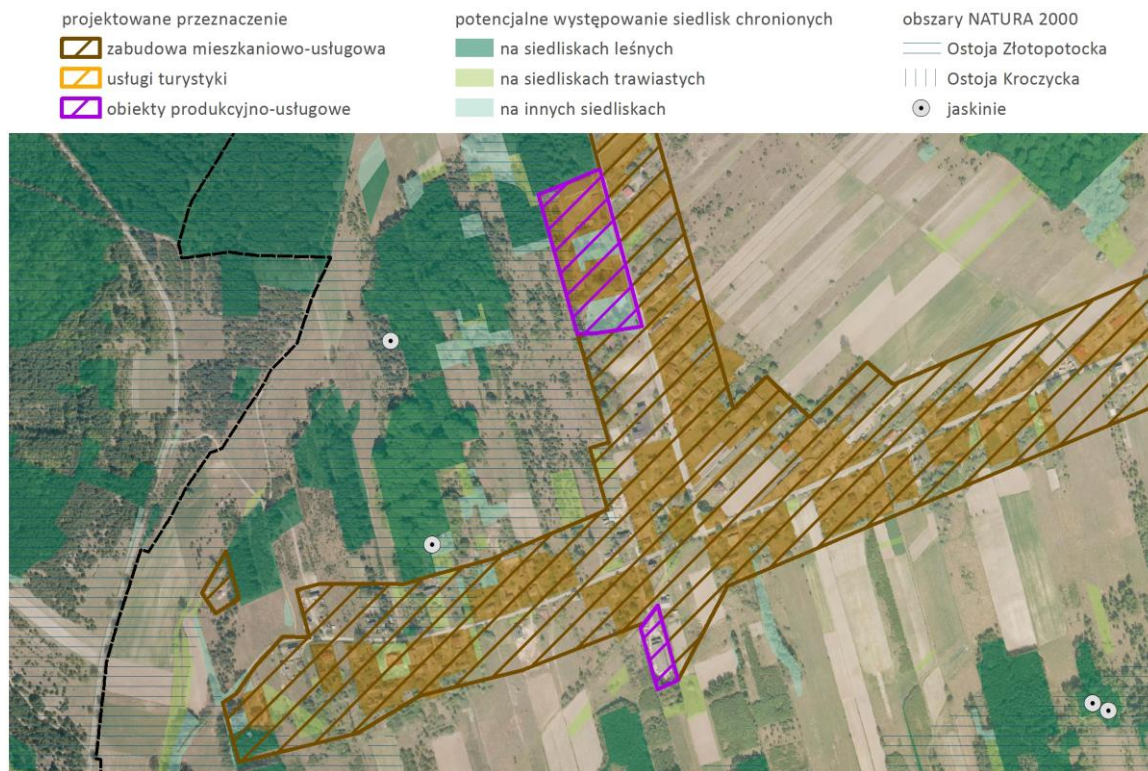

Ludwinów

W Ludwinowie zabudowa kształtowana jest w zwarty kompleks na skrzyżowaniu dróg, są to tereny M, które dopuszczają zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową i nieuciążliwe usługi a także pojedyncze, istniejące już obiekty o charakterze produkcyjnym (tereny PU). Obszary zabudowy położone są właściwie poza granicami obszarów Natura 2000, niezainwestowane tereny obejmują głównie fragmenty pól, pojedyncze zadrzewienia, roślinność ruderalną. Sposób użytkowania gruntów pozwala na stwierdzenie, że nie występują tu siedliska chronione.

Rysunek 26 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej – Ludwinów

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

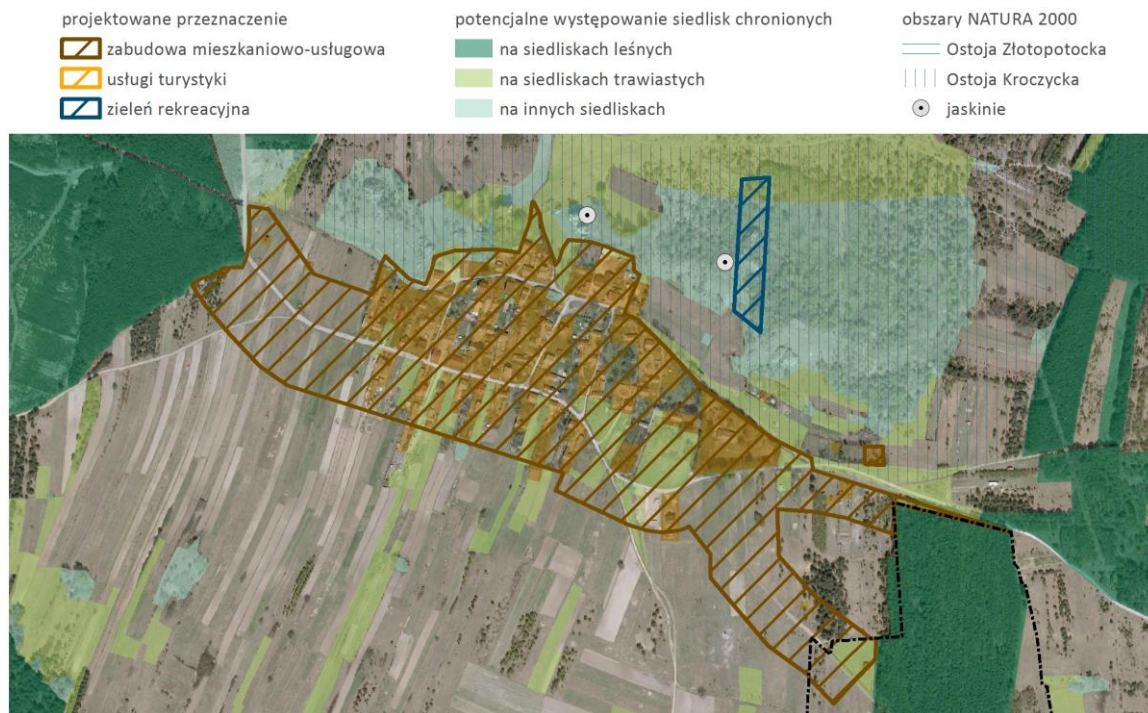
Łutowiec

W Łutowcu istniejąca zabudowa zlokalizowana jest tuż przy wzniesieniu z kompleksem skałek. Najcenniejszy fragment włączono do obszaru Natura 2000 Ostoja Kroczycka. Od strony Ostoi nie przewiduje się nowej zabudowy. Nowa zabudowa lokalizowana będzie od strony południowej, gdzie występują jedynie pola orne. Jedyne negatywne oddziaływania mogą wystąpić w przypadku zwiększonego ruchu turystycznego w związku z lokalizacją nowego terenu UT (niewidocznym na rysunku poniżej) lub ewentualnym rozwojem zabudowy letniskowej, choć z zasady nie przewidziano jej w studium w tej lokalizacji (są to tereny M).

Ponadto wyznaczono teren ZR zieleni rekreacyjnej. W terenie tym nie planuje się lokalizacji zabudowy, jedynie urządzenia sportowo-rekreacyjne, ścieżki dydaktyczne, ciągi piesze, ciągi rowerowe itp. przy jednoczesnym utrzymaniu dominacji terenów otwartych. Spowoduje to lokalnie większą presję na roślinność, wydeptywanie, ewentualnie punktową likwidację szaty roślinnej w miejscach lokalizacji np. ławek, altanek turystycznych, jednak w długoterminowej perspektywie będzie to działanie pozytywne, pozwoli na ukierunkowanie ruchu turystycznego i odciążenie pozostałego obszaru.

Rysunek 27 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej –Łutowiec

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

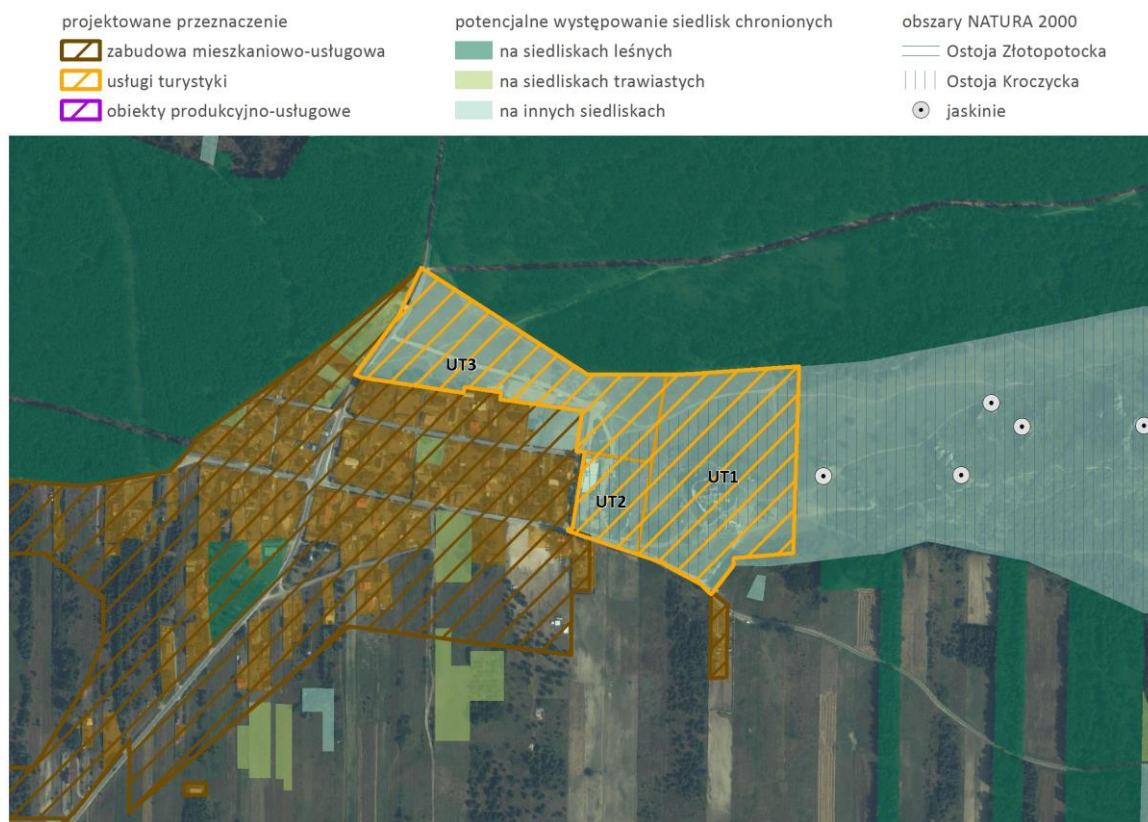

Mirów

W Mirowie jako potencjalne zagrożenie wskazano projektowane tereny usług turystyki UT zlokalizowane w okolicach ruin zamku. Są to tereny położone w obszarze Natura 2000 Ostoja Kroczycka, głównie obszary trawiaste z nielicznymi zaroślami (w ewidencji są to tereny nieużytków). W toku prac projektowych i procedury opiniowania i uzgadniania stwierdzono, że ustalenia projektu studium nie kolidują z celami ochrony obszarów Natura 2000 ani z ustaleniami planu ochrony PK Orlich Gniazd. Tereny UT rozróżniono na tereny UT, UT1, UT2, UT3, dla których określono różne warunki zagospodarowania. Jedynie w terenach UT2 przewiduje się lokalizację nowych obiektów, natomiast na terenach UT1 i UT3 można lokalizować jedynie urządzenia terenowe. Zgodnie z raportami oddziaływania na środowisko sporządzonymi dla inwestycji lokalizowanych na terenach UT2, realizacja przedsięwzięć zgodnie z projektem nie spowoduje zniszczenia, naruszenia oraz nie będzie się wiązała z żadnym innego rodzaju oddziaływaniem na gatunki i siedliska podlegające ochronie. Realizacja przedsięwzięcia może pozytywnie wpłynąć na organizację ruchu turystycznego w rejonie zamku Bobolice i sąsiadujących z nim cennych przyrodniczo terenów. Żywiłowy ruch turystyczny pozbawiony jakiegokolwiek bazy i alternatywy może zostać zastąpiony turystyką o charakterze bardziej zorganizowanym, poprzez zaoferowanie turystom innych możliwości wypoczynku i rekreacji na terenie obiektu. Może to znacznie ograniczyć niekorzystną penetrację najcenniejszych przyrodniczo fragmentów obszaru „Ostoy Kroczyckiej”.

Rysunek 28 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej – Mirów

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

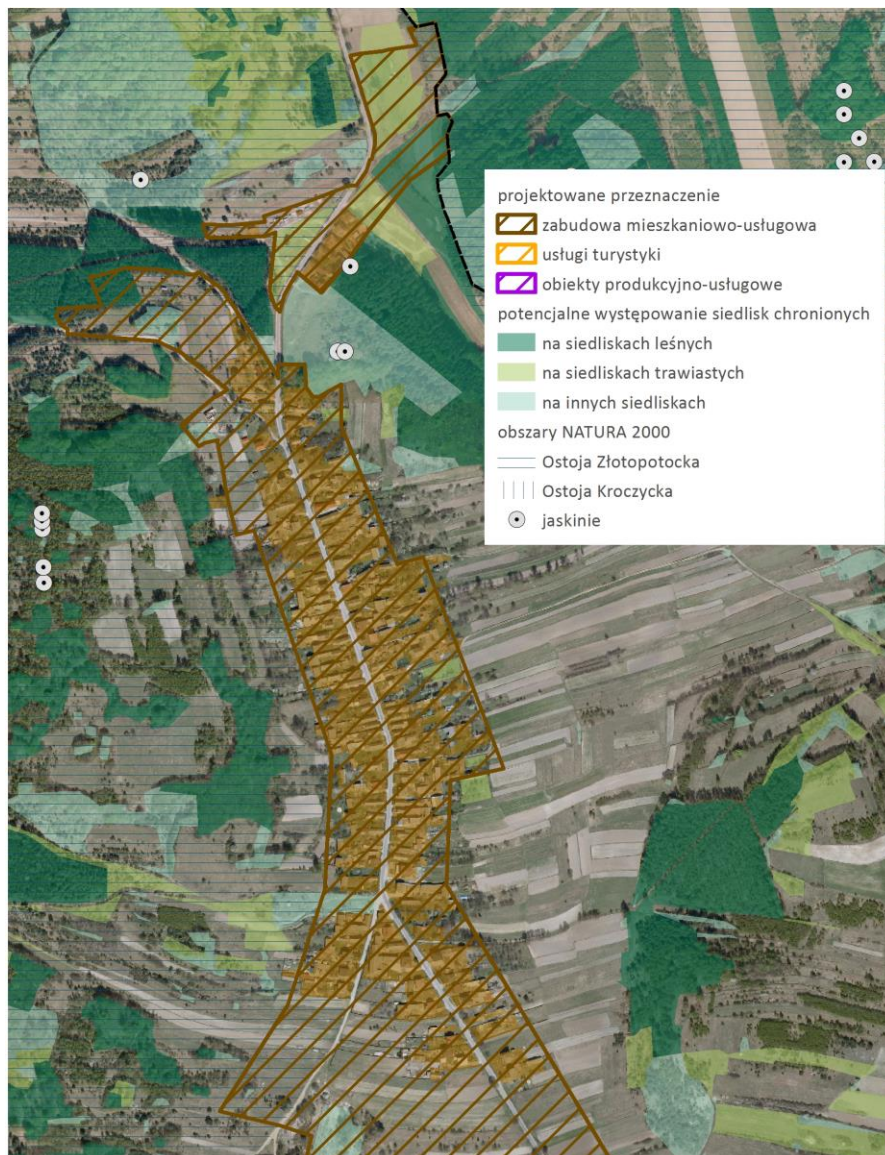

Trzebników

W Trzebniewie przewiduje się powstanie nowego dużego kompleksu zabudowy M1 w południowej części miejscowości – obszar ten w całości pokrywają pola orne z niewielkim płatem lasu, które w dużej mierze uległy sukcesji. Zarówno na polach ornych jak i w zaroślach i młodnikach sosnowo-brzozowych nie występują cenne i chronione siedliska. Od północnej strony miejscowości wyznaczono niewielkie nowe tereny inwestycyjne M i M1 znajdujące się w granicach Ostoi Złotopotockiej z niewielkim płatem lasu – młodym drzewostanem sosnowym. Przeznaczenie tego terenu pod zabudowę nie wiąże się z negatywnymi skutkami poza lokalnym zniszczeniem szaty roślinnej i wycięciem fragmentu drzewostanu.

Rysunek 29 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle szaty roślinnej – Trzebnów

źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE, ortofotomapy i danych GDOŚ

Podsumowanie

We wszystkich omawianych terenach inwestycyjnych w wyniku powstania nowej zabudowy obszarów wprowadzone zostaną gatunki obce, które mogą przyczynić się do zmiany szaty roślinnej na omawianym terenie. Będzie to wtórne oddziaływanie ustaleń projektu studium.

Ponadto lokalizacja nowych terenów UT1, UT2, UT3 w Mirowie i Bobolicach, zagospodarowanych zgodnie z zasadami opisanymi w studium, decyzje o warunkach zabudowy, decyzjami środowiskowymi i zgodnie z ocenianym w raporcie projektem architektonicznym, nie powinna prowadzić do negatywnych oddziaływań na szatę roślinną. Jedynie w terenach UT2 przewiduje się lokalizację nowych obiektów, natomiast na terenach UT1 i UT3 można lokalizować jedynie urządzenia terenowe. Zgodnie z raportami oddziaływania na środowisko sporządzonymi dla inwestycji lokalizowanych na terenach UT2, realizacja przedsięwzięć zgodnie z projektem nie spowoduje zniszczenia, naruszenia oraz nie będzie się wiązała z żadnym innego rodzaju oddziaływaniem na gatunki i siedliska podlegające ochronie. Realizacja przedsięwzięć może pozytywnie wpłynąć na organizację ruchu turystycznego w rejonie zamku Bobolice i sąsiadujących z nim cennych przyrodniczo terenów. Żywiłowy ruch turystyczny pozbawiony

jakiegokolwiek bazy i alternatywy może zostać zastąpiony turystyką o charakterze bardziej zorganizowanym, poprzez zaoferowanie turystom innych możliwości wypoczynku i rekreacji na terenie obiektu. Może to znacznie ograniczyć niekorzystną penetrację najcenniejszych przyrodniczo fragmentów obszaru „Ostoi Kroczyckiej”.

Zasadniczo najcenniejsze przyrodniczo obszary – kompleksy leśne, płaty użytków zielonych i nieużytków – zostają zachowane i podlegają ochronie, co ocenia się pozytywnie. Ponadto najcenniejsze zbiorowiska oraz gatunki roślin są chronione na mocy przepisów odrębnym, poprzez ustanowienie form ochrony przyrody tj.:

- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd wraz z otuliną;
- obszar Natura 2000 SOO: PLH240020 Ostoja Złotopotocka;
- pomniki przyrody;
- ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.

Należy nadmienić, że na terenie PK Orlich Gniazd istotnym problemem jest zarastanie nieużytkowanych pól i łąk, co wiąże się z degradacją siedlisk (głównie muraw) i walorów krajobrazowych. W najcenniejszym w gminie miejscu – okolicach zamków w Mirowie i Bobolicach, objętych obszarem Natura 2000 Ostoja Kroczycka – wyznaczono teren Zn, dla którego określono m.in. *utrzymanie dominacji terenów otwartych z ochroną ciągłości ekosystemów w skali lokalnej i ponadlokalnej*. Natomiast w ogólnej w polityce ochrony gleb i polityce ochrony przyrody i krajobrazu wpisano:

- zalesienie obszarów zagrożonych erozją wodną oraz gruntów marginalnych dla rolnictwa, z pominięciem miejsc otwarcia widokowych i cennych nieleśnych zbiorowisk roślinnych, zwłaszcza w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd;
- zapobieganie na terenach rolniczych postępowaniu niekontrolowanej sukcesji wtórnej zagrażającej cennym ekosystemom półnaturalnym.

Powyższe zapisy zwracają uwagę na potrzebę ochrony cennych siedlisk nieleśnych, co może pośrednio przyczynić się do ochrony tych siedlisk.

12.3 Oddziaływanie na zwierzęta

Ustalenia projektu studium nie powinny stworzyć bezpośredniego zagrożenia dla fauny analizowanego terenu, aczkolwiek wprowadzenie nowych obszarów zabudowy wpływa na dotychczasowe funkcjonowanie występujących tam gatunków zwierząt, przekształcając ich siedliska i zmuszając do zmiany żerowisk i miejsc rozrodu. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe i stałe, o charakterze lokalnym. Na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi sukcesywna zmiana składu gatunkowego na charakterystyczny dla terenów synantropijnych. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne. Nie przewiduje się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ większość terenów nowej zabudowy zlokalizowana jest w połączeniu z terenami zabudowy już istniejącej lub w ich sąsiedztwie, na terenach w głównej mierze użytkowanych rolniczo. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu cennych gatunków zwierząt.

Przez teren gminy przebiegają szlaki migracji dużych ssaków drapieżnych oraz kopytnych. Nie przewiduje się, aby wprowadzone tereny spowodowały przerwanie szlaków migracji ssaków. Potencjalny rozwój zabudowy w tych rejonach nie powoduje zaniku cennych siedlisk, są to głównie grunty orne, może natomiast przyczynić się zintensyfikowania niekorzystnego oddziaływania barier powierzchniowych na swobodną migrację gatunków.

Projekt studium w zakresie lokalizacji nowej zabudowy w granicach korytarzy migracji zwierząt:

- a) powiela ustalenia dotychczasowych dokumentów planistycznych, m.in. duży teren przeznaczony pod zabudowę M w Trzebniowie czy położony przy drodze wojewódzkiej, w lesie teren UT; przewiduje się również rozbudowę miejscowości Łutowiec (M) i Bobolice (M i M1);
- b) wprowadza kilka nowych terenów inwestycyjnych M – wszystkie są niewielkie i położone

przy obszarach zabudowanych;

c) wprowadza nowe tereny UT, UT1, UT2, UT3:

- a. **2, 3** – dwa duże tereny w Mirowie i Bobolicach – położone w granicach korytarzy ekologicznych, w PK Orlich Gniazd, w obszarze Natura 2000 Ostoja Kroczycka (Mirów i Bobolice);
- b. **1** – jeden nowy duży teren w okolicy Łutowca – położony w granicach korytarzy ekologicznych, w PK Orlich Gniazd;
- c. **4, 5** – dwa małe tereny położone w Moczydle – położone w PK Orlich Gniazd, 4 przy istniejącej zabudowie, poza korytarzami ekologicznymi, 5 w granicach korytarzy ekologicznych w otoczeniu płątów lasu;

d) na terenach R może powstawać nowa zabudowa, ale wyłącznie wchodząca w skład istniejących gospodarstw rolnych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych w zakresie ochrony PK Orlich Gniazd.

Rysunek 30 Lokalizacja nowych terenów UT, UT1, UT2, UT3, mogących negatywnie oddziaływać na zwierzęta – możliwość migracji, w Mirowie, Bobolicach i Łutowcu oraz w Moczydle

źródło: opracowanie własne na podstawie projektu studium

Spośród opisanych powyżej terenów w większości przewiduje się nieznaczne negatywne i bardzo lokalne oddziaływania, jedynie tereny UT, UT1, UT2, UT3 mogą charakteryzować się oddziaływaniem istotnym (nr 1, 2, 3, 5). Tereny UT, UT1, UT2, UT3 charakteryzują się dużą powierzchnią (1 – ok. 22 ha, 2 – 6,5 ha, 3 – 8,7 ha, w Moczydle teren nr 5 jest niewielki – 0,5 ha), umożliwiają lokalizację nowej zabudowy, w tym hoteli, obiektów handlowych, sportowych i towarzyszącej im infrastruktury technicznej i drogowej. Lokalizacji tych obiektów we wskazanych lokalizacjach wiąże się z bezpośrednim oddziaływaniem poprzez zajęcie terenu (likwidacją siedliska) i stworzenie fizycznej bariery (szczególnie teren nr 1, który nie stanowi kontynuacji istniejącej zabudowy, jak tereny 2 i 3), a także działaniem pośrednim, poprzez wzmożenie ruchu turystycznego, drogowego, które może się kumulować z już istniejącym ruchem. Obecne dane nie pozwalają na prognozowanie istotnych oddziaływań, dlatego należy wnikliwie przyrzeć się planowanym inwestycjom w kolejnych etapach prac planistycznych i wydawanych pozwoleń.

W toku prac projektowych tereny UT w Mirowie i Bobolicach rozróżniono na tereny UT1, UT2, UT3, dla których określono różne warunki zagospodarowania. Do nowej zabudowy wyznaczono tereny UT2, obejmujące tereny, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy i decyzje środowiskowe. Raporty sporządzone na potrzeby procedury OOS wykazały m.in. że realizacja przedsięwzięć zgodnie z projektem nie spowoduje zniszczenia, naruszenia oraz nie będzie się wiązało z żadnym innego rodzaju oddziaływaniem na gatunki i siedliska podlegające ochronie.

W studium wyznacza się również miejsca lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych – większych instalacji o mocy powyżej 100 kW. Mogą one powstać na zboczach o wystawie południowo-zachodniej, w okolicach Antolki i Bliżyc, na powierzchni ok. 15 ha. Są to pola orne i pojedyncze zadrzewienia. Bezpośrednio lokalizacja farm fotowoltaicznych spowoduje zajęcie siedlisk fauny, jednak z uwagi na położenie w typowo rolniczym krajobrazie, niestanowiącym cennego obszaru lęgowego czy żerowiskowego, nie przewiduje się istotnego negatywnego oddziaływania. Teren gminy nie został włączony w sieć korytarzy ornitologicznych wyznaczonych w opracowaniach wojewódzkich, nie przewiduje się więc negatywnego oddziaływania na populację ptaków, związanego z błyskami i niebezpieczeństwem przyciągania ptaków mylących farmę z taflą wody. Dokładna lokalizacja elektrowni zostanie wskazana na etapie procedury sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ostateczne przesądzenie o możliwości lokalizacji instalacji ogniw fotowoltaicznych zostanie dokonane na późniejszym etapie, jednak ich rozmieszczenie nie może powodować poszerzenia zasięgu stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu poza granice wyznaczonego obszaru, więc nie przewiduje się, aby tereny farm fotowoltaicznych powstały w innych, cennych przyrodniczo obszarach.

Rysunek 31 Lokalizacja obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – elektrownie fotowoltaiczne względem zagospodarowania terenu i tras migracji zwierząt

źródło: opracowanie własne na podstawie projektu studium

Ponadto studium wyznacza tereny PG i PU. Teren PG obejmuje istniejący obszar i teren górniczy wydobywania złoża łutowiec, eksploatacja odbywa się od 1996 r., więc nie przewiduje się nowych oddziaływań. Tereny PU są niewielkie, zlokalizowane przede wszystkim w Niegowie, jeden nowy większy teren zlokalizowano przy drodze wojewódzkiej. Nie przewiduje się oddziaływań innych niż bezpośrednie zajęcie siedliska, ewentualnie hałas o niewielkim zasięgu.

Nie przewiduje się, aby przyjęte w studium rozwiązania miały znaczący negatywny wpływ na lokalne jak i krajowe populacje zwierząt, w tym gatunków chronionych. Polityka ochrony przyrody przyjęta w studium wskazuje m.in.:

- *zachowanie drożności powiązań ekologicznych, szczególnie w korytarzach migracji dużych ssaków, poprzez:*
 - *ograniczanie zabudowy, unikanie rozpraszania zabudowy i w przypadku zwartej zabudowy – pozostawianie luk;*
 - *zachowanie płatów leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych, kształtowanie zalesień i zadrzewień w sposób pozwalający na zmniejszenie przestrzennej izolacji ekosystemów leśnych oraz umożliwiającą tworzenie wewnętrznej sieci powiązań przyrodniczych;*
- *kształtowanie zróżnicowanej struktury przyrodniczej – mozaiki siedliskowej:*
 - *ochrona kompleksów leśnych, w szczególności lasów Skarbu Państwa, pełniących funkcje lasów ochronnych, w tym wodochronnych i glebochronnych;*
 - *kształtowanie struktury rolniczej przestrzeni produkcyjnej, umożliwiające zachowanie istniejących zasobów biocenozy o charakterze naturalnym i wykształcenie się nowych, w tym śródpolnych oczek, zadrzewień;*
 - *zapobieganie na terenach rolniczych postępowaniu niekontrolowanej sukcesji wtórnej zagrażającej cennym ekosystemom półnaturalnym;*

12.4 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczną można rozumieć jako stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także odmian roślin oraz ras zwierząt użytkowych. Różnorodność biologiczna występuje zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.

Realizacja ustaleń projektu studium spowoduje utratę istniejących siedlisk w wyniku zabudowy terenów do tej pory niezainwestowanych (przede wszystkim pól uprawnych). Zmiany te spowodują lokalne straty w bioróżnorodności, na skutek przekształcenia występujących tu warunków przyrodniczych. W przypadku wkroczenia zabudowy na tereny użytkowane rolniczo nie można mówić o istotnych stratach bioróżnorodności. Zmniejszeniu ulegnie powierzchnia terenów biologicznie czynnych, zmniejszy się powierzchnia terenów, na których w naturalny sposób może zachodzić proces infiltracji wód opadowych, lecz nie ulegną zniszczeniu cenne biocenozy.

Projekt studium wprowadza zapisy, które w prawidłowy sposób chronią najcenniejsze obszary przyrodnicze gminy, charakteryzujące się największą bioróżnorodnością. Wskazuje na konieczność dostosowania polityki przestrzennego zagospodarowania do zasad i warunków wynikających z nadrzędnej dla danego obszaru polityki ekologicznej ustalonej w planie ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, przyjętym uchwałą Nr IV/48/2/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r. Ochronie podlegają kompleksy leśne, murawy ze skałkami, generalnie wyłącza się spod zabudowy tereny podmokłe z roślinnością łąkową. Jako obszary wyłączone spod możliwości zabudowy w studium wymienia się:

- tereny lasów (ZL),
- tereny zieleni nieurządzonej (Zn).

Ważnym zadaniem mającym na celu ochronę bioróżnorodności jest zachowanie ciągłości powiązań ekologicznych. W celu ochrony cennych gatunków i siedlisk, wyznaczono sieć korytarzy ekologicznych, celem umożliwienia swobodnego przepływu informacji genetycznej. W opracowaniu ekofizjograficznym posłużono się koncepcją korytarzy ekologicznych wyznaczoną w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, które obejmują zachodnią i centralną część gminy. Jak opisano w rozdziale dot. oddziaływania na zwierzęta (12.3), nie przewiduje się, aby wprowadzone tereny spowodowały przerwanie szlaków migracji ssaków. Potencjalny rozwój zabudowy w tych rejonach nie powoduje zaniku cennych siedlisk, są to głównie grunty orne, może natomiast

przyczynić się zintensyfikowania ruchu turystycznego. Studium w celu zachowania drożności szlaków migracji wprowadza zapisy wymienione w rozdziale powyżej.

W wyniku realizacji zabudowy na terenach dotychczas użytkowanych rolniczo, nastąpi zmniejszenie powierzchni siedlisk, co może wiązać się zeubożeniem świata roślin i zwierząt. Wraz z zabudową pojawią się nowe gatunki roślin, jednak w większości przypadków będą to gatunki niedostosowane do lokalnych warunków siedliskowych i niezgodne z ich naturalnym zasięgiem. Można wówczas mówić o wzroście różnorodności gatunków, ale nie o zwiększeniu bioróżnorodności, która wyraża się w tworzeniu w pełni funkcjonującej biocenozy. Globalna strategia ochrony różnorodności biologicznej wymienia wprowadzanie gatunków obcych, jako jedną z bezpośrednich przyczyn zmniejszania się różnorodności biologicznej, dlatego też zaleca się wprowadzanie w miarę możliwości gatunków rodzimych. Wprowadzenie obszarów zabudowy, będzie powodowało wtórne, długoterminowe i stałe oddziaływanie na różnorodność biologiczną mające charakter lokalny.

Z uwagi na zachowanie terenów najcenniejszych przyrodniczo, a wprowadzenie terenów budowlanych głównie w granicach terenów rolnych, oddziaływanie negatywne na różnorodność biologiczną nie będzie oddziaływaniem znaczącym. Zmiany te nie spowodują przerwania powiązań ekologicznych przy zachowaniu odpowiednich luk w zabudowie na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

12.5 Oddziaływanie na wodę

W związku z głównym kierunkiem rozwoju, czyli rozwojem terenów zabudowy mieszkaniowej, wzrośnie ilość wytwarzanych ścieków bytowo-gospodarczych. W związku z aktualnym nierównomiernymi rozwojem sieci kanalizacyjnej w stosunku do sieci wodociągowej, może nastąpić zwiększenie się poboru wód i związane z tym zwiększenie ilości wytwarzanych ścieków.

Gmina położona jest w zasięgu szczelinowo-krasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Jury Górnej – GZWP nr 326 Częstochowa E. Wszystkie ujęcia pobierają wody z tego poziomu wodonośnego. Zbiornik jest silnie narażony na migrację zanieczyszczeń z powierzchni terenu – miejsca najbardziej podatne wskazano jako projektowane obszary ochronne GZWP, dla których opracowano *Koncepcję przestrzennego zagospodarowania terenu w aspekcie ochrony wód podziemnych*. W odniesieniu do zakazów, nakazów i zaleceń, realizacja ustaleń projektu studium w granicach projektowanego obszaru ochronnego:

- nie będzie skutkowało lokalizacją obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska wodnego, takich jak: składowiska odpadów, wylewiska ścieków, rurociągi transportujące substancje niebezpieczne dla środowiska, składy stacji przeładunku paliw płynnych i produktów chemicznych, drogi ekspresowe i autostrady itp.
- złożę łutowiec eksploatowane jest odkrywkowo z warstwy niezawodnionej, co nie wiąże się z obniżaniem zwierciadła wody podziemnej w wyrobisku; obszar jest stopniowo rekultywowany w kierunku leśnym, więc odkrywka nie będzie stanowiła zagrożenia dla jakości wód podziemnych;
- w projektowanym obszarze ochronnym wprowadza się zakaz lokalizacji ferm hodowlanych o liczbie zwierząt powyżej 50 DJP – obecnie znajduje się jedna ferma w Ogorzelniku; w projekcie studium wprowadzono zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, w tym ferm hodowlanych powyżej 210 DJP; studium nie wprowadza bezpośrednio ograniczenia dla lokalizacji ferm powyżej 50 DJP, ale:
 - na obszarach objętych formami ochrony przyrody i ich otulinach fermy hodowlane powyżej 40 DJP są przedsięwzięciami mogącymi potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i mogą wymagać przeprowadzenia procedury OOS, w ramach której oceniony zostanie ich wpływ na środowisko, w tym wody podziemne;
 - w granicach PK Orlich Gniazd (czyli na prawie całym obszarze ochronnym GZWP) generalnie zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco

oddziaływać na środowisko, ponadto liczne ograniczenia wynikają z planu ochrony parku;

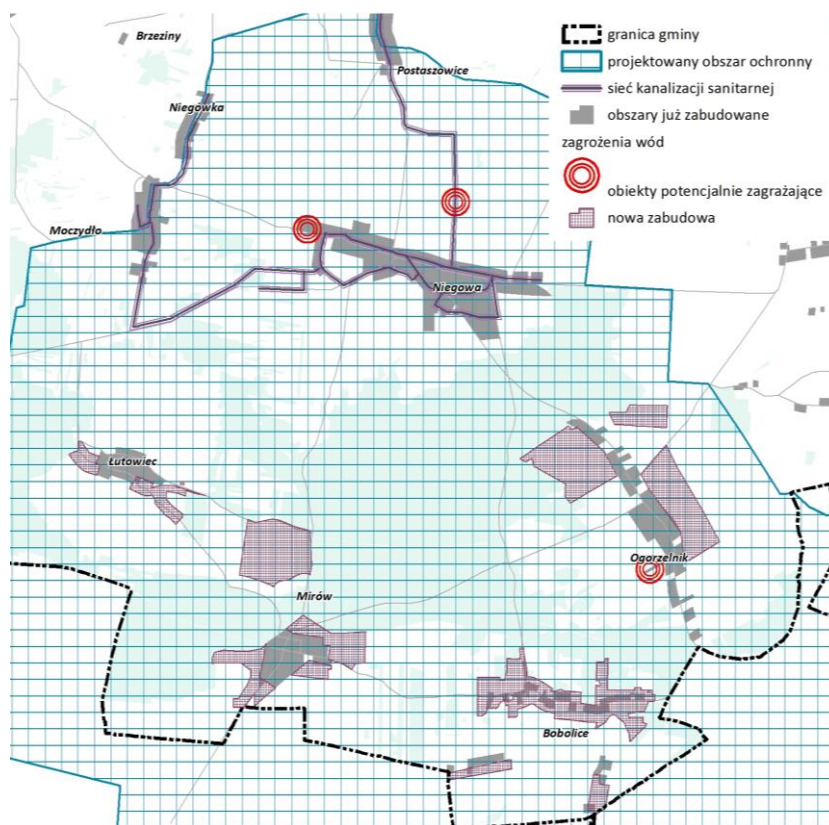
- na terenach UT i innych mogą powstawać parkingi, w granicach projektowanego obszaru ochronnego zakazuje się lokalizacji parkingów samochodowych lub zespołów parkingów samochodowych dla więcej niż 500 samochodów osobowych; obecnie trudno jest stwierdzić, jakiej wielkości będą parkingi, natomiast plan ochrony PK Orlich Gniazd i inne przepisy wprowadzają istotne ograniczenia co do wielkości parkingów;
- w granicach projektowanego obszaru ochronnego powinno się rozwijać sieć kanalizacji sanitarnej; obecnie kanalizacją objęte są jedynie miejscowości: Niegowa, Moczydło, Niegówka oraz Postaszowice. Oczyszczalnia ma rezerwę przepustowości, wskazuje się do objęcia siecią Łutowiec Mirów, Bobolice i Ogorzelnik, jednak terminy realizacji przedsięwzięcia nie są sprecyzowane. W celu ochrony wód podziemnych studium ustala w granicach projektowanego obszaru ochronnego m.in. zakaz budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – jeśli nie ma dostępu do sieci kanalizacji należy odprowadzać nieczystości do szczelnych pojemników. Ponieważ to rozwiązanie niesie ryzyko zanieczyszczeń, należy regularnie przeprowadzać kontrolę stanu technicznego zbiorników oraz częstotliwości i miejsca wywozu ścieków;
- w pobliżu cmentarza w Niegowie w odległości 500 m w kierunku spływu wód podziemnych nie ma ujęć wód podziemnych; cała miejscowość jest zwodociągowana.

Należy podkreślić, że docelowo planowane jest przyjęcie odpowiedniego rozporządzenia przez dyrektora RZGW zatwierdzającego projektowany obszar ochronny, a tym samym – wejście w życie nadrzędnych przepisów.

Na pozostałym terenie, poza projektowanym obszarem ochronnym GZWP, zagrożenie dla wód podziemnych jest dużo mniejsze, jednakże należy dążyć do ograniczania źródeł zanieczyszczeń. Głównym źródłem jest nieuregulowana gospodarka ściekowa, należałoby dążyć do doprowadzenia sieci kanalizacji do jak największej liczby miejscowości, jednakże takie działania nie znajdują się obecnie w planach inwestycyjnych. Studium dopuszcza możliwość realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków, zwłaszcza studni chłonnych, poza projektowanym obszarem ochronnym GZWP. Jest to rozwiązanie bardziej korzystne od szamb, które często celowo są rozszczelniane. Należy podkreślić konieczność kontroli tych zbiorników.

Oprócz kwestii gospodarki ściekowej ważne jest również unikanie innych, zwykle punktowych zagrożeń. Studium nie wprowadza bezpośrednio lokalizacji takich obiektów – nie przewiduje się wydobywania kopalin, lokalizacji dużych obiektów przemysłowych, ferm hodowli zwierząt, itp. Dodatkowo liczne ograniczenia niesie położenie w parku krajobrazowym i jego otulinie.

W wyniku realizacji ustaleń projektu studium nie przewiduje się bezpośrednich negatywnych oddziaływań na wody, zarówno powierzchniowe, jak i podziemne. Mogą one być jedynie incydentalnie zanieczyszczone w drodze infiltracji niepożądanymi spływami z terenów zabudowanych oraz w przypadku awarii sieci kanalizacyjnej, urządzeń produkcyjnych, czy podczas zdarzenia drogowego z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. Będą to oddziaływania pośrednie, krótkoterminowe. Prawdopodobieństwo wystąpienia tego rodzaju oddziaływania jest bardzo niewielkie. Będą to oddziaływania o charakterze lokalnym.

Rysunek 32 Wskazanie większych terenów nowej zabudowy, która nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, a znajduje się w projektowanym obszarze ochronnym GZWP, oraz obiektów potencjalnie zagrażających – cmentarz i oczyszczalnia ścieków w Niegowie, ferma drobiu w Ogorzelniku
źródło: opracowanie własne na podstawie projektu studium

12.6 Oddziaływanie na powietrze

Istniejąca i projektowana zabudowa mieszkaniowa i usługowa wpływa na stan powietrza przede wszystkim poprzez niską emisję, wynikającą bezpośrednio ze spalania w piecach grzewczych, pośrednio natomiast poprzez zużycie energii elektrycznej.

Obszar gminy nie jest zgazyfikowany i nie przewiduje się zaopatrzenia w gaz sieciowy, nie występuje tu również scentralizowany system ciepłowniczy. Rozproszone źródła ogrzewania są najmniej efektywnym energetycznie i najbardziej zanieczyszczającym sposobem ogrzewania, niestety nie ma możliwości technicznych, organizacyjnych i finansowych na zmianę tego sposobu, można natomiast wpływać na rozwiązania techniczne w budynkach i wybór stosowanych paliw.

Ze względów ekologicznych w studium wprowadza się zasadę systematycznego rezygnowania z węgla jako źródła energii na rzecz rozwiązań ekologicznych. Innym proponowanym rozwiązaniem jest zastosowanie paliw gazowych. Należy zadbać o wysoką sprawność instalacji grzewczej, poprzez modernizację indywidualnych źródeł ciepła (kotłów) oraz zachowanie dobrego stanu instalacji wewnętrznej oraz termomodernizację budynków. Ponadto, sugeruje się przeprowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych mieszkańców w celu propagowania oszczędzania ciepła oraz przedstawienia zabiegów wspomagających ograniczenie zużycia ciepła. Realizacja tych wytycznych z pewnością pozwoli w dłuższej perspektywie na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza. Będzie to oddziaływanie o charakterze długoterminowym.

Generalnie, ze względu na brak sieci zbiorowego zaopatrzenia w ciepło, przewiduje się dalszy rozwój indywidualnych źródeł ogrzewania gospodarstw domowych. W wyniku zwiększenia powierzchni terenów budowlanych nastąpić może wzrost emisji gazów i pyłów do powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym, co będzie oddziaływaniem długoterminowym, bezpośrednim i pośrednim.

W granicach gminy wyznacza się również teren PEF, na którym rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – ogniwa fotowoltaiczne. Poza okresem budowy i konserwacji urządzeń, ogniwa fotowoltaiczne będą miały pośredni pozytywny wpływ na stan powietrza atmosferycznego. Energia wytwarzana przez ww. instalacje jest energią „czystą”. Wykorzystanie ogniw fotowoltaicznych do produkcji energii ma zdecydowanie mniejszy wpływ na środowisko niż wykorzystanie innych źródeł wytwarzania energii. W trakcie eksploatacji inwestycji zostanie wytworzona, bez emisji do atmosfery gazów cieplarnianych, energia elektryczna. Dzięki tak uzyskanej energii w skali globalnej możliwe jest zredukowanie wytwarzania energii ze źródeł konwencjonalnych. Będzie to oddziaływanie pozytywne długoterminowe, pośrednie, ponadlokalne.

W fazie wznoszenia nowych obiektów budowlanych nastąpi czasowe oddziaływanie na powietrze atmosferyczne związane z pracą urządzeń budowlanych oraz transportem materiałów na placie budowy. Będzie to pogorszenie warunków akustycznych i zanieczyszczenie pyłowe powietrza, jednak nie przewiduje się, aby było to znaczące oddziaływanie. Prawdopodobnie po zakończeniu inwestycji nastąpi przywrócenie stanu pierwotnego. Będzie to, więc oddziaływanie bezpośrednie, chwilowe.

W *Planie gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Niegowa* zidentyfikowano obszary problemowe związane z ochroną powietrza, m.in.:

- I. Niezadowalający stan jakości powietrza będący wynikiem niskiej emisji (głównie ze spalania w piecach grzewczych).
- II. Niewielkie wykorzystanie OZE – cele wyznaczonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020 wskazują podniesienie udziału energii z odnawialnych źródeł o 20%.

W odniesieniu do problemu niskiej emisji projekt studium wprowadza ogólne zasady, mające na celu poprawę stanu powietrza atmosferycznego, jednak przy braku rozwiązań technicznych (np. rozwój sieci gazowniczej w gminie nie jest obecnie możliwy) nie mają one dużego wpływu na poprawę jakości powietrza. W projekcie studium wyznacza się jedynie możliwość lokalizacji instalacji do produkcji energii z OZE, zarówno urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100 kW (teren PEF przeznaczony pod elektrownię fotowoltaiczną w okolicy Bliżyc i Antolki) jak i z mikroinstalacji, głównie ogniw fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych.

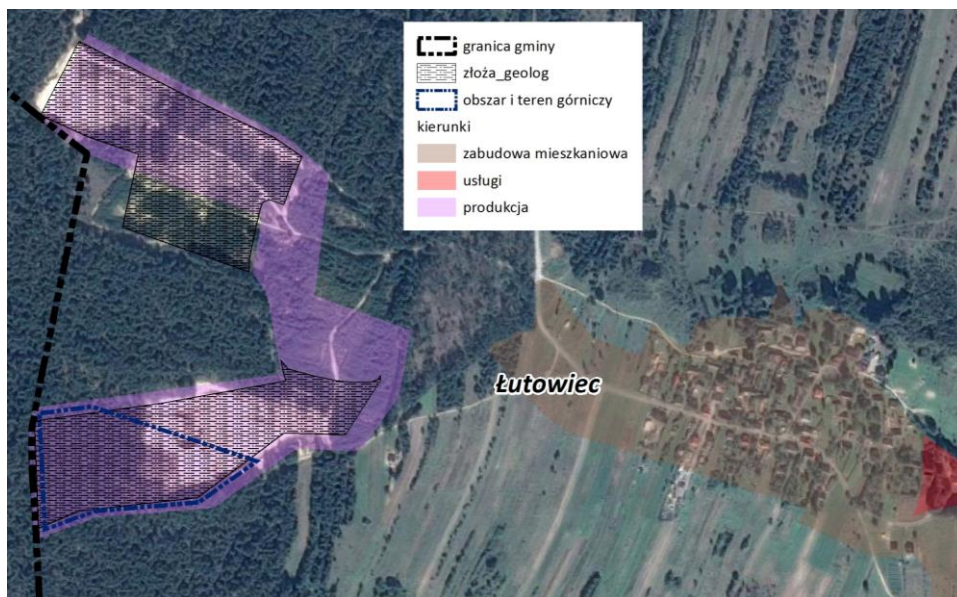
12.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Realizacja ustaleń projektu studium nie będzie wiązać się z powstawaniem nowych istotnych zagrożeń dla powierzchni ziemi i krajobrazu. Do głównych czynników powodujących degradację powierzchni ziemi i krajobrazu należy zaliczyć:

- wydobywanie kopalin,
- techniczną zabudowę powierzchni ziemi,
- składowanie odpadów, substancji chemicznych, nadmierne stosowanie nawozów;
- zanieczyszczenie gleby wzdłuż dróg.

Eksploatacja kopalin

Na terenie gminy występuje 10 udokumentowanych złóż kopalin, jednak ze względu na konfliktowe położenie w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i w projektowanym obszarze ochronnym GZWP nie przewiduje się rozpoczęcia ich eksploatacji. Obecnie eksploatowane jest jedno złożo – Łutowiec. Eksploatację rozpoczęto w 1996 r., jest ona kontynuowana w południowej części, pozostały teren jest stopniowo rekultywowany w kierunku leśnym. Z uwagi na brak zawodnienia złoża i prawidłowo prowadzoną rekultywację, nie przewiduje się długoterminowych i ponadlokalnych szkód dla środowiska.

Rysunek 33 Obszar i teren górniczy oraz złoża łutowiec. Na zdjęciu lotniczym widoczne są etapy eksploatacji i rekultywacji

źródło: opracowanie własne na podstawie google maps i danych PIG

Przekształcenia związane z budową nowych obiektów

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń projektu studium, dochodzić będzie przede wszystkim podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. Z uwagi na wyznaczenie w projekcie studium nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania przewiduje się nasilenie tego typu przekształceń. Przy lokalizacji nowych obiektów budowlanych powszechne jest wyrównywanie powierzchni terenu na obszarach występowania większych spadków, które w sposób trwały zniekształca powierzchnię terenu. Ponadto dochodzi do przekształcenia powierzchniowej warstwy ziemi poprzez wykonywanie wykopów pod fundamenty nowych budynków lub budowę dróg. Opisywane oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy i stały. Wystąpią również krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania, związane z etapem prowadzenia prac budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.).

Na obszarze gminy nie wskazano udokumentowanych osuwisk obejmujących obszary przeznaczone pod zabudowę, stąd nie przewiduje się w tym zakresie oddziaływań w wyniku lokalizacji nowej zabudowy. Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych znajdują się w okolicach Trzebniewa, Gorzkowa Starego, Mzurowa i Bliżyc, obejmują tereny pól i lasów, nie przewiduje się w ich granicach możliwości lokalizacji nowej zabudowy.

Skażenia gleb

Do zanieczyszczenia gleb substancjami chemicznymi może dochodzić w wyniku punktowych emisji z dużych zakładów przemysłowych lub też w formie liniowej – wzdłuż intensywnie uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. W projekcie studium wyznaczono tereny PU, na których w zależności od prowadzonej działalności istnieje ryzyko skażenia gleb. W przypadku gminy Niegowa większym zagrożeniem niż działalność produkcyjna/przemysłowa (z uwagi na położenie w granicach parku krajobrazowego lub jego otulinie nie jest możliwa lokalizacja szczególnie uciążliwych zakładów) jest składowanie materiałów na ziemi bez odpowiedniej izolacji. Warunki składowania materiałów nie wynikają bezpośrednio ze studium, należy podczas realizacji przedsięwzięć zwrócić uwagę na stosowne rozwiązania i kontrolować przedsiębiorców.

Zagrożeniem może być możliwość wystąpienia lokalnego skażenia gleb wzdłuż dróg, którego intensywność zależy będzie od natężenia ruchu i ilości stosowanych środków służących do utrzymania dróg (przede wszystkim soli). Drogi w gminie charakteryzują się stosunkowo niedużym ruchem samochodowym, zwłaszcza we wschodniej części, gdzie gleby są w większości rolniczo użytkowane.

Również w trakcie realizacji ewentualnych prac budowlanych może dojść do zanieczyszczenia poprzez składowanie surowców i odpadów budowlanych.

Ogólnie, przeznaczenie terenu pod funkcje określone w projekcie studium nie wiąże się z zanieczyszczeniem gleby lub ziemi pod warunkiem stosowania się do przepisów odrębnych, prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami. Działania podjęte na terenie gminy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami są w tym względzie prawidłowe w stosunku do istniejących uwarunkowań i możliwości finansowych i technicznych. Ewentualne zagrożenia związane są ze zjawiskami i incydentami, których wystąpienia nie można przewidzieć tj.: ruchy osuwiskowe, awarie oraz katastrofy skutkujące wyciekami substancji zanieczyszczających i ich przedostawaniem się do gleby.

Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi.

12.8 Oddziaływanie na krajobraz

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Odpowiedzią na wymagania Konwencji Krajobrazowej jest polski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu.

Gmina Niegowa charakteryzuje się bardzo wysokimi walorami krajobrazowymi – zarówno zachodnia część, objęta PK Orlich Gniazd, jak i wschodnia (położona w otulinie PKOG), o malowniczym rolniczym krajobrazie. W projekcie studium określono zasady polityki ochrony przyrody i krajobrazu. Za nadrzędną zasadę uznano stosowanie zapisów rozporządzenia Nr 18/06 Wojewody Śląskiego z dnia 18 kwietnia 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd oraz planu ochrony, przyjętego Uchwałą Nr IV/48/2/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r. W planie ochrony w granicach Parku wyznaczono strefy i podstrefy o różnych zadaniach i priorytetach ochronnych, które należy uwzględniać w dokumentach planistycznych.

Wpływ realizacji zabudowy w rejonach zwartej zabudowy

W wyniku realizacji ustaleń projektu studium w obszarach zabudowanych i ich sąsiedztwie krajobraz będzie ulegał stopniowemu przekształcaniu. Studium wyznacza zwarte kompleksy zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych, krystalizujące układ przestrzenny gminy. Będzie to oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie o charakterze lokalnym. Wyznaczone tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, usługowej czy letniskowej stanowią kontynuację istniejącej zabudowy, a więc nie przewiduje się przekształceń o charakterze znaczącym. Przy zachowaniu zgodności z zapisami studium, jak i planu ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, między innymi w zakresie wytycznych architektonicznych dotyczących budynków, zachowanie spójności z tradycyjną, lokalną zabudową, nie przewiduje się znaczącej zmiany charakteru miejsca. Największych przekształceń w krajobrazie można się spodziewać w wyniku realizacji zabudowy produkcyjnej, składów, magazynów i usług, jednak w studium nie wyznaczono wiele takich terenów, zwykle obejmują istniejące obiekty.

W Mirowie, Bobolicach i Łutowcu lokalizuje się 3 duże, nowe tereny UT, UT1, UT2, UT3 – usług turystyki. W niektórych (UT, UT2) dopuszcza się realizację m.in. hoteli, restauracji, urządzeń rekreacyjno-sportowych, parkingów. Obiekty te mogą być potencjalnie dysharmonijne, zwłaszcza w okolicach eksponowanych widokowo miejsc – zamków w Bobolicach i Mirowie, przy czym należy podkreślić, że w Bobolicach w sąsiedztwie zamku występują już takie obiekty. Studium określa standardy zabudowy dla terenów UT, UT1, UT2, UT3, m.in. zwraca uwagę na ochronę wynikającą z przepisów odrębnych w zakresie ochrony przyrody, ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, wskazuje, aby nowe obiekty nawiązywały do zabudowy historycznej, określa maksymalną wysokość zabudowy do 10 m, zakazuje realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Ponadto w okolicach zamków w Mirowie i Bobolicach dla ochrony ekspozycji wzgórz zamkowych wprowadzono strefy ochrony widokowej oraz wskazano proponowane granice parku kulturowego.

W granicach strefy ochrony widokowej należy chronić ekspozycję i walory krajobrazowe, wkomponować obiekty i urządzenia w krajobraz, ograniczać ich wysokość i kubaturę. Zakazuje się lokalizacji dominant przysłaniających wzgórze zamkowe, oraz wysokich urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej oraz obiektów tymczasowych. Natomiast w parku kulturowym sposób ochrony, zakazy i ograniczenia obowiązujące na jego obszarze zostaną określone na podstawie prac badawczych i naukowych przeprowadzonych przed jego powołaniem. Powyższe zapisy zapewniają dodatkową ochronę walorów krajobrazowych w Mirowie i Bobolicach.

Należy ocenić, iż lokalizacja zabudowy w okolicach zamków będzie wpływać na krajobraz, jednak przy zachowaniu zasad wynikających z przepisów odrębnych nie będzie to oddziaływanie znaczące, zwłaszcza w Bobolicach, gdzie istnieje już kompleks zabudowy obsługującej turystów (hotel, restauracja itp.).

Wpływ na obszary otwarte

W projekcie studium wpisano następujące zasady, które mogą dotyczyć ochrony walorów krajobrazowych, które pośrednio będą miały pozytywny, długoterminowy i ponadlokalny wpływ na krajobraz:

- ogólne zasady dotyczące ochrony krajobrazu i przyrody, dotyczące m.in. ograniczania zabudowy, unikania rozpraszania zabudowy, zachowanie płatów leśnych i mozaiki siedliskowej, ochrona georóżnorodności – zachowania wszystkich jej elementów w miejscu ich naturalnego występowania, ochrona zabytkowego parku w Mzurowie;
- określenie standardów kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu;
- zakaz lokalizacji nowej zabudowy w terenach R, za wyjątkiem budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych i przeznaczonych wyłącznie do produkcji rolniczej, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych w zakresie ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, na zasadach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- ogólne zasady dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim zasada maksymalnej ochrony zachowanych obiektów o wartości historyczno-kulturowej, konserwacja, rewaloryzacja i porządkowanie zabytkowych zespołów dworskich, obiektów sakralnych oraz innych terenów publicznych,
- ogólne zasady kształtowania rolnej przestrzeni produkcyjnej, w tym ochrona przed zabudową terenów otwartych, mających istotne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe i zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, ze względu na ich znaczenie ekologiczne i krajobrazowe;
- ochrona gruntów organicznych występujących w bezpośrednim sąsiedztwie rzek, na których wykształciły się zbiorowiska łąkowe, poprzez ochronę przed zmianą użytkowania i utrzymanie koszenia;
- zalesienie obszarów zagrożonych erozją wodną oraz gruntów marginalnych dla rolnictwa, z pominięciem miejsc otwarcia widokowych i cennych nieleśnych zbiorowisk roślinnych, zwłaszcza w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd.

Potencjalne elementy dysharmonijne

Do potencjalnych elementów dysharmonijnych, poza obiektami w obszarach zwartej zabudowy, można zaliczyć projektowaną farmę fotowoltaiczną, istniejącą kopalnię piasku i istniejącą wieżę przekaźnikową.

W projekcie studium wyznaczono miejsca lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych – większych instalacji o mocy powyżej 100 kW. Mogą one powstać na zboczach o wystawie południowo-zachodniej, w okolicach Antolki i Bliżyc, na powierzchni ok. 15 ha. Są to pola orne i pojedyncze zadrzewienia. Jest to lokalizacja wybrana nie tylko pod kątem odpowiedniej wystawy, ale również pod kątem ekspozycji – jest niewidoczna z punktów i otwarcia widokowych. Jej negatywne oddziaływanie na krajobraz będzie miało charakter nieznaczny i jedynie lokalny.

W projekcie studium w polityce eksploatacji surowców i rekultywacji wskazano, że eksploatacja złóż kopalni może być realizowana przez inwestora, który posiada koncesję na ich wydobycie, jednak wszystkie złoża w gminie położone są w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, w obrębie GZWP nr 326, gdzie potencjalna eksploatacja jest ograniczona, ze względu na występujące konflikty. Wskazuje się jeden teren eksploatacji PG, w miejscu trwającej od wielu lat eksploatacji złoża Łutowiec. Kopalnia położona jest w lesie, z dala od zabudowań, szlaków turystycznych i otwarc widokowych i nie wpływa na krajobraz gminy. Po zakończeniu planowana jest rekultywacja w kierunku leśnym.

W Niegowie zlokalizowana jest wieża telewizyjna (obecnie przekaźnikowa), która jest widoczna niemal z każdego zakątka gminy i ma raczej degradujący wpływ na pobliski krajobraz. Projekt studium nie wprowadza żadnych zapisów, które mogłyby się przyczynić do likwidacji wieży bądź jej modernizacji i adaptacji do innych celów (np. turystycznych).

Zachowanie walorów krajobrazowych zależeć będzie przede wszystkim od rodzaju zagospodarowania poszczególnych działek, szczególnie zaś od kształtowania obiektów budowlanych, co w sposób szczegółowy powinno zostać określone na etapie sporządzania planów miejscowych. Należy jednak zakładać, że przy zachowaniu zgodności z zapisami studium oraz przepisami odrębnymi nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na krajobraz gminy.

12.9 Oddziaływanie na klimat

Do czynników kształtujących klimat zaliczamy: promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenia, opady, temperaturę, wilgotność względną oraz prędkość wiatru, wtórnie na klimat wpływają również zagospodarowanie terenu i zanieczyszczenia powietrza. W wyniku wzrostu powierzchni zabudowy w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat. Może nastąpić także niewielkie podwyższenie temperatury powietrza na skutek emisji ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża. Zauważalne może być również zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych (należy tu również wziąć pod uwagę postępujące zarastanie pól w części zachodniej gminy). Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.

12.10 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Projekt studium w sposób prawidłowy wykorzystuje zasoby środowiska przyrodniczego. Zachowane zostają najcenniejsze zbiorowiska leśne, łąkowe oraz zarośla. Studium wskazuje zasady ochrony wód podziemnych, powietrza i gleb.

Studium nie uwzględnia możliwości eksploatacji surowców, oprócz już eksploatowanego złoża Łutowiec. Pozostałe udokumentowane złoża piasków i żwirów (Niegówka, Niegowa XV, Niegowa-Postaszowice, Niegowa (rej.), Ogorzelnik I i II, Dąbrowno, Liszki-Postaszowice, Lelonki i Moczydło) występują w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, w obrębie GZWP nr 326, gdzie potencjalna eksploatacja jest ograniczona, ze względu na występujące konflikty. Dla eksploatowanego złoża Łutowiec wskazuje się leśny kierunek rekultywacji.

Zgodnie z polityką rozwoju województwa śląskiego propagowanie odnawialnych źródeł energii jest jednym z celów polityki rozwoju województwa śląskiego. Jest to szczególnie ważne ze względów zrównoważonego rozwoju oraz racjonalnego korzystania z zasobów środowiska, szczególnie tych, które są nieodnawialne. Ze względu na wysokie walory krajobrazowe i położenie w PK Orlich Gniazd możliwości lokalizacji instalacji OZE są ograniczone. W studium wskazano teren pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100 kW – elektrownie fotowoltaiczne, ponadto dopuszcza się lokalizowanie mikro- i małych instalacji o mocy nie przekraczającej 100 kW wykorzystujących odnawialne źródła energii, głównie ogniw fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych.

12.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Przedmiotem ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego na terenie gminy jest ukształtowanie historyczne, zachowane układy, elementy struktury przestrzennej, jak i również pojedyncze obiekty lub ich zespoły, o wyjątkowych walorach zabytkowych. W projekcie studium uwzględnia się występujące na terenie gminy zabytki architektury i budownictwa, a wśród nich ruiny zamków, kościoły i cmentarze, założenia dworskie, budynki i kapliczki, stanowiska archeologiczne. 5 zabytków zlokalizowanych w gminie 5 zostało objętych ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego, natomiast w ewidencji gminnej znajdują się 76 obiektów.

Studium wymienia wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, oznacza je na załączniku graficznym, a także precyzuje działania mające na celu zachowanie ich wartości i znaczenia kulturowego. Studium określa ogólne zasady ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz zasady ochrony:

- obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków,
- strefy ochrony konserwatorskiej pośredniej,
- strefy krajobrazu kulturowego.

Przy zachowaniu zgodności z zapisami studium nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na zabytki oraz dziedzictwo kulturowe, dobra kultury i krajobraz kulturowy. Projekt studium wprowadza zapisy odnoszące się do istniejących obiektów kulturowych ustalając zasady ich ochrony oraz kierunki działań prowadzących do podtrzymania ich wartości i znaczenia kulturowego. Wykorzystywanie i użytkowanie dóbr kultury musi odbywać się z zapewnieniem opieki konserwatorskiej. Realizacja zapisów studium nie będzie skutkować powstawaniem negatywnych oddziaływań na zabytki występujące w granicach opracowania.

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich, stwierdzić należy jednoznacznie, że zapisy studium służą ogólnemu rozwojowi gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przy racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania.

12.12 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

Na terenie gminy występują dwa obszary Natura 2000. Są to ostoje, których celem jest przede wszystkim ochrona cennych siedlisk przyrodniczych. Charakterystyka obszarów została przedstawiona w rozdziale 7.9.1, natomiast w rozdziale 12.2 przeanalizowano wpływ realizacji ustaleń studium na rośliny, a przede wszystkim na siedliska chronione w ramach obszarów Natura 2000.

Obszar Natura 2000 SOO PLH240020 Ostoja Kroczycka

Ostoja Kroczycka w gminie Niegowa zajmuje dwa obszary. Pierwszy obejmuje północną część Lasu Pikulowego i tereny na północ od Łutowca – wszystkie obecnie niezabudowane, drugi obszar znajduje się pomiędzy zamkami w Mirowie i Bobolicach.

Pomijając bezpośrednie zajęcie siedlisk pod zabudowę, największym zagrożeniem dla muraw kserotermicznych i zarośli jałowca są sukcesja (zaniechanie wypasu lub koszenia), a wtórnie również zacienienie, duży ruch turystyczny powodujący intensywne wydeptywanie, natomiast dla zbiorowisk naskalnych – wspinaczka skałkowa.

Nowe tereny zabudowy zlokalizowano jedynie w Mirowie i Bobolicach, są to tereny usług turystyki położone wokół ruin zamków. W celu minimalizacji oddziaływań w toku prac projektowych tereny UT w okolicach zamków rozróżniono na:

- UT1 – wzgórza zamkowe Mirów i Bobolice w granicach obszaru Natura 2000 – możliwość lokalizacji jedynie urządzeń ruchu turystycznego;

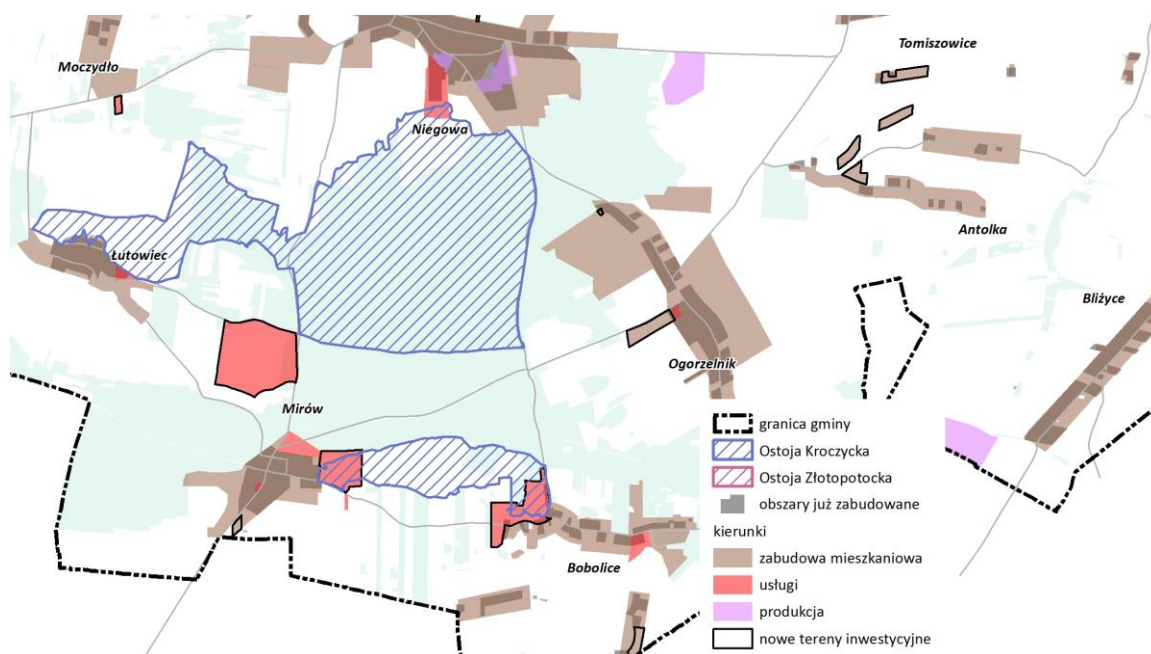
- UT2 – okolice wzgórz zamkowych w granicach obszaru Natura 2000 – możliwość lokalizacji zabudowy usługowej, m.in. hoteli, gastronomii, handlu, obiektów sportowych itp. Tereny UT2 obejmują albo już istniejące obiekty, albo planowane inwestycje dla których wydano już decyzje o warunkach zabudowy i decyzje środowiskowe;
- UT3 – położone poza obszarem Natura 2000, na których można lokalizować jedynie terenowe urządzenia obsługi ruchu turystycznego

Dla potencjalnie szkodliwych przedsięwzięć lokalizowanych w terenach UT2 wydano decyzje o warunkach zabudowy i decyzje środowiskowe, do których sporządzono raporty oddziaływania na środowisko (wymienione w rozdz. 3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy). Raporty dla wszystkich inwestycji wykazały:

- realizacja przedsięwzięć zgodnie z projektem nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko;
- przewidywane negatywne oddziaływania w zakresie gleb i powierzchni ziemi, wód podziemnych, jakości powietrza i klimatu akustycznego będą nieznaczne;
- przewiduje się oddziaływania pozytywne w zakresie walorów kulturowych i krajobrazowych a także organizacji ruchu turystycznego;
- realizacja i użytkowanie obiektów nie spowoduje zniszczenia, naruszenia oraz nie będzie się wiązało z żadnym innego rodzaju oddziaływaniem na gatunki i siedliska podlegające ochronie.

Dla siedlisk leśnych zagrożeniem jest niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna, jest ona jednak poza wpływem ustaleń studium.

Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony Ostoi Kroczyckiej.

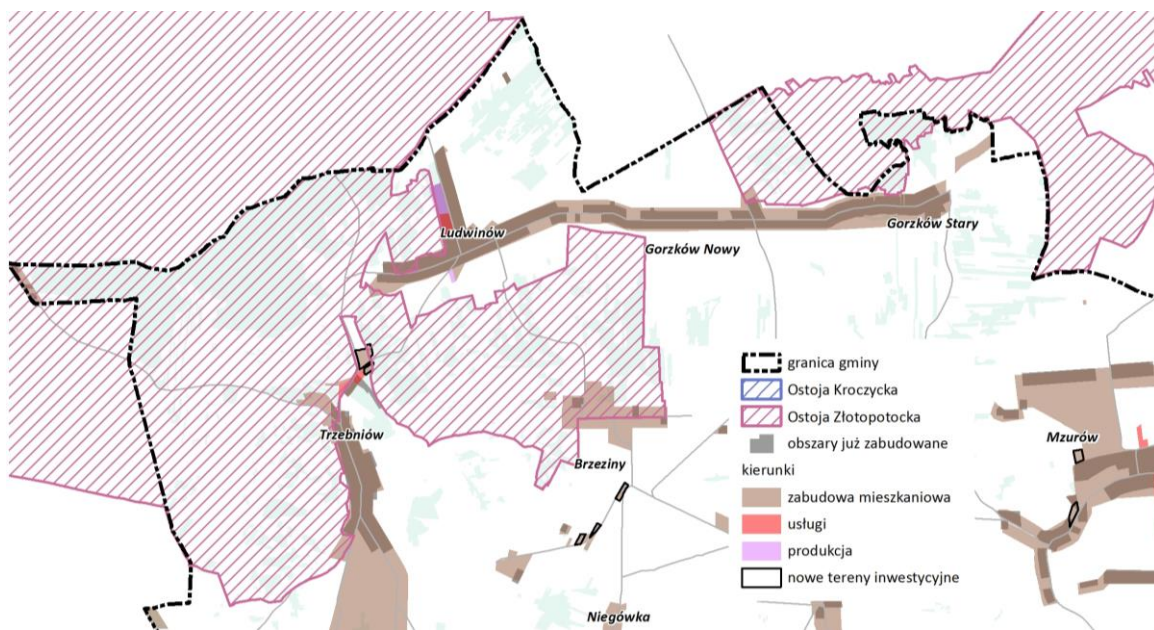
Rysunek 34 Rysunek 35 Lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych a obszary Natura 2000 – Ostoja Kroczycka
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Obszar Natura 2000 Ostoja Złotopotocka

Północno-zachodnia część gminy (Ostrężnik, cz. Ludwinowa, Trzebniewa, Brzeziny i Gorzkowa Nowego) leży w zasięgu obszaru Natura 2000 SOO PLH240020 Ostoja Złotopotocka. Przedmiotem ochrony na terenie gminy są formy krasu powierzchniowego i podziemnego w postaci ostańców, jaskiń, ponorów, lejów i studni krasowych, wzgórza pokryte lasami liściastymi. Celem ochrony na obszarach Natura 2000 jest utrzymanie w przynajmniej dotychczasowym stanie zachowania chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt. Wśród głównych zagrożeń dla niniejszego obszaru Natura 2000 wymienia się wzmożony ruch turystyczny (m.in.: wydeptywanie, nadmierne użytkowanie, turystyka wspinaczkowa, speleologia) oraz budowanie bazy turystycznej poza zwartą zabudową. Istotnym zadaniem jest zatem uregulowanie ruchu turystycznego w obrębie obszaru Natura 2000. Obszar poddany jest znacznie mniejszej presji turystycznej niż Ostoja Kroczycka.

Zgodnie z projektem studium w granicach Ostoi Złotopotockiej położone są obszary M i M1, na których powstawać będzie głównie zabudowa jednorodzinna mieszkaniowa uzupełniona usługami, zabudową zagrodową, letniskową, jeden obszar usług U i usługowo-produkcyjny PU. Sama lokalizacja zabudowy nie będzie wiązała się ze niszczeniem siedlisk, jednak może przyczynić się do zwiększenia ruchu turystycznego. W Trzebniewie, Gorzkowie Nowym i Starym wyznacza się tereny, gdzie możliwe jest lokalizowanie m.in. zabudowy rekreacji indywidualnej, czyli letniskowej, jednak biorąc pod uwagę stopień zabudowania tych terenów obecnie nie przewiduje się znaczącego wzrostu nowej zabudowy letniskowej. W okolicy wyznaczono liczne szlaki turystyki pieszej i rowerowej i należy zakładać, że ruch będzie odbywał się po tych trasach.

Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony Ostoi Złotopotockiej.

Rysunek 36 Lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych a obszary Natura 2000 – Ostoja Złotopotocka

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

Dla Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd przyjęto plan ochrony (uchwała Nr IV/48/2/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r.). W celu eliminacji lub ograniczeń zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych określono dla poszczególnych stref nakazy, zakazy oraz ograniczenia. W granicach Parku w projekcie studium wyznaczono nowe tereny inwestycyjne, w tym w granicach podstrefy IA, IB IIA, IIB. Poniżej omówiono planowane zagospodarowanie terenu względem ustaleń dotyczących poszczególnych stref.

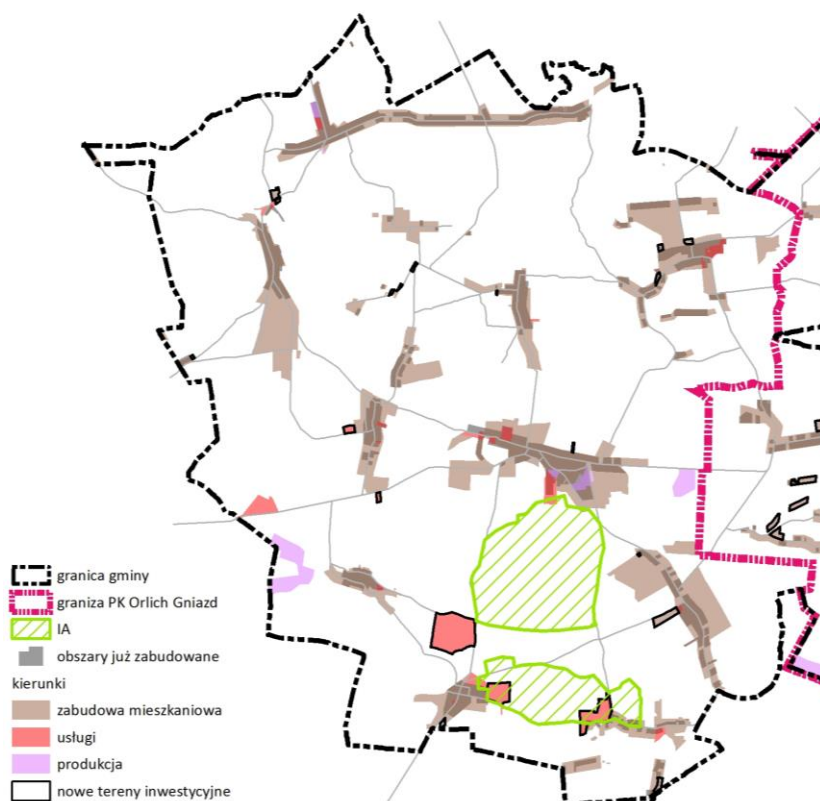
Podstrefa IA

W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w Podstrefie IA w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin określa się zakazy i nakazy (wymienione w tab. 2). Ogólnie w tej strefie obowiązuje ochrona walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych z zakazem zabudowy obiektów kubaturowych, w tym określenie terenów rolnych z zakazem zabudowy. W odniesieniu do planowanego przeznaczenia terenów w tej strefie (tereny UT) zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych związanych z lokalizowaniem:

- obiektów obsługi ruchu turystycznego,
- związanych z lokalizowaniem obiektów sportowych i rekreacyjnych (związanych z aktywnym wypoczynkiem),
- dopuszcza się jedynie lokalizację ekstensywnego zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego niezagrożającego właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych, takiego jak: ścieżki spacerowe, rowerowe, hippiczne, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, punkty widokowe, postojowe itp.

W Mirowie i Bobolicach wyznaczono nowe tereny zabudowy UT2– usługi turystyki. W terenach tych dopuszcza się lokalizację zabudowy. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, w skład którego wchodzi Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, zaopiniował projekt studium pozytywnie, tym samym nie stwierdził naruszenia ustaleń planu ochrony PK Orlich Gniazd (znak pisma: OKiDK-B.400.3.2016.EŻO).

W Niegowie w zasięgu podstrefy IA znajduje się fragment terenu U. Jest to teren wyznaczony w obowiązującym planie miejscowym, występują tu obiekty sportowe i związane z organizacją imprez masowych. W studium uwzględnia się jedynie rzeczywiste zagospodarowanie terenu.

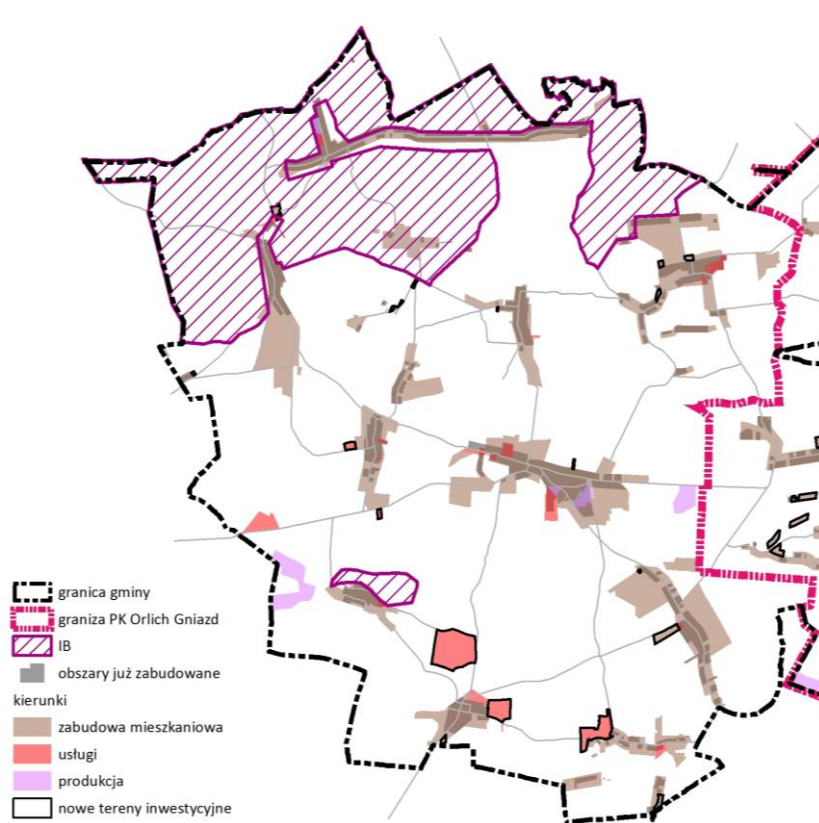
Rysunek 37 Lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych a ustalenia planu ochrony PK Orlich Gniazd dla podstrefy IA

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ochrony PK Orlich Gniazd

Podstrefa IB

Zasadniczo dla podstrefy IB określono takie same zakazy i nakazy jak dla podstrefy IA (wszystkie wymienione w tab. 2). Nakazuje się ochronę walorów przyrodniczych i zakazuje lokalizacji zabudowy. W Trzebniewie, Ludwinowie, Gorzkowie Nowym i Starym w granicach podstrefy IB znajdują się pojedyncze, niewielkie tereny M wyznaczone we wcześniejszych dokumentach planistycznych. Jedynie w Trzebniewie przy drodze do Ludwinowa zlokalizowano dwa nowe tereny M, położone obok siebie, o łącznej powierzchni ok. 1,5 ha. Tereny te wskazane są pod zabudowę. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, w skład którego wchodzi Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, zaopiniował projekt studium pozytywnie, tym samym nie stwierdził naruszenia ustaleń planu ochrony PK Orlich Gniazd (znak pisma: OKiDK-B.400.3.2016.EŻO).

W podstrefie IB dopuszcza się lokalizację ekstensywnego zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego niezagrażającego właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych, takiego jak: ścieżki spacerowe, rowerowe, hippiczne, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, punkty widokowe, postojowe itp. – w okolicy Łutowca zlokalizowano teren ZR, w którym planuje się organizację ścieżek turystycznych itp., co jest zgodne z planem ochrony.

Rysunek 38 Lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych a ustalenia planu ochrony PK Orlich Gniazd dla podstrefy IB

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ochrony PK Orlich Gniazd

Podstrefa IIA

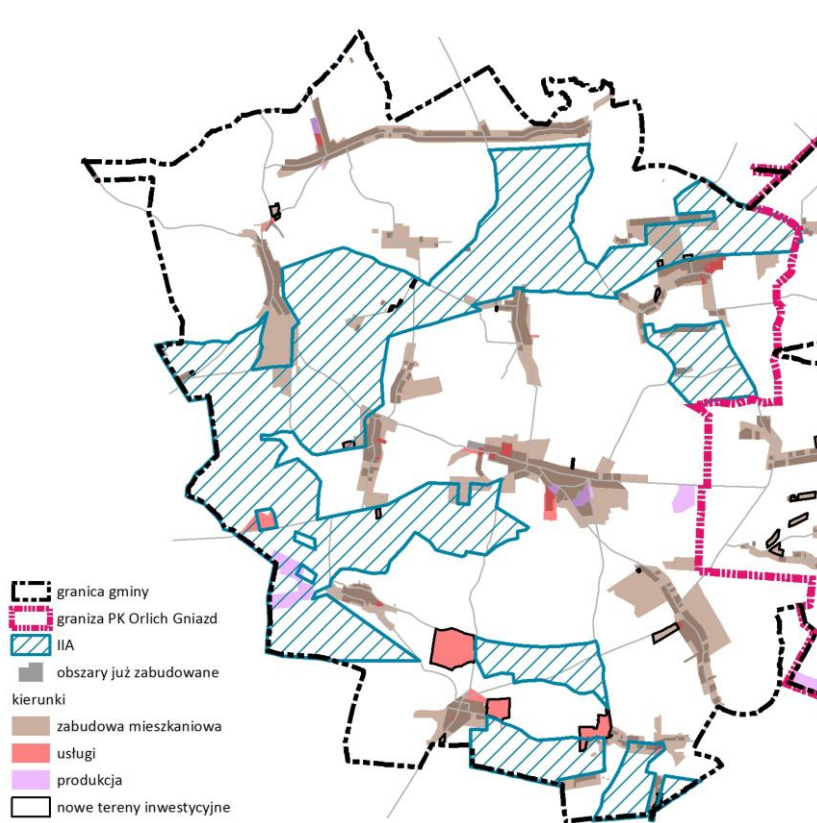
W podstrefie IIA wskazuje się ochronę walorów krajobrazowych i kulturowych (szczegółowe nakazy i zakazy wymienione w tab. 2). Zabudowa zagrodowa może być realizowana na nowych działkach siedliskowych, a mieszkalna w obrębie istniejącej działki siedliskowej, w sposób nawiązujący do tradycji lokalnej. Podobne nakazy wprowadza się w stosunku do planowanej rozbudowy i nadbudowy oraz nowego budownictwa gospodarczego i gospodarczo-garażowego. W większości miejscowości znajdują się niewielkie nowe tereny inwestycyjne w zasięgu podstrefy IIA, w granicach których zezwala się na realizację zabudowy nie tylko zagrodowej, ale również mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, często również

rekreacji indywidualnej. Wszystkie obszary zostały w studium wprowadzone w wyniku uwzględnienia obowiązujących planów miejscowych.

W podstrefie zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych dopuszczających wydobywanie kopalin. W Łutowcu wydobywa się złoża piasków, koncesja przewiduje eksploatację do 2020 r. Projekt studium wskazując teren eksploatacji kopaliny uwzględnia aktualną sytuację prawną i rzeczywiste zagospodarowanie terenu.

W podstrefie zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych dopuszczających zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne zagrażające właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych. W granicach podstrefy znalazły się fragmenty terenów UT (w Moczydle, przy drodze wojewódzkiej, oraz w Bobolicach, w okolicach zamku) jednak nie przewiduje się szkodliwego oddziaływania na gatunki i siedliska chronione w tych lokalizacjach, o ile nie będą tam lokalizowane obiekty kubaturowe (są to jedynie fragmenty większych terenów i możliwe jest dla inwestora pozostawienie tego terenu wolnym od takiej zabudowy).

W dwóch mniejszych terenach UT w Moczydle, wskazanych w obecnym projekcie studium, które również znalazły się w podstrefie IIA, przewiduje się wybudowanie obiektów usługowych typu pensjonat bądź innych obiektów kubaturowych. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, w skład którego wchodzi Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, zaopiniował projekt studium pozytywnie, tym samym nie stwierdził naruszenia ustaleń planu ochrony PK Orlich Gniazd (znak pisma: OKiDK-B.400.3.2016.EŻO).

Rysunek 39 Lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych a ustalenia planu ochrony PK Orlich Gniazd dla podstrefy IIA

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ochrony PK Orlich Gniazd

Podstrefa IIB

Zgodnie z zapisami planu ochrony (szczegółowe nakazy i zakazy wymienione w tab. 2) w podstrefie IIB istnieje możliwość realizacji nowego budownictwa mieszkalnego, zagrodowego, letniskowego oraz rekreacyjnego w sposób nawiązujący do tradycji lokalnej, w sposób zapobiegający rozpraszaniu. Plan określa również wytyczne dotyczące architektury budynków dla obiektów usług

publicznych tj.: kościoły, szkoły, sklepy, hotele itp. Możliwa jest lokalizacja urządzeń obsługi ruchu turystycznego (szlaki turystyczne, stałe miejsca ogniskowe, trasy wspinaczkowe, ścieżki dydaktyczne), parkingów, obiektów obsługi ruchu turystycznego (kubaturowych) i obiektów sportowych a także realizację inwestycji związanych z rolnictwem tj.: gospodarstwa rolne, usługi przetwórstwa, produkcja na rzecz rolnictwa.

W granicach tej podstrefy projekt studium wyznacza tereny głównie o funkcji mieszkaniowej M (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługi), a także pojedyncze tereny usług i produkcji (głównie w samej Niegowie). W niektórych miejscowościach wyznaczono tereny M1, gdzie oprócz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i usługowej dopuszcza się również rekreację indywidualną (Gorzków Nowy i Stary, Trzebnów, Bobolice, Ogorzelnik) a w Ogorzelniku i Bobolicach tereny ML pod typową zabudowę letniskową. W terenach R nie można lokalizować nowej zabudowy siedliskowej, jedynie rozbudowywać istniejące gospodarstwa. Wszystkie te rozwiązania zachowują zgodność z zapisami planu ochrony, wyznaczając nową zabudowę w postaci zwartych kompleksów zabudowy stanowiących kontynuację istniejącej zabudowy. Część terenów spowoduje zniszczenie występujących zbiorowisk roślinnych będących wynikiem postępującej sukcesji roślinnej, zniszczeniu nie ulegną cenne zbiorowiska roślinne. Pozostałe obszary wyznaczane są w granicach terenów użytkowanych rolniczo lub nieużytków, jako kontynuacja istniejących terenów budowlanych lub wyznaczonych w poprzednich opracowaniach planistycznych.

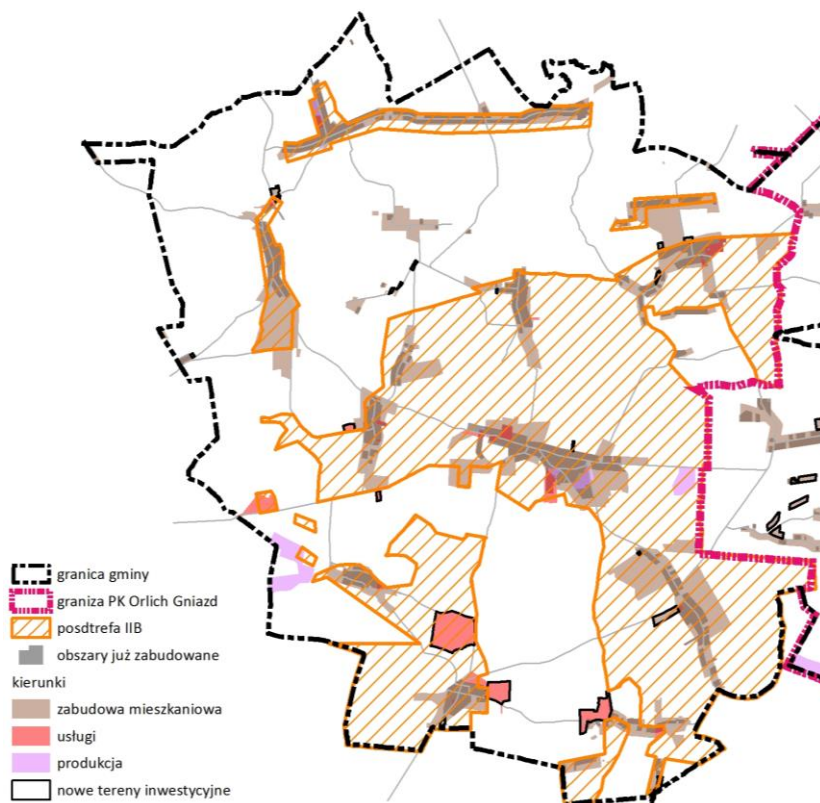

Tabela 12 Lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych a ustalenia planu ochrony PK Orlich Gniazd dla podstrefy IIB

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ochrony PK Orlich Gniazd

Podsumowując ustalenia studium zasadniczo są zgodne z planem ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, nie przewiduje się, aby ustalenia studium w znaczący negatywny sposób wpłynęły na zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe Parku, przy zachowaniu architektury budynków nawiązującej do lokalnej tradycji. Nowe tereny wprowadzane są wzdłuż istniejących dróg lub stanowią kontynuację istniejącej zabudowy, nie wkraczają w tereny o szczególnych wartościach przyrodniczych.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, w skład którego wchodzi Park

Krajobrazowy Orlich Gniazd, zaopiniował projekt studium pozytywnie, tym samym nie stwierdził naruszenia ustaleń planu ochrony PK Orlich Gniazd (znak pisma: OKiDK-B.400.3.2016.EŻO).

Pomniki przyrody i stanowiska dokumentacyjne

Pomniki przyrody i stanowiska dokumentacyjne zostały szczegółowo opisane w rozdziałach 7.9.3 i 7.9.4. W odniesieniu do oddziaływania ustaleń studium na te obiekty ustalono:

- Jaskinia Wiercica położona jest w okolicach Ostrężnika, na stromych zboczach porośniętych lasem. W studium teren przeznaczono pod ZL, tereny lasów, wykluczone spod zabudowy. Nie przewiduje się bezpośredniej degradacji jaskini i okolicy, ani pośredniej degradacji w wyniku zwiększonej eksploracji (nie przewiduje się przyrostu zabudowy).
- Źródła pani Halskiej położone są na tyłach zabudowy zagrodowej w miejscowości Sokolniki Poprzeczne-Kamionka. Jest to szczelinowo-podpływowa nisza źródłkowa z krystalicznie czystą wodą i unikatowymi siedliskami wokół. Zagrożeniem ze strony występującej blisko zabudowy może być powierzchniowa i gruntowa migracja zanieczyszczeń. Obszar nie jest skanalizowany i nie przewiduje się budowy sieci w najbliższym czasie, dlatego należy kontrolować wywóz szamb w najbliższej położonych gospodarstwach i utrzymać łęgowe użytkowanie gruntów.
- Pomniki przyrody w postaci drzew położone są wśród istniejącej zabudowy w Ogorzelniku, Ludwinowie i w parku w Mzurowie. Nie przewiduje się żadnych zagrożeń dla tych drzew w wyniku realizacji ustaleń studium.

12.13 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzących do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii decyduje minister ds. gospodarki w porozumieniu z ministrem ds. zdrowia, ministrem ds. wewnętrznych i ministrem ds. ochrony środowiska (Dz. U. 2002 Nr 58 poz. 535 z dnia 9 kwietnia 2002 ze zm.).

Do obiektów uciążliwych niewątpliwie należy zaliczyć zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska podaje dwie kategorie obiektów, dla których występuje ryzyko wystąpienia awarii: zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) oraz zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Zakwalifikowanie obiektu do jednej z wyżej wymienionych kategorii określa rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Rejestr zakładów, w których występuje ryzyko wystąpienia awarii, prowadzi Państwowa Wojewódzka Straż Pożarna, która też przypadku wystąpienia awarii, wraz z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Katowicach, jest zobowiązana do podjęcia wszelkich czynności w celu usunięcia skutków zdarzenia.

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska w obrębie zwartej zabudowy wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Przepis ten nie dotyczy budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi.

Na terenie gminy oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie nie są zlokalizowane żadne zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. W studium nie wprowadza się zakazu

realizacji tego typu zakładów w obrębie terenów przeznaczonych pod tereny obiektów produkcji, składowania i magazynowania (PU), jednak na tym etapie procedury brak podstaw merytorycznych do prognozowania powstania tego typu zagrożenia. Ogólnie powstanie zakładów jest mało prawdopodobne – w granicach PK Orlich Gniazd obowiązuje zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wyznaczone tereny PU są niewielkich rozmiarów i w większości są już zagospodarowane.

12.14 Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, wynikające z ustaleń projektowanego dokumentu, obejmujący bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko

Tabela 13. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, wynikające z ustaleń projektowanego dokumentu, obejmujący bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko

RODZAJE ODDZIAŁYWAŃ ELEMENTY ŚRODOWISKA	RODZAJ				CZAS					PRZESTRZEŃ	
	BEZPOŚREDNIE	POŚREDNIE	WTÓRNE	SKUMULOWANE	KRÓTKOTERMINOWE	ŚREDNIOTERMINOWE	DŁUGOTERMINOWE	STAŁE	CHWILOWE	LOKALNE	PONADLOKALNE
Powietrze atmosferyczne	*	*			*		*			*	
Wody		*			*		*			*	
Powierzchnia ziemi	*	*			*		*	*		*	*
Hałas i pola elektromagnetyczne	*	*		*	*		*		*	*	
Zasoby środowiska		*				*				*	
Rośliny	**	*	*				*	*		*	
Zwierzęta	*	*		*	*		*	*		*	*
Krajobraz	**	*					**	*		**	
Natura 2000 i obszary chronione	**	*					*			*	
Ludzie	*	*		*	*		*		*	*	

Legenda:

+ oddziaływanie pozytywne – oddziaływanie uważane za powodujące poprawę w stosunku do sytuacji wyjściowej lub wprowadzające nowy pożądany czynnik

oddziaływanie negatywne – oddziaływanie uważane za powodujące niekorzystną zmianę w stosunku do sytuacji wyjściowej lub wprowadzające nowy niepożądany czynnik

* oddziaływanie umiarkowanie negatywne

** oddziaływanie negatywne umiarkowane

*** oddziaływanie negatywne znaczące – nie stwierdzono

Brak oznaczenia – nie występuje negatywne oddziaływanie na środowisko

Tabela 14 Podsumowanie skutków realizacji ustaleń projektu studium i ocena oddziaływania na środowisko

PRZEZNACZENIE	DOPUSZCZALNE PRZEZNACZENIE ⁴	LOKALIZACJA ⁵	ODDZIAŁYWANIE
M zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa (gastronomia, handel, rzemiosło, drobna wytwórczość)	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa związana z produkcją w gospodarstwach rolnych, hodowlanych wraz z zapleczem administracyjnym i socjalnym,	wszystkie miejscowości	ODDZIAŁYWANIE UMIARKOWANIE NEGATYWNE Lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowo-usługowej zawsze wiąże się z oddziaływaniem na środowisko: bezpośrednim zajęciem terenu (oddziaływanie na gleby i rośliny), zwiększonym ruchem samochodowym (oddziaływanie na powietrze, hałas, zwierzęta), emisją zanieczyszczeń do powietrza, produkcją ścieków i odpadów. Nie przewiduje się znaczących oddziaływań, zabudowa jest kształtowana prawidłowo. Studium wskazuje obszary zabudowy mieszanej, z przewagą zabudowy mieszkaniowej, głównie na podstawie istniejących i obowiązujących planów miejscowych. W niektórych miejscowościach pod nową zabudowę wskazano zupełnie nowe, duże obszary (Trzebniów, Mzurów) jednak zasadniczo nowa zabudowa będzie występowała wzdłuż dróg, w sąsiedztwie istniejącej zabudowy.
M1 zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, rekreacji indywidualnej, usługowa (gastronomia, handel, rzemiosło, drobna wytwórczość)	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa związana z produkcją w gospodarstwach rolnych, hodowlanych wraz z zapleczem administracyjnym i socjalnym,	<u>Bobolice</u> , <u>Gorzków Nowy</u> , <u>Gorzków Stary</u> , <u>Ogorzelnik</u> , <u>Trzebniów</u>	ODDZIAŁYWANIE UMIARKOWANIE NEGATYWNE Lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowo-usługowo-lotniskowej zawsze wiąże się z oddziaływaniem na środowisko: bezpośrednim zajęciem terenu (oddziaływanie na gleby i rośliny), zwiększonym ruchem samochodowym (oddziaływanie na powietrze, hałas, zwierzęta), emisją zanieczyszczeń do powietrza, produkcją ścieków

⁴ we wszystkich terenach budowlanych (M, M1, ML, U, UP, UT, PU) dopuszcza się:

- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi;
- zieleń urządzona z możliwością lokalizowania placów zabaw, obiektów małej architektury itp. lub izolacyjna (PU)
- urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW

we wszystkich terenach dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

⁵ podkreślono lokalizację w granicach PK Orlich Gniazd

PRZEZNACZENIE	DOPUSZCZALNE PRZEZNACZENIE ⁴	LOKALIZACJA ⁵	ODDZIAŁYWANIE
			i odpadów. Ponadto zabudowa letniskowa może nasilać ruch turystyczny. Nie przewiduje się znaczących oddziaływań, zabudowa jest kształtowana prawidłowo. Studium wskazuje obszary zabudowy mieszanej, z przewagą zabudowy mieszkaniowej, głównie na podstawie istniejących i obowiązującym planów miejscowych.
ML	zabudowa rekreacji indywidualnej	zabudowa usługowa, towarzysząca zabudowie rekreacji indywidualnej,	ODDZIAŁYWANIE UMIARKOWANIE NEGATYWNE W projekcie studium wyznaczono dwa tereny pod zabudowę letniskową – mniejszy i częściowo już zagospodarowany w Bobolicach i nowy duży teren w Ogorzelniku. Lokalizacja obu terenów wynika z ustaleń obowiązujących planów miejscowych. Lokalizacja nowych obiektów (Bobolice) czy całego osiedla domków letniskowych (Ogorzelnik) będzie umiarkowanie oddziaływać na środowisko – zajęcie terenu będzie skutkowało likwidacją szaty roślinnej (obecnie są to głównie zarastające pola), zwiększy się produkcja odpadów i ścieków (brak kanalizacji), ruch samochodowy.
U	zabudowa usługowa, usługi społeczne	Bliżyce, Dąbrowno, Łutowiec, Mirów, Moczydło, Mzurów, Niegowa, Postaszowice, Sokolniki, Trzebników, Tomiszowice	ODDZIAŁYWANIE UMIARKOWANIE NEGATYWNE Tereny U obejmują w większości już istniejące obiekty. Biorąc pod uwagę charakter przewidzianych usług (gastronomia, handel, rzemiosło, drobna wytwórczość, oświata, sport i rekreacja, ochrona zdrowia, kult religijny, kultura, pomoc społeczna, administracja), wielkość terenów (zazwyczaj poniżej 1 ha) i lokalizację (w zabudowie wsi) nie przewiduje się znaczących oddziaływań. W przypadku nowych obiektów przewiduje się zajęcie terenu, emisję do powietrza w wyniku ogrzewania, produkcję ścieków i odpadów, zwiększony ruch samochodowy, a w przypadku terenów sportu i rekreacji z dopuszczeniem organizacji imprez – okazjonalne zwiększenie hałasu.
UP	usługi społeczne	zabudowa usługowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, w tym lokale mieszkalne,	BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Wszystkie tereny UP obejmują istniejące obiekty, położone w zwartej zabudowie wsi. Możliwa jest ich modernizacja czy rozbudowa, jednak nie zmienia to zasadniczo sposoby zagospodarowania terenu i oddziaływania na środowisko.

PRZEZNACZENIE	DOPUSZCZALNE PRZEZNACZENIE ⁴	LOKALIZACJA ⁵	ODDZIAŁYWANIE
UT usługi turystyki, w tym m.in. hotele	obiekty administracyjne związane z przeznaczeniem podstawowym, zabudowa usługowa, w tym m.in. gastronomia, handel, rzemiosło, usługi kultury, budynki i obiekty do uprawiania sportu i rekreacji, budowle i urządzenia sportowo-rekreacyjne (boiska do sportowych gier zespołowych, korty tenisowe, bieżnie, skocznie, strzelnice sportowe, skałki i ścianki wspinaczkowe, itp.), urządzenia obsługi ruchu turystycznego (pole biwakowe, stałe miejsca ogniskowe, szlaki turystyki pieszej i rowerowej, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, itp.),	<u>Moczydło</u>	ODDZIAŁYWANIE UMIARKOWANIE NEGATYWNE Tereny UT zlokalizowane w Moczydle przy drodze wojewódzkiej nie będą się charakteryzowały szczególnym oddziaływaniem na środowisko, oprócz możliwości wycięcia części drzewostanu. Teren w Moczydle przy zabudowie również nie będzie się charakteryzował znacznym oddziaływaniem. W dwóch mniejszych terenach UT przewiduje się wybudowanie obiektów usługowych typu pensjonat w podstrefie IIA. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, w skład którego wchodzi Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, zaopiniował projekt studium pozytywnie, tym samym nie stwierdził naruszenia ustaleń planu ochrony PK Orlich Gniazd (znak pisma: OKiDK-B.400.3.2016.EŻO).
UT1 usługi turystyki – wzgórze zamkowe Mirów i Bobolice	terenowe urządzenia obsługi ruchu turystycznego (pole biwakowe, stałe miejsca ogniskowe, szlaki turystyki pieszej i rowerowej, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, itp.);	<u>Bobolice, Mirów</u>	BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Tereny UT1 w Mirowie i Bobolicach nie będą istotnie oddziaływać na środowisko i krajobraz. W projekcie studium wskazano jedynie możliwość lokalizacji urządzeń terenowych, co jest zgodne z obecnym użytkowaniem tych terenów. Pozwoli ukierunkować i zorganizować ruch turystyczny, czego efektem będzie mniejsza rozproszona presja na środowisko.

PRZEZNACZENIE	DOPUSZCZALNE PRZEZNACZENIE ⁴	LOKALIZACJA ⁵	ODDZIAŁYWANIE
UT2 usługi turystyki – obiekty obsługi ruchu turystycznego, w tym m.in. hotele	obiekty administracyjne związane z przeznaczeniem podstawowym, zabudowa usługowa, w tym m.in. gastronomia, handel, rzemiosło, usługi kultury, budynki i obiekty do uprawiania sportu i rekreacji, budowle i urządzenia sportowo-rekreacyjne (boiska do sportowych gier zespołowych, korty tenisowe, bieżnie, skocznie, strzelnice sportowe, skałki i ścianki wspinaczkowe, itp.), terenowe urządzenia obsługi ruchu turystycznego (pole biwakowe, stałe miejsca ogniskowe, szlaki turystyki pieszej i rowerowej, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, itp.);	<u>Bobolice, Mirów</u>	ODDZIAŁYWANIE UMIARKOWANIE NEGATYWNE Tereny UT2 w Mirowie i Bobolicach obejmują jedynie tereny już zagospodarowane, bądź tereny lokalizacji inwestycji, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy i decyzje środowiskowe. Raporty sporządzone na potrzeby procedury OOS wykazały m.in. że realizacja przedsięwzięć zgodnie z projektem nie spowoduje zniszczenia, naruszenia oraz nie będzie się wiązała z żadnym innego rodzaju oddziaływaniem na gatunki i siedliska podlegające ochronie.
UT3 usługi turystyki – terenowe urządzenia obsługi ruchu turystycznego (pole biwakowe, stałe miejsca ogniskowe, szlaki turystyki pieszej i rowerowej, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, itp.)		<u>Bobolice, Mirów,</u>	BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Tereny UT1 w Mirowie i Bobolicach nie będą istotnie oddziaływać na środowisko i krajobraz. W projekcie studium wskazano jedynie możliwość lokalizacji urządzeń terenowych, co jest zgodne z obecnym użytkowaniem tych terenów. Pozwoli ukierunkować i zorganizować ruch turystyczny, czego efektem będzie mniejsza rozproszona presja na środowisko.
PU obiekty produkcyjne, składy, magazyny i usługi		<u>Blizyce, Ludwinów, Niegowa</u>	ODDZIAŁYWANIE UMIARKOWANIE NEGATYWNE Tereny PU, gdzie dopuszcza się przede wszystkim działalność produkcyjną, mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko. Oddziaływanie, w zależności od prowadzonej działalności, wiąże się z emisją gazów i pyłów, hałasem czy produkcją szkodliwych ścieków i odpadów. Większość terenów obejmuje pojedyncze tereny, na których są zlokalizowane istniejące, niewielkie obiekty. Nie przewiduje się szczególnych zmian w zakresie użytkowania tych terenów. Większość terenów położona jest ponadto w PK Orlich Gniazd, gdzie zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać

PRZEZNACZENIE	DOPUSZCZALNE PRZEZNACZENIE ⁴	LOKALIZACJA ⁵	ODDZIAŁYWANIE
			na środowisko. W Niegowie wskazano jeden nowy duży teren, przy drodze wojewódzkiej. Teoretycznie mogą tu powstać nowe duże obiekty przemysłowe, jednak obostrzenia związane z planem ochrony PK Orlich Gniazd są restrykcyjne, więc nie należy spodziewać się ani istotnego wpływu na jakość środowiska, ani na krajobraz.
PEF	obiekty produkcyjne – elektrownie fotowoltaiczne	drogi, place manewrowe oraz montażowe,	Antolka
			ODDZIAŁYWANIE ZRÓŻNICOWANE Realizacja ogniw fotowoltaicznych generalnie ocenia się POZYTYWNIIE . Elektrownie fotowoltaiczne są bezobsługowe, nie wymagają budowy zaplecza socjalnego ani infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, nie są źródłem hałasu i zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, nie oddziałują negatywnie na ludzi i zwierzęta. Ich NEGATYWNE oddziaływanie wiąże się z bezpośrednią likwidacją siedliska, zadrzewień, oddziaływaniem na krajobraz i potencjalnym oddziaływaniem na ptaki i owady. Nie przewiduje się, iż będzie to oddziaływanie znaczące.
PG	powierzchniowa eksploatacja kopalin	obiekty administracyjne związane z przeznaczeniem podstawowym, zieleń urządzona i izolacyjna,	<u>Łutowiec</u>
			ODDZIAŁYWANIE NEGATYWNE Studium uwzględnia istniejącą kopalnię piasku, dla której wskazuje, zgodnie z koncesją, rekultywację w kierunku leśnym. Eksploatacja kopalin wiąże się z degradacją szaty roślinnej, przekształceniem terenu, pośrednio oddziałuje też na zwierzęta (położenie w otoczeniu lasów). Prowadzona eksploatacja nie oddziałuje na ludzi ani wody podziemne. Studium nie wskazuje możliwości eksploatacji pozostałych złóż, m.in. z uwagi na konfliktowe położenie w PK Orlich Gniazd i ochronę GZWP.
R	rola, w tym grunty orne, łąki, pastwiska, sady, zadrzewienia	zalesienia, budynki wchodzące w skład gospodarstw rolnych i przeznaczone wyłącznie do produkcji rolniczej, drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, ciągi piesze, ciągi rowerowe,	wszystkie miejscowości
			BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Studium wskazuje tereny rolne, obecnie użytkowane jako grunty orne, łąki, pastwiska i sady, częściowo tereny zarastające. W terenach R zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy, poza rozbudową istniejących gospodarstw rolnych. Przewiduje się kontynuację rolniczego wykorzystania we wschodniej części gminy, gdzie gleby są żyzne, i powolne zarastanie części użytków w części zachodniej. Ostatnia tendencja jest negatywna, jednak jest

PRZEZNACZENIE		DOPUSZCZALNE PRZEZNACZENIE ⁴	LOKALIZACJA ⁵	ODDZIAŁYWANIE
				związana z niską wartością użytkową gruntów i nie zależy zasadniczo od ustaleń studium.
ZL	las	zielenie nieurządzona i urządzona, zadrzewienia drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, ciągi piesze, ciągi rowerowe,	wszystkie miejscowości	BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Studium zachowuje istniejące kompleksy leśne zgodnie z ich rzeczywistymi granicami. Nie wprowadza się zalesień w miejscach otwarcia widokowych.
ZR	zielenie rekreacyjna	obiekty małej architektury, ciągi piesze, ciągi rowerowe,	<u>Łutowiec</u>	ODDZIAŁYWANIE ZRÓŻNICOWANE W studium wyznaczono jeden teren ZR, w Łutowcu, w granicach Ostoi Kroczyckiej. W terenie tym nie planuje się lokalizacji zabudowy, jedynie urządzenia sportowo-rekreacyjne, ścieżki dydaktyczne, ciągi piesze, ciągi rowerowe itp. przy jednoczesnym utrzymaniu dominacji terenów otwartych. Spowoduje to NEGATYWNE oddziaływanie – lokalnie większą presję na roślinność, wydeptywanie, ewentualnie punktową likwidację szaty roślinnej w miejscach lokalizacji np. ławek, altanek turystycznych, jednak w długoterminowej perspektywie będzie to działanie POZYTYWNE , pozwoli na ukierunkowanie ruchu turystycznego i odciążenie pozostałego obszaru.
Zn	zielenie nieurządzona, łąki, zadrzewienia, lasy	ciągi piesze, ciągi rowerowe,	<u>Mirów i Bobolice</u>	BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Tereny Zn wyznaczono w celu ochrony najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo siedlisk PK Orlich Gniazd i Ostoi Kroczyckiej – obszaru w okolicach zamków w Mirowie i Bobolicach. W terenach zakazuje się lokalizacji zabudowy i wskazuje utrzymanie dominacji terenów otwartych z ochroną ciągłości ekosystemów w skali lokalnej i ponadlokalnej.
ZC	cmentarze	usługi związane z przeznaczeniem podstawowym – zakłady kamieniarskie, pogrzebowe, drobny handel (kwiaty, znicze), kaplice, obiekty małej architektury, zielenie urządzona, parkingi	Sokolniki, <u>Niegowa</u>	BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Oba wskazane na rysunku studium tereny Zn obejmują istniejące cmentarze. Studium sankcjonuje stan rzeczywisty i zachowuje wymagane przepisami odrębnymi strefy sanitarne. W strefach sanitarnych 50 m nie lokalizuje się nowej zabudowy. Cmentarz w Niegowie jest potencjalnym zagrożeniem dla wód GZWP. Jest to cmentarz w większości zagospodarowany.

PRZEZNACZENIE		DOPUSZCZALNE PRZEZNACZENIE ⁴	LOKALIZACJA ⁵	ODDZIAŁYWANIE
IT	obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej	obiekty administracyjne związane z przeznaczeniem podstawowym, zieleni urządzona i izolacyjna, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW,	Antolka, Bliżyce, <u>Ludwinów</u> , <u>Mzurów</u> , <u>Niegowa</u> , <u>Moczydło</u> , <u>Niegówka</u> , <u>Postaszowice</u> , Sokolniki	BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA Tereny IT w większości obejmują istniejące obiekty związane z zaopatrzeniem w wodę oraz oczyszczalnię ścieków w Niegowie.

13 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie studium rozwiązane w sposób prawidłowy, ponadto:

- w studium określono **zasady ochrony środowiska przyrodniczego** (politykę ochrony przyrody i krajobrazu, eksploatacji surowców i rekultywacji, ochrony gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem i ochrony terenów leśnych), **zasady ochrony dziedzictwa kulturowego** oraz **kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej**.
- w studium określono **standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu** dla poszczególnych typów terenów, uwzględniające m.in. wytyczne wynikające z planu ochrony PK Orlich Gniazd.
- przy tworzeniu studium posłużono się opracowaniem ekofizjograficznym i zawartymi w nim wytycznymi.

Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Projekt studium nie będzie miał znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 znajdujące się w granicach gminy – Ostoję Złotopotocką i Ostoję Kroczycką.

W Bobolicach i Mirowie wskazano nowe tereny UT, które potencjalnie mogłyby negatywnie oddziaływać na środowisko i krajobraz, w tym wiązać się z zagrożeniem dla siedlisk naturowych. Jako rozwiązanie alternatywne wskazano, że rozwiązaniem alternatywnym byłaby lokalizacja terenów UT poza obszarem występowania nieużytków (zwykle zespoły skałek), muraw, płątów lasu, a jedynie w granicach terenów rolnych (oznaczałoby to rezygnację z terenu UT w Mirowie i znaczne pomniejszenie terenu w Bobolicach).

W toku prac projektowych i w wyniku procedury opiniowania i uzgadniania tereny UT w Mirowie i Bobolicach rozdzielono na tereny UT1, UT2, UT3, o zróżnicowanych warunkach zagospodarowania. Nowa zabudowa w postaci hoteli, gastronomi, obiektów handlowych czy sportowych możliwa jest jedynie w terenach UT2, które obejmują albo istniejące już obiekty albo planowane inwestycje, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy. Raporty sporządzone na potrzeby procedury OOŚ wykazały brak negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. W terenach UT1 i UT3 przewiduje się jedynie lokalizację urządzeń terenowych.

14 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie studium rozwiązane w sposób prawidłowy. Projekt studium uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

W studium wyznaczono teren Zn, który chroni najcenniejszy przyrodniczo i krajobrazowo obszar między zamkami w Mirowie i Bobolicach (*Mirowskie skały*). W terenie Zn obowiązuje m.in.

- zakaz lokalizacji zabudowy i utrzymanie dominacji terenów otwartych z ochroną ciągłości ekosystemów w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- ochrona gleb, wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- utrzymanie terenów rolniczych,

- zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń reklamowych.

W gminie występują inne cenne skupiska skał i cenne przyrodniczo i krajobrazowo miejsca (skałki *Pasieka* w Łutowcu, *Góra Bukowiec* w Niegowie, *Bukowie* i *Wilcza Góra* koło Trzebniewa), które również należałoby chronić poprzez wyznaczenie terenów Zn. Obecnie wskazano je jako tereny R, w których zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy, dopuszcza się jednak zalesienia. Wprowadzenie większej ilości terenów Zn przyczyniłoby się do lepszej ochrony tych siedlisk.

Ponadto w prognozie wskazano na lokalizację terenów UT w Bobolicach i Mirowie poza podstrefami IA, wynikającą z planu ochrony PK Orlich Gniazd oraz rezygnację z terenu M w Trzebniewie, który zlokalizowano w podstrefie IB, wynikającej z planu ochrony PK Orlich Gniazd i dwóch mniejszych terenów UT w Moczydle, które zlokalizowano w podstrefie IIA. W procedurze opiniowania i uzgadniania Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, w skład którego wchodzi Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, zaopiniował projekt studium pozytywnie, tym samym nie stwierdził naruszenia ustaleń planu ochrony PK Orlich Gniazd (znak pisma: OKiDK-B.400.3.2016.EŻO).

15 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016, poz. 672),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2015, poz. 199 ze zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015, poz. 1651 ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015, poz. 909, ze zm.),
- ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014, poz. 1446 ze zm.),
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2015, poz. 2100, ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2015, poz. 196 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. z 2003 r. Nr 113, poz. 1068)
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2015, poz. 469 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21, ze zm.),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015, poz. 139),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013, poz. 1399 ze zm.),
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007 Nr 147 poz. 1033 ze zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010, Nr 213, poz. 1397),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002, Nr 165, poz. 1359),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031),
- rozporządzenie Nr 89/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego Nr 1556, poz. 1950)

16 Materiały źródłowe

Opracowanie wykonano na m.in. podstawie następujących materiałów:

1. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niegowa, Warszawa 2015;
2. Program ochrony środowiska dla powiatu myszkowskiego na lata 2012–2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016–2019, Częstochowa 2012;
3. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Niegowa, Niegowa 2015;
4. Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszarów ochronnych zbiornika wód podziemnych Częstochowa (E) (GZWP nr 326); Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu PROXIMA SA, 2008;
5. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. KZGW, Warszawa 2011;
6. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska. Zarząd Województwa Śląskiego, Katowice 2012 r.;
7. Szczygieł A., Szumkowska A., Pilich-Konieczny A. (red), 2013: Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 roku. Wojewoda Śląski. WIOŚ w Katowicach, Katowice;
8. Szuflicki M., Malon A., Tymiński M. (red.), 2013: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2012 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
9. Założenia programowe Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011–2030. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska. Zarząd Województwa Śląskiego, Katowice 2010 r.;

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

1. Mapa geologiczno-gospodarcza Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami:
 - Janów (846)
 - Koniecpol (847)
 - Żarki (879)
 - Pradła (880)
2. Mapa hydrogeologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami:
 - Janów (846)
 - Koniecpol (847)
 - Żarki (879)
 - Pradła (880)
3. Szczegółowa mapa geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami:
 - Janów (846)
 - Koniecpol (847)
 - Żarki (879)
 - Pradła (880)
4. Mapa Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET. Liro A. IUCN, Warszawa, 1995
5. Mapy jednolitych części wód. RZGW Poznań;

6. Przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w części pozakarpackiej województwa śląskiego;
7. Warstwy tematyczne RDOŚ w Katowicach – formy ochrony przyrody;
8. Warstwy tematyczne Nadleśnictwa Złoty Potok – lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, lasy ochronne, typy siedliskowe lasów;
9. Warstwy tematyczne IBS PAN w Białowieży – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego;

Warstwy tematyczne CBDG:

1. Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
2. Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
3. MIDAS – obszary górnicze,
4. MIDAS – tereny górnicze,
5. MIDAS – złoża kopalin,
6. Środowisko – geostanowiska,
7. Środowisko – jaskinie,
8. Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki 2002)

Witryny internetowe

1. www.geoportal.rdos.katowice.pl Geoportal Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach – dane dotyczące przebiegu korytarzy ekologicznych w województwie śląskim;
2. <http://obszary.natura2000.org.pl/> Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Ostoja Złotopotocka
3. <http://www.olregniazda.pl>, Śląski System Informacji Turystycznej, realizowany w ramach Działania 3.3 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 „System Informacji Turystycznej”;
4. http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/jaskinie_polski Państwowy Instytut Geologiczny. Państwowy Instytut Badawczy. Jaskinie Polski;
5. <http://geostanowiska.pgi.gov.pl/gsappp/> Centralny Rejestr Geostanowisk. Państwowy Instytut Geologiczny
6. <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/jednostki.php>
7. <http://jurajskiszlak.wordpress.com>
8. <http://niegowa.eu>